

**İLKOKUL ve ORTAOKUL MÜZİK DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMINDA YER ALAN TÜRK
HALK MÜZİĞİ KAZANIMLARININ
İNCELENMESİ**

Demet TERZİOĞLU

Yüksek Lisans Tezi

Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı

2021

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

**İLKOKUL ve ORTAOKUL MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA YER
ALAN TÜRK HALK MÜZİĞİ KAZANIMLARININ İNCELENMESİ**

(Examination of Turkish Folk Music Outcomes in Primary And Secondary School Music
Lesson Teaching Program)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Demet TERZİOĞLU

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Muhsin SARIKAYA

Erzurum

Ekim, 2021

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Demet Terzioğlu tarafından hazırlanan “ İlkokul ve Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programında Yer Alan Türk Halk Müziği Kazanımlarının İncelenmesi” başlıklı çalışması 25 / 10 / 2021 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Eren Lehimler
Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Muhsin Sarıkaya
Atatürk Üniversitesi

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Murat Kamil İnancı
Atatürk Üniversitesi

Enstitü Yönetim Kurulunun
....../....../.... tarih ve sayılı
kararı.

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

.... / / 202..

Aslı ıslak imzalıdır

Prof. Dr. Adnan KÜÇÜKOĞLU

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “İlkokul ve Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programında Yer Alan Türk Halk Müziği Kazanımlarının İncelenmesi” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

19 / 11 / 2021

Demet Terzioğlu

☐ Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun/....../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun/....../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Lisans üstü eğitimim süresi boyunca bilgi, birikim ve yardımlarıyla desteğini üzerimden eksik etmeyen danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Muhsin Sarıkaya başta olmak üzere, tez çalışmamın her aşamasında yanımda olan Dr. Öğr. Üyesi Murat Kâmil İnancı ve Dr. Öğr. Üyesi Eren Lehimler hocalarıma, kıymetli aileme, eşim Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Mutlu Terzioğlu'na ve oğlum Ata Ali'ye teşekkür ederim.

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İLKOKUL ve ORTAOKUL MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA YER ALAN TÜRK HALK MÜZİĞİ KAZANIMLARININ İNCELENMESİ

Demet TERZİOĞLU

Ekim 2021, 107 sayfa

Amaç: Yapılan bu çalışmada, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ilkokul ve ortaokullarda, 2018 yılından sonra hazırlanan ve okutulan müzik ders kitaplarının, 2018 yılında uygulanmaya başlayan yeni öğretim programındaki müzik dersi kazanımlarıyla uygun olarak yazılıp yazılmadığının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılan bu araştırma betimsel bir çalışma olup, yazınsal verileri literatür tarama yöntemi ile tespit edilmiştir. Araştırmanın veri kaynaklarını; MEB tarafından hazırlanan ve 2018 yılında uygulanmaya başlanılan ilkokul-ortaokul müzik dersi öğretim programı ve yine 2018 yılından sonra MEB yayınları tarafından basılan ilkokul-ortaokul müzik ders kitapları oluşturmaktadır.

Bulgular: Yapılan araştırmada müzik öğretim programında yer alan Türk Halk Müziğine yönelik kazanımların sınıflara göre dağılım oranı hesaplanmış, en yüksek oran %100 ile 3. Sınıf öğretim programında yer alan “Müzik Kültürü” alanında çıkarken en düşük oran ise %0 ile 1. Sınıf “Müzik Kültürü”, 2. Sınıf “Müziksel Yaratıcılık”, 4. Sınıf “Müziksel Algı ve Bilgilenme” ve “Müziksel Yaratıcılık”, 5. Sınıf “Müziksel Algı ve Bilgilenme”, 6. Sınıf “Müziksel Algı ve Bilgilenme” ve “Müziksel Yaratıcılık” ve 8. Sınıf “Müziksel Algı ve Bilgilenme” alanlarında gözlemlenmiştir. Müzik ders kitaplarında Türk Halk Müziğine yönelik toplamda 60 tane etkinlik bulunduğu, en fazla etkinliğin 8. Sınıf ders kitabında bulunduğu (17 tane, %28.33) en az etkinliğin ise 4. Sınıf müzik ders kitabında olduğu (1 tane, %1.6) bulgularına ulaşılmıştır.

Sonuç: Yapılan araştırmada ilkokul ve ortaokul müzik ders kitaplarında, mevcut öğretim programında yer alan kazanımların büyük bir kısmını karşılayan etkinliklere yer verildiği ve belirtilen bazı kazanımlara ilişkin ise ders kitaplarında etkinlik olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yanı sıra ders kitaplarında bulunan bazı etkinliklerin ise kazanım olarak karşılığının bulunmadığı ve öğretim programlarında yer alan bazı kazanımlara ilişkin etkinliklere bazı sınıfların müzik ders kitaplarında yer verilmediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik dersi, öğretim programı, müzik ders kitabı

ABSTRACT

MASTER THESIS

EXAMINATION OF TURKISH FOLK MUSIC ACQUISITIONS IN PRIMARY AND SECONDARY SCHOOL MUSIC LESSON TEACHING PROGRAMME

Demet TERZİOĞLU

October 2021, 107 pages

Purpose: This study sets out to determine whether music textbooks prepared and taught after 2018 in primary and secondary schools affiliated to the Ministry of National Education overlap with the music lesson outcomes in the new curriculum that started to be implemented in 2018.

Method: This research, in which document review method is used from qualitative research methods, is a descriptive study and its literary data were determined by literature review method. The population of the research consists of the primary and secondary school music curriculum and music textbooks prepared by the Ministry of National Education, and the sample consists of the primary and secondary school music lesson curriculum prepared by the Ministry of Education and started to be implemented in 2018 and the primary and secondary school music textbooks published by the Ministry of Education publications after 2018.

Findings: In the study, the distribution ratio of the achievements of Turkish Folk Music in the music curriculum according to the classes was calculated, the highest rate was %100 in the field of “Music Culture” in the 3rd grade curriculum, while the lowest rate was %0 in the 1st grade “Music Culture”, 2nd grade “Musical Creativity”, 4th grade “Musical Perception and Information” and “Musical Creativity”, 5th grade “Musical Perception and Information”, 6th grade “Musical Perception and Information” and “Musical Creativity” and 8th grade it was observed in the “Musical Perception and Information” areas of the class. There are a total of 60 activities for Turkish Folk Music in the music textbooks, the most activities are in the 8th grade textbook 17 (%28.33), the least activity is in the 4th grade music textbook 1 (%1.16) findings have been researched.

Conclusion: In the research, it was concluded that the primary and secondary school music textbooks include activities that meet most of the acquisitions in the current curriculum and there are no activities in the textbooks regarding some of the specified acquisitions. In addition, it has been concluded that some activities in the textbooks do not have equivalents as achievements and that the activities related to some achievements in the curriculum are not in the music textbooks of some classes.

Key Words: Music lessons, curriculum, music textbook

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ.....	i
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş	1
Araştırmanın Amacı ve Problem Durumu	2
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	3
İKİNCİ BÖLÜM	4
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar	4
Eğitim.....	4
Eğitim Programı	5
Öğretim	5
Öğretim Programı.....	6
Müzik Eğitimi	6
Müzik Dersi Öğretim Programları	7
Müzik Ders Kitapları.....	8
Konu İle İlgili Yapılan Çalışmalar	11
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	15
Yöntem	15
Araştırma Yöntemi.....	15
Veri Kaynakları	15
Veri Toplama Teknikler/Araçları.....	15
Süreç/Uygulama.....	15
Verilerin Analizi.....	16

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	17
Bulgular ve Yorum	17
1. Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	17
İncelenen Öğretim Programında 1. Sınıf Müzik Dersi İçin Bulgular ve Yorumlar.....	17
İncelenen Öğretim Programında 2. Sınıf Müzik Dersi İçin Bulgular ve Yorumlar.....	18
İncelenen Öğretim Programında 3. Sınıf Müzik Dersi İçin Bulgular ve Yorumlar.....	18
İncelenen Öğretim Programında 4. Sınıf Müzik Dersi İçin Bulgular Ve Yorumlar.....	20
İncelenen Öğretim Programında 5. Sınıf Müzik Dersi İçin Bulgular ve Yorumlar.....	20
İncelenen Öğretim Programında 6. Sınıf Müzik Dersi İçin Bulgular ve Yorumlar.....	21
İncelenen Öğretim Programında 7. Sınıf Müzik Dersi İçin Bulgular ve Yorumlar.....	21
İncelenen Öğretim Programında 8. Sınıf Müzik Dersi İçin Bulgular ve Yorumlar.....	22
2. Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	28
İlkokul ve Ortaokul Müzik Ders Kitaplarına Yönelik Bulgular ve Yorum.	28
Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum.....	59
BEŞİNCİ BÖLÜM	64
Tartışma, Sonuç ve Öneriler.....	64
KAYNAKÇA	69
EKLER	72
EK-1. Müzik Dersi Öğretim Programı.....	72
ÖZGEÇMİŞ.....	98

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. 1925- 1939 Yılları Arası Yazılan Müzik Kitapları	8
Tablo 2. 1940-1949 Yılları Arası Yazılan Müzik Kitapları.....	9
Tablo 3. 1950-1959 yılları Arası Yazılan Müzik Kitapları	9
Tablo 4. 1960-1969 Yılları Arası Yazılan Müzik Kitapları.....	9
Tablo 5. 1970-1979 Yılları Arası Yazılan Müzik Kitapları.....	10
Tablo 6. 1980-1989 Yılları Arası Yazılan Müzik Kitapları.....	10
Tablo 7. 1990-1999 Yılları Arası Yazılan Müzik Kitapları.....	11
Tablo 8. İlkokul ve Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programında Türk Halk Müziği Kazanımlarının Oranına Yönelik Bilgiler	24
Tablo 9. İlkokul ve Ortaokul Müzik Ders Kitaplarında Türk Halk Müziği Öğretiminde Kullanılan Etkinliklere Yönelik Bilgiler	57
Tablo 10. 1. Sınıf Müzik Ders Kitabında Kullanılan Etkinliklerin Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanlarıyla Karşılaştırılmasına Yönelik Bilgiler.....	59
Tablo 11. 2. Sınıf Müzik Ders Kitabında Kullanılan Etkinliklerin Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanlarıyla Karşılaştırılmasına Yönelik Bilgiler.....	59
Tablo 12. 3. Sınıf Müzik Ders Kitabında Kullanılan Etkinliklerin Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanlarıyla Karşılaştırılmasına Yönelik Bilgiler.....	60
Tablo 13. 4. Sınıf Müzik Ders Kitabında Kullanılan Etkinliklerin Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanlarıyla Karşılaştırılmasına Yönelik Bilgiler.....	60
Tablo 14. 5. Sınıf Müzik Ders Kitabında Kullanılan Etkinliklerin Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanlarıyla Karşılaştırılmasına Yönelik Bilgiler.....	61
Tablo 15. 6. Sınıf Müzik Ders Kitabında Kullanılan Etkinliklerin Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanlarıyla Karşılaştırılmasına Yönelik Bilgiler.....	61
Tablo 16. 7. Sınıf Müzik Ders Kitabında Kullanılan Etkinliklerin Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanlarıyla Karşılaştırılmasına Yönelik Bilgiler.....	62
Tablo 17. 8. Sınıf Müzik Ders Kitabında Kullanılan Etkinliklerin Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanlarıyla Karşılaştırılmasına Yönelik Bilgiler.....	63

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. <i>Tren Gelir Hoş Gelir Türküsü</i>	28
Şekil 2. <i>Değirmen Üstü Çiçek Türküsü</i>	29
Şekil 3. <i>Türk Halk Müziği Çalgıları ve Çanakkale Türküsü Örneği</i>	29
Şekil 4. <i>Dandini Dandini Dastana Ninnisi</i>	30
Şekil 5. <i>Türk Halk Müziği Çalgıları</i>	30
Şekil 6. <i>Bağlamanın Tanıtılması</i>	31
Şekil 7. <i>Kavalın Tanıtılması</i>	31
Şekil 8. <i>Davul, Darbuka ve Kaşığın Tanıtılması</i>	31
Şekil 9. <i>Uzun İnce Bir Yoldayım Türkü Sözleri ve Etkinlik Şeması</i>	32
Şekil 10. <i>Dandini Dandini Dastana Ninnisi Örneği ve Etkinlik Şeması</i>	32
Şekil 11. <i>Atatürk'ün Sevdiği Şarkı ve Türkülerin Öğretilmesine Yönelik Etkinlik Şeması</i>	33
Şekil 12. <i>Sarı Zeybek Türküsü</i>	33
Şekil 13. <i>Türk Halk Müziği Çalgılarını Da Kapsayan Sınıflandırma</i>	34
Şekil 14. <i>Cilveloy ve Deliloy Türkülerinin Öğretilmesi ve Etkinlik Şeması</i>	34
Şekil 15. <i>Kâtip Türküsü ve Aslan Mustafa'm Türkülerinin Öğretilmesi ve Etkinlik Şeması</i> ...	35
Şekil 16. <i>Sarı Zeybek Türküsü Öğretimi Etkinlik Şeması</i>	35
Şekil 17. <i>Aşık Veysel ve Neşet Ertaş'ın Tanıtılması</i>	36
Şekil 18. <i>Kara Basma İz Olur Türkü Notası ve Etkinlik Şeması</i>	36
Şekil 19. <i>Bizim Eller ve Gökte Yıldız Ay Mısın Türküleri</i>	37
Şekil 20. <i>Rast Makamı Öğretiminde Kullanılan Şarkı ve Türküler Etkinlik Şeması</i>	37
Şekil 21. <i>Hüseyini Makamı Öğretiminde Kullanılan Türkü Dağarcığı ve Etkinlik Şeması</i>	37
Şekil 22. <i>Makaram Sarı Bağlar Türküsünün Sözleri ve Etkinlik Şeması</i>	38
Şekil 23. <i>Hey Onbeşli Türküsünün Notası ve Etkinlik Şeması</i>	38
Şekil 24. <i>Bahçalarda Börülce Türküsünün Sözleri ve Etkinlik Şeması</i>	39
Şekil 25. <i>Yörük Ali Türküsünün Notası ve Etkinlik Şeması</i>	39
Şekil 26. <i>Deniz Üstü Köpürür Türküsünün Notası ve Etkinlik Şeması</i>	40
Şekil 27. <i>Sen Bu Yaylaları Yayliyamazsun Türküsünün Notası ve Etkinlik Şeması</i>	40
Şekil 28. <i>Türk Halk Müziği Çalgılarının Tanıtılması</i>	41
Şekil 29. <i>Nar Danesi Türküsünün Notası ve Etkinlik Şeması</i>	41
Şekil 30. <i>Tiridine Bandım Türkü Notası ve Etkinlik Şeması</i>	42
Şekil 31. <i>Çanakkale Türküsü Notası ve Etkinlik Şeması</i>	42

Şekil 32. <i>Hoş Gelişler Ola Türkü Notası ve Etkinlik Şeması</i>	43
Şekil 33. <i>Ayletme Beni Türkü Notası ve Etkinlik Şeması</i>	43
Şekil 34. <i>7/8'lik Kartım Kalıbı ve Kiremide Su Düştü Türkü Notası</i>	44
Şekil 35. <i>Toycular Türküsü Notası ve Etkinlik Şeması</i>	44
Şekil 36. <i>Entarisi Dım Dım Yar Türkü Notası ve Etkinlik Şeması</i>	45
Şekil 37. <i>Çalgıların Tanıtılması</i>	45
Şekil 38. <i>Türk Halk Müziği Çalgı Topluluğu</i>	45
Şekil 39. <i>Hüzzam Makamı Dizisi ve İndim Havuz Başına Türkü Notası</i>	46
Şekil 40. <i>Altın Hızma Mülayim Türküsünün Notası ve Etkinlik Şeması</i>	46
Şekil 41. <i>Dere Geliyor Dere Türküsünün Notası ve Etkinlik Şeması</i>	47
Şekil 42. <i>Yemen Türküsü ve Bitlis'te Beş Minare Türkülerinin Notaları ve Etkinlik Şemaları</i>	47
Şekil 43. <i>Geçti Dost Kervanı ve Uzun İnce Bir Yoldayım Türkülerinin Notaları ve Etkinlik Şemaları</i>	48
Şekil 44. <i>İzmir'in Kavakları ve Kahveyi Kavururlar Türkülerinin Notaları ve Etkinlik Şemaları</i>	48
Şekil 45. <i>Malatya Türküsü Notası ve Etkinlik Şeması</i>	49
Şekil 46. <i>Kürdi Makamı Dizisi ve Evlerinin Önü Yıldız Piyade Türkü Etkinliği</i>	49
Şekil 47. <i>Türk Halk Müziği ve Türlerinin Tanımı</i>	50
Şekil 48. <i>Şu Dalma'dan Geçtin Mi Türkü Notası ve Etkinlik Şeması</i>	50
Şekil 49. <i>Seherde Bir Bağa Girdim Türkü Notası ve Etkinlik Şeması</i>	51
Şekil 50. <i>Muzaffer Sarısözen ve Neşet Ertaş'ın Tanıtılması</i>	51
Şekil 51. <i>Bahça Duvarından Aştım Türkü Notası ve Etkinlik Şeması</i>	52
Şekil 52. <i>Özay Gönüm'ün Tanıtılması</i>	52
Şekil 53. <i>Kara Üzüm Salkımı Türkü Notası ve Etkinlik Şeması</i>	52
Şekil 54. <i>Ordu'nun Dereleri Türküsünün Hikayesi ve Etkinlik Şeması</i>	53
Şekil 55. <i>Ordu'nun Dereleri Türküsünün Notası ve Etkinlik Şeması</i>	53
Şekil 56. <i>Gesi Bağları Türkü Notası ve Etkinlik Şeması</i>	54
Şekil 57. <i>Garip Bir Kuştı Gönüm Türkü Notası ve Etkinlik Şeması</i>	54
Şekil 58. <i>Ben Seni Sevdüğümü Türkü Notası ve Etkinlik Şeması</i>	55
Şekil 59. <i>Eziz Dostum ve Ay Saçı Burma Türkülerinin Notaları ve Etkinlik Şemaları</i>	55
Şekil 60. <i>Davul Çalar ve Sensen Menim Dilberim Türkülerinin Notaları ve Etkinlik Şemaları</i>	56

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

TTKB: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Türkiye’de ilk ve orta dereceli eğitim veren okullarda öğretim programları, ilk olarak 1924 yılında oluşturulmuş ve yürürlüğe konulmuştur. Cumhuriyetin ilan edilmesinin ardından eğitimde reform yoluna gidilmiştir. 1924’te Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile eğitim ve öğretim kurumlarının tamamı Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) bünyesinde toplanmış ve bu öğretim kurumlarında uygulanan programlar üzerinde değişiklikler yapılmıştır (Gözütok, 2003). 1924 yılı öğretim programında yer verilen derslerin amaçları ayrı başlıklar altında verilmemiş, ilköğretimin ve derslerin amaçları bütün olarak 1924 yılı öğretim programının içerisine dağınık bir şekilde yerleştirilmiştir (Aslan, 2011).

Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar olan zaman zarfında 1924, 1926, 1936, 1948, 1968, 1992, 1997, 2006, 2013 ve 2018 yıllarında oluşturulan ve yürürlüğe konulan toplamda 10 öğretim programı bulunmaktadır. Küçüköncü (2010)’un konuyla alakalı tespiti “Cumhuriyet Dönemi’nde 1924, 1936, 1948, 1968 programları temel olmak üzere; 1924, 1926, 1936, 1948, 1956, 1962, 1968, 1973, 1976, 1995, 2006 yıllarında çeşitli müzik ders programları hazırlama çalışmaları yapılmıştır” şeklindedir (s. 90).

İlköğretim birinci ve ikinci kademe öğretim programlarının amaçları; “öğrencilerin, okul öncesi eğitimlerini tamamladıktan sonra bireysel gelişim süreçleri göz önüne alınarak dil ve iletişim, öz bakım ve günlük yaşam, bedensel, bilişsel, sosyal ve duygusal gibi farklı alanlarda gelişimlerini sağlamak ve öğrencilerin, birinci kademe eğitimlerini tamamladıktan sonra gelişim ve öğrenme düzeyleri göz önünde bulundurularak dil ve iletişim, öz bakım ve günlük yaşam, bedensel, bilişsel, sosyal ve duygusal alanlarda gelişimlerini desteklemektir. Yanı sıra gündelik yaşantılarında ihtiyaç duyacakları temel akademik becerileri kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak hür bireyler olarak yaşantılarını devam ettirmelerini sağlamak” şeklinde açıklanmıştır (MEB, 2020). Oluşturulan öğretim programlarını okullarda uygulamak için MEB tarafından hazırlanan veya MEB’in alanında uzman kişileri görevlendirmesiyle hazırlatılan ders kitapları kullanılmaktadır.

Ders kitabı; MEB’e bağlı eğitim kurumlarının haftalık ders programlarında yer alan derslerin öğretim programlarına göre hazırlanan, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB) tarafından değerlendirmeleri yapılarak okullarda okutulması uygun olarak görüş bildirilen

kitaplara verilen isimdir (TTKB, 2020). Ders kitaplarının oluşturulması sürecinde dikkat edilmesi gereken hususlardan birisi de kitabın içerisinde yer verilen konuların ve hedef davranışların, MEB tarafından hazırlanan öğretim programlarına uygun olmasıdır.

Talim terbiye kurulunun hazırlamış olduğu “Ders kitabı nedir” broşüründe (2020) ders kitaplarının hazırlık aşaması için “dersin eğitim ve öğretim programını kapsayacak şekilde düzenlenir. Dersin özelliğine göre ünite, bölüm, tema ve konular arasında hacim bakımından eğitim ve öğretim programının içeriğine uygun bir denge kurulur” açıklaması yer almaktadır.

Bu noktada öğretim programları ve bu programlara yönelik hazırlanan ders kitaplarının içeriklerinin birbiriyle uyuşması ve örtüşmesinin öneminin boyutu ve gerekliliği görülmektedir.

Araştırmanın Amacı ve Problem Durumu

Bu araştırmada ilkokul ve ortaokul müzik dersine ilişkin, MEB’in 2018 yılı müzik öğretim programına dayalı olarak hazırlanan müzik ders kitaplarında yer alan Türk halk müziği alanı ile ilgili kazanımların gerçekleştirilmesi için kullanılan Türk halk müziğine yönelik verilen etkinliklerin tespit edilmesi, incelenmesi ve öğretim programında belirtilen kazanımlara göre çözümlenmesi amaçlanmaktadır. MEB tarafından hazırlanan ilkokul ve ortaokul müzik dersi öğretim programlarına yönelik yine MEB’in hazırlattığı müzik ders kitapları arasındaki Türk Halk Müziği öğretimine ilişkin kullanılan etkinlikler bağlamındaki uygunluk ve tutarlık, öğretim programında belirtilen kazanımın, ilgili sınıfın ders kitabında bulunup bulunmadığı ve hangi düzeyde yer verildiğinin tespit edilmesi yaklaşımı bu araştırmanın problem durumunu oluşturmaktadır.

Araştırmanın problem durumuna dayalı olarak ve çalışmanın amacı çerçevesinde, bu araştırmanın problem cümlesi “ilkokul ve ortaokul müzik ders kitaplarında yer alan Türk halk müziği örneklerinin programın kazanımlarına yönelik uygunluk düzeyi nedir?” sorusu cevaplandırılmaya çalışılmıştır. Oluşturulan bu problem cümlesine dayalı olarak yanıtı aranacak sorular ise şu şekildedir:

- MEB ilkokul ve ortaokul müzik dersi öğretim programında Türk halk müziğine yönelik kazanımlar nelerdir?
- MEB müzik ders kitaplarında yer alan Türk halk müziği kazanımlarına ilişkin kullanılan etkinlikler nelerdir?
- MEB müzik dersi öğretim programında yer alan Türk halk müziği kazanımlarına ilişkin müzik ders kitaplarının içeriğinde yer alan ve Türk halk müziği öğretiminde kullanılan etkinlikler birbiriyle uyumlu mudur?

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

MEB tarafından hazırlanan öğretim programlarıyla, bu öğretim programlarını uygulamak için hazırlanan ders kitaplarının birbirleriyle uygunluk göstermesi, öğretim faaliyetlerinin programın amacına ulaşabilmesi açısından önem arz etmektedir. Yapılan bu çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda öğretim programlarının ders kitaplarıyla uygunluk gösterebilmesi için gerekli özenin gösterileceği, varsa eksikliklerin tespiti ve giderilmesi yolunda ılık tutacağı bakımından önem arz etmektedir. Öğretim programları hazırlanırken, daha önce uygulamaya konulmuş programların incelenmesi büyük önem arz etmektedir. Program gelişim uzmanlarının “Tarihsel Temel” olarak adlandırdıkları bu süreç, yapılan hataların tekrarlanmamasını ve geçmiş programlardaki eksikliklerin giderilmesini amaçlamaktadır” (Demirel, 2003).

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Eğitim

Eğitim en sade şekliyle bireyleri belirli amaçlar doğrultusunda yetiştirme ve geliştirme süreci olarak tanımlanabilir. Eğitim sürecinden geçen bireyde kimlik ve kişilik değişimi oluşur. Bu değişim eğitimin verildiği zaman zarfında elde edilen bilgi ve beceri vasıtasıyla gerçekleşir.

Erden (2007) eğitimi; “İnsanın doğduğu andan itibaren başlayan bir süreçtir. Bu süreç insanlara farklı alanlarda bilgi, beceri, tutum ve değerler kazandırır. Bu öğrenme süreci insanın hal ve hareketlerinde hissedilebilir şekilde değişikliklere sebep olur. İnsanlarda davranış değişiklikleri, kendi yaşantıları yoluyla meydana gelir” şeklinde tanımlamıştır (s. 13). Bu sebepten dolayı eğitim kişinin yaşamına dolaylı yoldan değil, doğrudan tesir eden, biçimlendiren en önemli etmenlerden birisidir. Yine Erden (2011) eğitimi; “insanın doğumundan itibaren başlayan ve devam eden bir süreçtir. Bu süreç içerisinde insanlar farklı bilgi, beceri ve değer kazanır, bu kazanımlar da insan davranışlarında gözle görülür değişikliklere sebep olur” şeklinde tanımlamıştır (s. 13). Eğitim sadece okullarda verilen bilgi, beceri birikimi değildir. Eğitim, kişinin toplumdaki yaşama uyumunu sağlamak, yeteneklerini geliştirmek ve bazı değerlere saygı duymaya yönelik uygulanan yöntemlerin tamamıdır (Hachette, 1983, s. 1145). Başaran (1984) ise eğitimi “bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak, değişim meydana getirme sürecidir” şeklinde tanımlamıştır (s. 8).

Ertürk (1998) eğitimi "bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak değişiklik meydana getirme sürecidir" (s. 12) şeklinde tanımlarken, Sönmez (2001) ise "fiziksel uyarımlar sonucu, beyinde istendik biyokimya değişiklikler oluşturma süreci" (s.2) olarak ele almıştır. Bu ve benzeri eğitim tanımlarından çıkan ortak noktalar ise eğitimin bireylere uygulandığı, istendik olduğu, sonucunda davranış değişikliği beklendiği şeklinde ifade edilebilir.

Eğitim tanımını davranış değişimi süreci olarak tanımlayan bazı bilim insanları, kısaca bahsettiğimiz fikirlerinden de anlaşıldığı üzere, program geliştirme üzerine yapılan çalışmalarda programın dinamik tarafına özen gösterilmekte, özellikle davranış değişiminin olduğu öğretimin düzenlenmesi ve hayata geçirilmesi önem kazanmaktadır (Fidan, 2012, s. 3).

Laska (1976) ise eğitimin tanımını “öğrenme koşullarını kontrol etme, temel olarak bir çaba gerektirir ve genel anlamda bu çaba da eğitim olarak adlandırılır. Eğitim, öğrenen kişinin istendik yönde bir öğrenme sonucunu kazanabilmesi amacıyla, öğrenme için oluşturulan koşulların kontrol altına alması demektir” şeklinde tanımlamıştır (s. 11).

Eğitim Programı

Eğitim programı, eğitim kurumlarında yaş, cinsiyet gibi farklılıklar ayırt etmeden MEB’in amaçları ve hedef kazanımları doğrultusunda ve belirli bir düzen içerisinde yapılan uygulamalar olarak tanımlanabilir. Küçükahmet (1999) eğitim programı hakkındaki görüşlerini “bir eğitim kurumunda yaş sınırlaması olmadan tüm bireyler için sağlanan milli eğitim ve ilgili öğretim kurumunca belirlenen hedeflerin hayata geçirilmesine yönelik faaliyetlerin tamamıdır” (s.9) şeklinde ifade etmiştir.

Ertürk’e (1976) göre eğitim programı; öğrenci için hem okulda hem de okulun dışında planlanmış faaliyetler aracılığıyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneğidir (Akt, Yolcu, 2014, s.16). Sınıf içerisinde öğrencilere kazandırılan kazanımların tümü eğitim programının okul içindeki boyutunu, okul etrafında öğrenciler tarafından hayata geçirilen proje, araştırma inceleme çalışmaları ise eğitim programının okulun dışında kalan boyutunu göstermektedir (Demirel, 2003, s. 32).

“Saylor vd. (1981)’ne göre eğitim programı, eğitilmesi istenen kişilere öğrenme yaşantılarını kazandırmaya yönelik bir plandır (s.8). Program öğelerini sıralayarak yapan Taba da öğrenme planı ile eğitim programının eşdeğer olduğunu ifade etmektedir. Taba’ya (1962) göre, eğitim programlarının tanımlanma şekilleri dikkate alınmadan tüm eğitim programları birtakım öğeler barındırır. Bu öğeler: içeriğin seçimi, örgütlenmesi, öğrenme öğretme süreci, hedefler ve hedef değerlendirmesidir (s.11).

Öğretim

Öğretim için farklı tanımlamalar yapılmıştır. Örnek olarak, Bruner’e (1966) göre öğretim öğrencinin gelişmesine yardımcı olan bir süreçtir. Öğrencinin gelişmesini destekleme yöntemleri olarak; Saylor vd. (1981) “Öğrencilerin planlı öğrenme yaşantılarına katılması” olarak ele almaktadır. Varış (1978) ve Küçükahmet’e (1986) göre öğretimin tanımı, eğitimin “okul veya sınıf içerisinde, belirli bir plan ve program dahilinde gerçekleştirilen kısmıdır” şeklindedir. Bu bakımdan eğitimin bireylerin yaşamları boyunca kendileri ve çevreleri için planlanması ve yaşanmasının kaçınılmaz ve gerekli olduğu bir olgu olarak düşünülebilir (Akt. Demircioğlu, 2019, s. 10).

Öğretim, kısmen kısıtlı bir zaman aralığında gözlemlenebilen veya oluşan bir faaliyettir. Bu yüzden, uzun bir zaman dilimi içinde yer alan faaliyetlerin tamamını da kapsayabilir. Bundan dolayı, kısmen kısa bir zaman dilimi aralığında ele alınan bir öğretim faaliyetine karşılık olarak, “öğretim süreci”, ve yanı sıra devam eden öğretim faaliyetlerinin tamamını ifade etmek için “sürekli eğitim” terimi de kullanılabilir (Laska ve Gürbüzürk, 1989, s. 254).

Öğretim Programı

Kapsam ve içerik olarak eğitim ve öğretim programları birbirinden farklıdır. Ama alan yazın incelendiğinde pek çok yerde birbirinin yerine kullanıldığı görülmektedir. Öğretim programı, eğitim programının içerisinde yer alır ve çok önemli bir yere sahiptir. Öğretim programları, eğitim programlarının amaçlarına uygun bir şekilde, öğrenciye kazandırılmak istenen hedef davranışın oluşması amacıyla yapılmış, planlı ve okul içerisinde uygulanan programlardır. Öğretim programı, genel olarak eğitim kuramlarında oldukça homojen olarak gruplandırılmış öğrencilere öğretmenlerden ne yaptırmaları gerektiğini, istendiğini açıklayan bir plandır (Külahçı, 1985, s. 10).

Öğretim programlarının uygulanmasında sorun yaşanmaması için programların kazanımlarının iyi tespit edilmesi, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerine göre hazırlanması, konuların modüler bir şekilde tasarlanmış olması büyük önem arz etmektedir. Bu konuda Albuz ve Demirci (2018) şu şekilde görüş bildirmiştir: “öğretim programları çoğunlukla temel kavramlarla birlikte farklı teoriler ve öğrenme yaklaşımlarını da kapsamaktadır. Bu kavram ve teoriler müfredatın uygulanma ve değerlendirilme aşamalarında önemli yere sahiptirler. Uygulama sürecinde sorun yaşanan müfredatlar, uzmanlar tarafından kavram ve teorilerden hareketle içerik değerlendirmesi yapılarak tekrar düzenlenmelidir” (s. 88).

Öğretim programı kavramını Varış (1996), eğitim programı içerisinde önem arz eden, genel olarak belirli bilgi sınıflandırmalarından meydana gelen, beceri ve uygulamaya önem gösteren, bilgi ve becerinin eğitim programının hedeflerine ve planlı olarak kazandırılmasına yönelik bir program olarak tanımlamıştır. Demirel (2009) ise öğretim programını okulda ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneği olarak tanımlamaktadır (Akt. Demircioğlu, 2019, s. 32).

Müzik Eğitimi

Müzik eğitimi en kısa şekliyle, bireyde istedik yönde müzikal değişiklikler oluşturma şeklinde tanımlanabilir. Uçan (1997) müzik eğitiminin temel amacını “Müzik eğitimi temel anlamda, bir müzik alanında davranış değişikliği oluşturma sürecidir” şeklinde tanımlamıştır.

Müzik eğitimi aracılığıyla, kişi ile çevresi, özellikle müzikal çevresi arasındaki etkileşimin daha düzenli, sağlıklı, etkili ve verimli olması beklenir” şeklinde ifade etmiştir (s. 8).

Müzik eğitimi genel amaçları bakımından genel, mesleki ve özengen müzik eğitimi olmak üzere üç grupta incelenir. Genel müzik eğitimi, MEB’e bağlı okullarda, haftanın belirli bir zaman aralığı içerisinde verilen, eğitim süresi boyunca belirlenmiş bir program içerisinde sürdürülen ve bu müfredatı alan bütün öğrencilerin aldığı bir eğitim olarak tanımlanabilir (Türkmen, 2017, s.11).

Mesleki müzik eğitimi, en genel anlamıyla müzik sanatını meslek olarak benimseyen bireyler için düzenlenen ve bu bireylere mesleğin gereği olan müzikal bilgi ve birikimi kazandırmayı hedefleyen etkinlikler bütünüdür. Müziği bilinçli olarak algılayan, yaratan, yorumlayan, kuramını çözümleyen, araştırıp inceleyen ve öğreten sanat, bilim ve eğitim insanları yetiştirmeyi hedefler (Akınönder, 2019, s.1).

Özengen müzik eğitimi Uçan (1994)’ ün ifadesi ile “müzik eğitimi içerisine örgün olmayan yaygın eğitim denilen boyutunda da müzik bir kullanım aracıdır. Resmi ve özel kuruluşların açtığı kurslar, özel dersler, bireysel ve toplu çalışmalar konserler, festivaller, yarışmalar, şenlikler gibi etkinlikler özengen eğitimde ağırlıklı yere sahiptir” (Uçan, 1994, s.27).

Örgün eğitim kurumlarında uygulanan müzik öğretim programları incelediğinde müzik eğitiminin ana hedeflerinin şu şekilde sıralandığı görülmektedir:

- Kültür, sanat ve müziğin insan ve toplum hayatındaki önemini kavrayabilme,
- Kendisini müzik yoluyla ifade edebilme,
- Müzik yoluyla sevgi, paylaşma ve sorumluluk duygusunu geliştirebilme,
- Müzik kültürünün genel kültürün ayrılmaz bir ögesi olduğunu görebilme,
- Ulusal birliğimizi, bütünlüğümüzü pekiştiren ve dünya ile bütünleşmemizi kolaylaştıran bir şarkı dağarcığına sahip olabilme,
- Sözlü müziklerde Türkçeyi doğru ve anlamlı kullanabilme,
- Müziğin insan yaşamındaki yerini ve önemini kavrayabilme,
- Atatürk’ün sanat ve müzik hakkındaki görüşlerini anlayabilme ve benimseyebilme (MEB, 2000, s. 5)

Müzik Dersi Öğretim Programları

Ülkemizde 1870 yılından itibaren İstanbul Muallim Mektebinde ve 1914 yılından itibaren İdadilerde verilemeye başlanan müzik dersleri, batı müzik kültürünün yüzyıllarca süren

birikimini okullarda ders olarak vermeyi amaç edinen öğretim programlarına göre yürütülmüştür. 1924 yılında başlatılan yeniliklerle birlikte öğretim programları da geliştirilmiş; batı müziği sisteminin kurallarının, farklı ülkelerden aktarılan şarkıların, bu kurallara göre oluşturulmuş şarkıların ve marşların, yine bu kurallar uygulanarak oluşturulmuş çok sesli halk türkülerinin öğretilmesini amaç edinen programlar oluşturulmuştur (Müzik Ansiklopedisinden akt. Sağer, 2002, s. 2).

Cumhuriyetin ilanından sonra ülkemizde, ilki 1924 yılında Tevhid-i Tedrisat kanunun kabulünden sonra yürürlüğe konulan ve sırasıyla; 1926, 1936, 1948, 1956, 1962, 1968, 1995, 2006 ve hali hazırda yürürlükte olan 2018 yılı programı olmak kaydıyla toplamda 9 öğretim programı olduğu bilinmektedir. Müzik dersi ile ilgili ilk program düzenleme çalışması 1936 programında görülmektedir (Küçüköncü, 2010, s. 90).

Müzik programları, müzik eğitiminin gerçekleşen ve tasarlanan süreçleriyle bütünsel bir görünüm sergiler. Türü, düzeyi ve kapsamı ne olursa olsun müzik eğitimi sürecinin amacını, boyutlarını, bölümlerini-aşamalarını-evrelerini, hedeflerini, içeriğini, yol 35 ve yöntemlerini, araç ve gereçlerini, işlemlerini, etkinliklerini, süresini, sonuçlarını-ürünlerini ve bütün bunlar arasındaki ilişkileri kapsayan işlevsel-işgörsel ve işe vuruk bir bütündür” (Uçan, 1994, s. 52-53).

Müzik Ders Kitapları

Ders kitapları; MEB’e bağlı talim terbiye kurulu veya MEB’in görevlendirdiği tüzel kişiliklere sahip ve meslek odalarına kayıtlı olan, ders kitabı hazırlama konusunda MEB’in belirttiği şartları taşıyan yayın kuruluşları tarafından, dersin öğretim programını kapsayacak şekilde, yazar, editör, dil uzmanı, ölçme değerlendirme uzmanı ve görsel tasarımcıların ortak çalışmasıyla hazırlanan öğretim materyalleridir.

Müzik dersinin okullarda okutulmaya başlandığı 1870 yılından günümüze kadar birçok müzik ders kitabı basılmış ve öğretim faaliyetlerinde kullanılmıştır. Cumhuriyet döneminde yazılan (1925-2000) müzik kitapları aşağıda kronolojik olarak sıralanmış ve tablo halinde sunulmuştur. Sağer’e (2002) göre Cumhuriyet döneminde yazılan müzik kitapları şu şekildedir:

Tablo 1. 1925- 1939 Yılları Arası Yazılan Müzik Kitapları

	Kitap ismi	Yayın yılı
1.	Çocuklara ve Gençlere Teganni Dersleri	1925
2.	Talimi Kıraat-ı Musiki	1926
3.	İlkokulda Şarkılarım	1929
4.	İlk Musiki Kitabı	1935

5.	Gençliğe Şarkılarım	1939
----	---------------------	------

Tabloda görüldüğü üzere 1925-1939 yılları arasında yazılan 5 müzik ders kitabı bulunmaktadır. 1 ve 2 numaralı ders kitabının birer yıl arayla hazırlandığı, diğer hazırlanan kitapların hazırlanma süresi aralığının daha fazla olduğu görülmektedir. Hazırlanan kitapların isimlerinden yola çıkarak; 1, 2, 3 ve 4 numaralı kitapların ilkökul seviyesinde, 5 numaralı kitabın ise ortaokul seviyesinde olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 2. 1940-1949 Yılları Arası Yazılan Müzik Kitapları

	Kitap ismi	Yayın yılı
1.	Müzik I	1940
2.	Musiki Öğretici	1943
3.	Ortaokul Müzik Kitabı	1947
4.	Şiirli Şarkılı Oyunlar	1949
5.	Türk Atasözleri Üzerine Kanon	1949

Tabloda görüldüğü üzere 1940-1949 yılları arasında hazırlanan 5 tane müzik ders kitabı bulunmaktadır. 1, 2 ve 3 numaralı ders kitaplarının hazırlanma süresi aralığının bir yıldan fazla, 4 ve 5 numaralı ders kitaplarının ise aynı yıl hazırlandığı görülmektedir. Ayrıca bu yıllar arasında hazırlanan kitapların sadece müzik ile ilgili değil aynı zamanda atasözleri ve şiirler üzerine de içerik bulunduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 3. 1950-1959 yılları Arası Yazılan Müzik Kitapları

	Kitap ismi	Yayın yılı
1.	Musiki Dersleri	1951
2.	25 Çocuk Şarkısı	1953
3.	Ortaokul Müzik I-II	1953
4.	Müzik Öğretimi	1954

1950-1959 yılları arasında hazırlanan ders kitaplarına bakıldığı zaman müzik ders kitaplarının ilk 4 yılda hazırlandığı ve 1954 yılından sonra ders kitabı hazırlanmadığı anlaşılmaktadır. 1953 yılında hazırlanan Ortaokul Müzik I-II müzik ders kitabının modüler sistemde hazırlanan ilk ders kitabı olduğu görülmektedir.

Tablo 4. 1960-1969 Yılları Arası Yazılan Müzik Kitapları

	Kitap ismi	Yayın yılı
1.	Köy Enstitülerinde Müzik	1965
2.	Okullarda Halk Müziği	1965

3.	Şarkılı Oyunlar	1966
4.	Okul Müzik Eğitimi	1969
5.	Şarkı Demeti	1969

Yukarıdaki tabloda 1960-1969 yılları arasında yazılan 5 tane müzik ders kitabı olduğu görülmektedir. Tabloda ayrıca 1940 yılında açılan köy enstitülerinde verilen müzik dersleri için ilk ders kitabının 1965 yılında hazırlandığı anlaşılmaktadır. Cumhuriyetin ilanından itibaren hazırlanan müzik ders kitaplarında “Halk Müziği” teriminin de ilk defa 1965 yılında hazırlanan kitapta kullanıldığı görülmektedir. Tablo incelendiği zaman 1960-1965 yılları arasında ders kitabının hazırlanmadığı, 1965 ve 1969 yıllarında ikişer tane, 1966 yılında ise bir tane ders kitabı hazırlandığı görülmektedir.

Tablo 5. 1970-1979 Yılları Arası Yazılan Müzik Kitapları

	Kitap ismi	Yayın yılı
1.	İlkokul Müzik Bilgisi	1970
2.	İlk Öğretmen Okullarında Müzik	1971
3.	Türk Gençliğine Şarkılarım	1973
4.	Dereden Tepeden	1973
5.	Ortaokullarda Müzik	1974
6.	Milli Marşlarımız	1975
7.	Ezgilerde Müzik I-II	1976

Yukarıdaki tabloda 1970-1979 yılları arasında yazılan 7 tane müzik ders kitabı olduğu görülmektedir. Tarihsel olarak incelendiği zaman 1972 yılı hariç olmak üzere her yıl ders kitabı hazırlandığı anlaşılmaktadır. Bu tarih aralığında öğretmen okulları içinde müzik ders kitabı hazırlandığı görülmektedir.

Tablo 6. 1980-1989 Yılları Arası Yazılan Müzik Kitapları

	Kitap ismi	Yayın yılı
1.	İlgıt	1981
2.	Temel Müzik Eğitimi	1982
3.	Yaşasın Müzik	1982
4.	İnci'nin Koro Şarkıları	1983
5.	Cıvıl Cıvıl Şarkılar	1983
6.	Çocuk Tekerlemeleri	1985
7.	Yeni Müzik Eğitimi	1986
8.	Sinan'ın Şarkıları	1987
9.	23 Nisan Şarkıları	1987
10.	Ezgilerle Üniteler	1988
11.	Müzik Eğitimi	1988
12.	Ortaokul Müzik Eğitimi	1988

13.	Lise Müzik Kitabı	1988
14.	Çocuk Oyun ve Şarkıları	1989

Yukarıdaki tabloda 1980-1989 yılları arasında hazırlanmış 14 tane müzik ders kitabı olduğu görülmektedir. Tablodan, 1984 yılı haricinde tüm yıllarda ders kitabı hazırlandığı da anlaşılmaktadır. Bu yıllar aralığında hazırlanan müzik ders kitaplarında isim ve içerik açısından değişiklikler olduğu görülmektedir.

Tablo 7. 1990-1999 Yılları Arası Yazılan Müzik Kitapları

	Kitap ismi	Yayın yılı
1.	Türk Müziği Çocuk Şarkıları	1990
2.	23 Nisan Çocuk Şarkıları	1990
3.	Ezgi Yumağı	1990
4.	Hayat Kaynağımız Müzik	1992
5.	İlköğretim Öğrencilerine Ses Eğitimi ve Şarkı Dağarcığı	1992
6.	Kır Çiçekleri	1992
7.	Liseler İçin Müzik	1992
8.	Minik Serçe	1992
9.	Elli Yılın En Güzel Okul Şarkıları	1994
10.	İlköğretim Müzik I- II-III-IV-VI-VII-VIII	1995
11.	İlköğretim Müzik VI-VII-VIII	1995
12.	İlköğretim Müzik VII-VIII	1996
13.	İlköğretim Müzik VI-VII-VIII	1999
14.	İlköğretim Müzik I- II-III-IV-VI-VII-VIII	1999
15.	Sözleri ve Notaları ile Marşlarımız	1999

Tablo 7’de görüldüğü üzere 1990-1999 yılları arasında hazırlanan 15 tane müzik ders kitabı bulunmaktadır. Cumhuriyetin ilanından sonra en fazla müzik ders kitabı bu yıllar aralığında hazırlanmıştır. 1990’lı yılların ortalarından itibaren modüler ders kitabı anlayışının daha da yaygınlaştığı görülmektedir.

Konu İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Sağır (2002) “Cumhuriyetten günümüze okul şarkıları üzerine bir inceleme” başlıklı doktora tez çalışmasında; cumhuriyetin kurulduğu ilk yıllardan günümüze kadar olan süreçte müzik eğitimi için yazılmış kitaplarda yazılmış şarkılar üzerine bir araştırma yapmıştır. Cumhuriyetin ilanından sonra her on yılı kapsayan dönemde yazılan müzik ders kitaplarını tespit etmiş ve kitaplarda bulunan şarkıların içeriklerinin, kitabın yazıldığı zaman aralığındaki

sosyolojik özelliklere göre incelemesi yapılmıştır. Belirtilen kapsamda 2551 okul şarkısının incelemesi yapılmıştır.

Demircioğlu (2019) “1923’ten günümüze ilkokul ve ortaokul müzik dersi programlarında geleneksel Türk müziği unsurlarının incelenmesi ve değerlendirilmesi” başlıklı doktora tez çalışmasında; 1923’ den 2019 yılına kadar olan süreçte ilkokul ve ortaokul müzik dersi programlarında yer alan Geleneksel Türk Müziği unsurlarının hangi oranda ders programlarında yer aldığını ortaya koymayı amaçlamıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden “tarihi araştırma” modelinin kullanıldığı çalışmada MEB’e bağlı ilkokul ve ortaokullarda, 1924-2019 yılları arasında okutulan müzik dersi öğretim programları ve bu programlarda yer verilen geleneksel Türk müziği öğeleri incelenmiştir.

Bağrıaçık (2013) “Ortaöğretim 9. Sınıf müzik dersi öğretim programının amaçlarına ulaşma düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında; ortaöğretimdeki öğrencilere farklı kazanımlar kazandırmayı amaçlayarak geliştirilen öğretim programlarının hangi düzeyde amacına ulaştığını tespit etmeye yönelik 43 sorudan oluşan bir ölçek geliştirmiş ve bu ölçeği seçilen 20 kişilik öğretmen grubuna uygulamıştır. Öğretmen grubu devlet liseleri ve özel liselerde oluşturulmuştur. Çalışmanın sonucunda ise öğretmenlerin bu öğretim programlarının kısmen amacına ulaştığı sonucu çıkmıştır. Elde edilen diğer bir veri ise bu sonucun öğretmenlerin cinsiyet, yaş, mezun oldukları öğretim programı veya hizmet yıllarına göre farklılaşmadığı şeklindedir.

Babaç ve Köse’nin (2018) “Güncellenen ilköğretim müzik dersi öğretim programına göre şarkı söyleme becerisine ilişkin beklentiler” başlıklı makale çalışmasında; random yöntemiyle belirlenen, ilköğretim kurumlarında görev yapan on müzik öğretmenine uygulanan anket sonuçlarından yola çıkılarak önerilerde bulunulmuştur. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış ve veriler yüz yüze görüşme tekniğiyle elde edilmiştir. Çalışmada betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın sonuçları ise; öğrencilerin şarkı söyleme becerilerini geliştirmek için gereken ortamın oluşturulması, doğru dinleme tekniğinin ve nasıl olması gerektiğinin öğretilmesi, ritmik ve melodik çalışmalar yaptırılarak farklı ezgiler ortaya çıkarılması, okullardaki müzik dersi saatinin artırılması, ilkokullarda müzik derslerine müzik branşı öğretmenlerinin girmesinin gerektiği şeklinde oluşmuştur.

Konuyla ilgili diğer bir çalışma ise Köroğlu’nun (2014) yapmış olduğu “İlköğretim ikinci kademe müzik öğretmenlerinin 2006 müzik dersi öğretim programına yönelik görüşleri” başlıklı çalışmasıdır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmanın verileri betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Antalya şehri merkez ilçelerinde görev yapan 14 öğretmeni kapsayan bu çalışmanın verileri görüşme yoluyla elde edilmiştir. Çalışmanın sonucunda ise

görüşme yapılan müzik öğretmenlerinin dersin farklı konularının teorik ve pratik bağlamda öğretilmesi açısından mevcut müfredatın yetersiz olduğu, kazanımlarda yer alan konuların öğrencilerin düzeylerine uygun bir şekilde hazırlanmadığı yönünde olduğu sonucuna varılmıştır.

Güven ve Çelenk'in (2020) yapmış oldukları “Müzik öğretmeni görüşleri doğrultusunda 2018 müzik dersi öğretim programı 8. sınıf kazanımları üzerine bir değerlendirme” başlıklı çalışmada 2018 yılı, 8. sınıf müzik dersi müfredatı kazanımlarına erişilip erişilmediğinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Verilerinin, 2018 öğretim programının kazanımları anket sorularına dönüştürülerek elde edilmiştir. Türkiye'nin yedi bölgesinde görev yapan 413 müzik öğretmenine uygulanan bu anket sonucunda “Müziksel Algı ve Bilgilenme” ve “Müziksel Yaratıcılık” öğrenme alanlarına ait kazanımlara kısmen ulaşılabildiği belirtilmiştir. Diğer taraftan “Dinleme-Söyleme” ve “Müzik Kültürü” alanlarına ilişkin kazanımlara yüksek oranda ulaşılmasına rağmen, özellikle Türk müziğinin farklı türlerinin seslendirilmesi, Türk müziğinin makamsal yapısı, Türk topluluklarına ait müzik kültürleri ve Türk müziği biçimlerine ilişkin kazanımlara ulaşamadığı sonuçlarına varılmıştır. Ayrıca, İstiklâl Marşı'nı yönetme kazanımına da yeterli oranda ulaşamadığının tespit edildiği belirtilmiştir.

Demir ve Nacakcı'nın (2019) yapmış olduğu “Müzik öğretmenlerinin 2017-2018 ortaokul müzik dersi programına yönelik görüşleri” başlıklı çalışmada Mardin ili ve çevresinde görev yapan müzik öğretmenlerine görüşme formu uygulanmış ve 2017-2018 yılı eğitim öğretim döneminde uygulanmaya başlanan “Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programının” kazanımları, yararlılığı, Türkiye'deki milli eğitim stratejileriyle olan benzerliği, vb. unsurlar açısından müzik öğretmenleri düşüncelerinden hareketle incelenmesi üzerine çalışılmıştır.

Özgül (2007)'nin yapmış olduğu “Türkiye’de müzik dersi öğretim programının çözümlenmesi” isimli çalışmada Türk örgün eğitim sisteminin ilköğretim okullarındaki müzik derslerine yönelik; 1994 yılından çalışmanın yapıldığı tarihe kadar uygulanan ilköğretim müzik dersi müfredatıyla uygulamaya yeni konulan 2006 yılı müzik dersi müfredatının karşılaştırması yapılmış, müfredatın müzik öğretmenleri tarafından algılama ve uygulama sürecinde yaşanan zorluklar incelenmiş, müzik derslerine giren müzik öğretmenlerinin ve sınıf öğretmenlerinin daha sağlıklı bir müzik eğitimi sürecinden geçmelerine ilişkin çözüm önerileri sunulduğu belirtilmiştir.

Akınönder'in (2019) yılında yapmış olduğu “Uluslararası sertifikalı müzik eğitimi programlarının özengen müzik eğitimindeki yeri ve piyano alanındaki kazanımlar açısından değerlendirilmesi” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında Türkiye’de uygulanan sertifikalı müzik eğitim programlarından bir tanesinde kaynak olarak kullanılan piyano metotlarının

müzikal, teknik ve teorik kazanımlar açısından özengen müzik eğitimi veren piyano eğitimcilerinin görüş ve düşünceleri doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Konu ile ilgili bir diğer çalışma ise Polat (2005) tarafından hazırlanan “İlköğretim ikinci kademe müzik dersi öğretim programının amaçlarına ulaşma düzeyine ilişkin öğretmen görüş ve düşüncelerinin incelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezidir. Yapılan bu çalışmanın örneklem grubunu İstanbul ilindeki devlet okullarında görev yapan 65 müzik öğretmeni oluşturmuş, veriler bu öğretmenlere uygulanan anket yöntemiyle elde edilmiştir. Yapılan çalışmanın sonucuna göre öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu müfredatın amacına ulaşmadığını, bir bölümü nispeten ulaşabildiğini, az bir kısmı ise amaçlarına ulaştığını düşünmektedir.

İnanıcı (2020) tarafından yapılan ve uluslararası kitap bölümü olarak yayınlanan “Ortaöğretim müzik müfredatında Türk Müziğine ilişkin öğrenme çıktılarının değerlendirilmesi” başlıklı çalışmada nitel veri analizi yöntemi kullanılmış ve Türk Müziği ile ilgili kazanımların ortaöğretim müzik dersi müfredatında ne ölçüde yer verildiği araştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda, ortaöğretim müzik dersinde Türk müziği kazanımlarının 9. Sınıf için %36, 10. Sınıf için %45, 11. Sınıf için %42 ve 12. Sınıf için %52 oranında çıkmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Bu bölümde araştırmada kullanılan araştırma modeli, araştırma grubu, veri toplama araçları, uygulama ve veri toplama süreci, verilerin toplanması, verilerin analizine değinilmiştir.

Araştırma Yöntemi

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır ve betimsel bir çalışmadır. Yapılan bu çalışmanın yazınsal verileri literatür tarama yöntemi ile tespit edilmiştir.

Yıldırım (1999) nitel araştırmayı; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlamaktadır (s.10).

Özkan (2021) doküman inceleme yöntemini “araştırmanın veri setini oluşturan birincil veya ikincil kaynak olarak nitelendirilen çeşitli dokümanların elde edilmesi, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve analizi olarak tanımlanabilir” şeklinde açıklamıştır (s.2).

Veri Kaynakları

Bu araştırmanın veri kaynaklarını; MEB tarafından 2018 yılında hazırlanan müzik dersi öğretim programı ve bu programa dayalı olarak hazırlanan ilkökul ve ortaokul müzik ders kitapları oluşturmaktadır.

Veri Toplama Teknikler/Araçları

Yapılan araştırmaya konu olan, MEB 2018 yılı müzik öğretim programı ve bu programa yönelik hazırlanan müzik ders kitapları, konu ile ilgili yazılmış yerli ve yabancı kitaplar, makaleler, tezler vb. kaynaklar literatür taraması yapılarak elde edilmiştir.

Süreç/Uygulama

Bu araştırmada; belirlenen süre içerisinde literatür tarama yoluyla elde edilen MEB 2018 yılı müzik dersi öğretim programı ve bu programa yönelik hazırlanan müzik ders

kitaplarında yer alan Türk halk müziği kazanımları tespit edilerek yazıya geçirilmiş ve çözümlemeleri yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi yapılırken, nitel yapıda olan araştırmalarda çok sık kullanılan “betimsel analiz” yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz, toplanan verilerin, daha önceden belirlenen temalar/başlıklar çerçevesinde özetlenip yorumlanması esasına dayanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s. 224; Coşkun vd. 2015, s. 324).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde, MEB tarafından 2018 yılında hazırlanan ve hala yürürlükte olan müzik dersi öğretim programında ve bu programa yönelik hazırlanan ilkökul ve ortaokul müzik ders kitaplarında yer alan Türk halk müziğine ilişkin etkinlikler ve bu etkinliklerin ilgili öğretim programı ile ilişkisi tespit edilmiştir.

1. Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt problemini “MEB müzik dersi öğretim programında Türk halk müziğine yönelik kazanımlar nelerdir?” sorusu oluşturmaktadır. İlgili öğretim programındaki öğrenme alanları;

- A- Dinleme, söyleme
- B- Müziksel algı ve bilgilenme
- C- Müziksel yaratıcılık
- D- Müzik kültürü

şeklinde sınıflandırılmıştır.

İncelenen Öğretim Programında 1. Sınıf Müzik Dersi İçin Bulgular ve Yorumlar

- Mü.1.A.1. kazanımının b maddesinde yer alan açıklama “etkinliklerde çocuk dünyasındaki seslere yönelik ninniler seçilir” doğrultusunda geleneksel Türk halk müziği türlerinden ninninin öğretilmesi hedeflenmektedir.
- Mü.1.A.5. kazanımının “sınıfında, okulunda, konser etkinliklerinde ve evinde kullanılan çalgıların (saz/bağlama, kaval, ut, davul, zurna, kemençe, flüt, kaşık, zil vb.) isimleri ve ses tınıları vurgulanır” Açıklaması doğrultusunda geleneksel Türk halk müziği çalgılarının tanıtılması ve öğretilmesi hedeflenmektedir.
- Mü.1.A.10. kazanımının açıklamalarında yer alan a maddesine “millî ve manevi değerlerimizi ve kültürümüzü yansıtan şarkı, türkü, marş, ilahi vb. örnekleri seslendirir veya örnekler katılımlı dinletilir” yönelik Türk halk müziğimizin hedef sınıfın seviyesine uygun örneklerinin dinletilmesi ve öğretilmesi hedeflenmektedir.

- Mü.1.B.1. kazanımının içeriği olan “öğrencilerin müzik dersini gerçekleştirdikleri sınıfı tanımaları sağlanır. Sınıfın bölümlerini ve içindeki çalgıları (def, bendir, çelik üçgen, kaşık, orff çalgıları vb.) keşfetmesi sağlanır” maddesi doğrultusunda geleneksel Türk halk müziğinde kullanılan def ve bendir gibi vurmali çalgıların tanıtılması hedeflenmektedir.
- Mü.1.C.3. kazanımının “seçilecek müzikler 2/4’lük ve 4/4’lük gibi basit ritimlerden oluşan sayışma, tekerleme, şarkı ve türküler ile sınırlı olmalıdır” açıklaması doğrultusunda geleneksel Türk halk müziği basit ritim kalıplarının ve bu ritim kalıplarından oluşan türkülerin öğretilmesi hedeflenmektedir.

İncelenen Öğretim Programında 2. Sınıf Müzik Dersi İçin Bulgular ve Yorumlar.

- Mü.2.A.1. kazanımının açıklamasında yer alan “Ses çalışmaları re-la aralığında, atlamalı olmayan yanaşık seslerle olmalı ve nefes egzersizleri (kısa, uzun, kesik kesik vb.) yaptırılmalıdır. Ses çalışmalarında örneğin uşşak makamından oluşturulan bir ezgi yapısı kullanılabilir” kazanımında geleneksel Türk halk müziğinde de kullanılan uşşak makamındaki örneklerin kullanılması hedeflenmektedir.
- Mü.2.B.3. kazanımının “öğrencilerin çevresindeki telli (saz/bağlama, ut, kanun, tanbur, cümbüş, keman vb.), üfleli (kaval, zurna, ney, tulum vb.), vurmali ezgili (santur, ksilofon, metalofon vb.), vurmali ezgisiz (kudüm, def, davul, kaşık, zil, darbuka, kastanyet, bendir, marakas, arbena vb.) çalgılarla tanışmaları sağlanmalıdır” açıklaması doğrultusunda geleneksel Türk halk müziğinde kullanılan telli ve vurmali çalgıların tanıtılması hedeflenmektedir.
- Mü.2.B.5. kazanımının “Ninni ezgilerindeki seslerin arasındaki incelik-kalınlık ilişkisi üzerinde durulmalıdır” açıklaması doğrultusunda geleneksel Türk halk müziği ürünlerinden ninni örneklerinin temel ezgisel yapısının öğretilmesi hedeflenmektedir.
- Mü.2.D.2. kazanımının “Geleneksel müzik kültürümüzü yansıtan örneklere yer verilmelidir” açıklamasında ise kazanımın Türk halk müziği formunu da kapsayan örneklerle gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

İncelenen Öğretim Programında 3. Sınıf Müzik Dersi İçin Bulgular ve Yorumlar.

- Mü.3.A.6. kazanımının “öğrenciler, yaşadıkları bölgeyi referans alarak kendi kültürlerinden düzeylerine uygun dans figürleri sergilemelidir” açıklaması

doğrultusunda öğrencilere kendi yörelerine ait ezgi ve halk oyunlarının öğretilmesi hedeflenmektedir.

- Mü.3.B.1. kazanımının “öğrenciler, dağarcıklarındaki sayışma, tekerleme ve okul şarkılarının sözlerinde yer alan uzun ve kısa heceleri (ses sürelerini) belirleyip simgeleştirir. Oluşturulan tartımsal kalıplar, ritim çalgıları kullanılarak seslendirilir” açıklaması doğrultusunda öğrencilere Türk halk müziği ürünlerinden sayışma ve tekerleme örnekleri kullanılarak ses sürelerine ait kazanımların öğretilmesi hedeflenmektedir.
- Mü.3.B.3. kazanımının a maddesindeki “öğrencilerden, düzeylerine uygun duydukları ritimleri veya makamsal ezgileri yansıtlama yöntemiyle tekrarlamaları istenir” açıklaması doğrultusunda öğrencilere düzeylerine uygun makamsal ezgileri tekraratabilmek hedeflenmektedir.
- Mü.3.C.2. kazanımının c maddesindeki “öğrencilerden, yaşadıkları bölgeyi referans alarak kendi kültürlerinden aşına oldukları müzikleri ve halk danslarından figürleri kullanarak etkinliği zenginleştirmeleri beklenir” açıklaması doğrultusunda öğrencilerin yörelerine ait bildikleri halk müziği ve halk oyunlarını daha da yaratıcı düşünce ile geliştirmeleri hedeflenmektedir.
- Mü.3.D.1. kazanımının “öğrencilere sınıfta ve çevresinde gördüğü vürmalı, nefesli, yaylı, tuşlu ve telli çalgılar tanıtılmalıdır” açıklaması doğrultusunda öğrencilere içerisinde Türk halk müziği çalgılarının da bulunduğı çalgıları tanıtılması hedeflenmektedir.
- Mü.3.D.2. kazanımının a maddesindeki “çevrelerinde yerel halk dansları örnekleri bilişim teknolojisi araçlarından yararlanılarak öğrencilere izlettirilir, dinlettirilir. Halk danslarının müziklerini, dinledikleri diğerk müzik türlerinden ayırt edebilmelerine yönelik etkinlik ve dinletiler düzenlenir” ve b maddesindeki “düzeylerine uygun olarak düzenlenmiş (uyarlanmış) halk danslarını oynamaları sağlanır” açıklamaları doğrultusunda öğrencilerin bilişim teknolojisinden de faydalanarak halk müziği türlerini tanıma, ayırt edebilme becerisini geliştirmesi ve kendi düzeylerine uygun olan halk danslarını öğrenmeleri hedeflenmektedir.
- Mü.3.D.3. kazanımının “geleneksel müzik kültürümüzü yansıtan örneklere yer verilmelidir” açıklaması doğrultusunda öğrencilere tarihten bu yana aktarımı yapılmış Türk halk müziği örneklerini de kapsayan Türk müziği kültürünün öğretilmesi hedeflenmektedir.

- Mü.3.D.4. kazanımının a maddesinde yer alan “dağarcık oluşturulurken millî, dinî ve manevi değerlerimizi konu alan örneklere yer verilmelidir” ve b maddesinde yer alan “önde gelen değerlerimize ve müzik şahsiyetlerimize (örneğin Dede Efendi, Muharrem Ertaş) dair biyografiler, ilgi çekici anekdotlar ile ele alınır” açıklamaları doğrultusunda öğrencilere Türk halk müziği örnekleri ile değerler eğitimi verilmesi ve halk müziğinin önde gelen isimlerinin tanıtılması hedeflenmektedir.

İncelenen Öğretim Programında 4. Sınıf Müzik Dersi İçin Bulgular Ve Yorumlar.

- Mü.4.A.3. kazanımının “Öğrencilerin duymaya alışkın oldukları bir makamdan (örneğin kürdi makamı) 5/8’lik ölçüde olan şarkı ve türküler teorik olarak değil, kulaktan öğretilmelidir” açıklaması doğrultusunda öğrencilere daha önceden duydukları ve hazır bulunuşluklarının bulunduğu bir makamda ve halk müziğinde sıkça kullanılan 5/8’lik ritim kalıbındaki türkülerin kulaktan (tekrar etme yöntemi) öğretilmesi hedeflenmektedir.
- Mü.4.D.3. kazanımının “Geleneksel müzik kültürümüzden örneklere yer verilmelidir” açıklaması gereği geleneksel Türk halk müziği örneklerini de kapsayan Türk müziği örneklerinin kullanılması ve öğretilmesi hedeflenmektedir.

şeklinde tespit edilmiştir.

İncelenen Öğretim Programında 5. Sınıf Müzik Dersi İçin Bulgular ve Yorumlar

- Mü.5.A.2. kazanımının “5/8’lik, 7/8’lik ve 9/8’lik aksak ölçüler/usuller kulaktan öğretme yöntemi ile verilmelidir” açıklaması doğrultusunda geleneksel Türk halk müziği örneklerinde de kullanılan aksak ölçülerin öğretilmesi hedeflenmektedir.
- Mü.5.A.5. kazanımının “Türk müziğinin temel dokusu göz önünde bulundurularak öğrencilerin rast ve hüseyini makamlarına yönelik dinleti (türkü, şarkı, alıştırma vb.) çalışmaları yapılmalıdır” açıklaması doğrultusunda geleneksel Türk halk müziğini de kapsayan Türk müziği örneklerinde kullanılan rast ve hüseyini makamlarının öğretilmesi hedeflenmektedir.
- Mü.5.C.5. kazanımının “Söz konusu ritmik yapı; 7/8 ve 9/8’lik aksak ölçüler ile sınırlandırılmalı ve bu usuller hissettirilerek verilmelidir” açıklaması doğrultusunda geleneksel Türk halk müziği örneklerinde de kullanılan 7 ve 9 zamanlı aksak ölçülerin öğretilmesi hedeflenmektedir.
- Mü.5.D.3. kazanımının “öğrencilere özellikle yakın çevrelerinde ve bölgelerinde dinlenen geleneksel müziklerimize ilişkin örnekleri araştırmaları ve bunları dinlemelerine ilişkin yönlendirmeler yapılır” açıklaması gereği öğrencilere

geleneksel Türk halk müziği örneklerinin araştırılmasının yaptırılıp müzik kültürlerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

İncelenen Öğretim Programında 6. Sınıf Müzik Dersi İçin Bulgular ve Yorumlar.

- Mü.6.A.4. kazanımının “Müzikler kulaktan öğretilmiş basit, bileşik ve aksak ölçülerle sınırlı olmalıdır” açıklamasında ilişkin geleneksel Türk halk müziğinde de kullanılan basit, bileşik ve aksak Türk müziği ritim yapısının öğretilmesi hedeflenmiştir.
- Mü.6.A.6. kazanımının “Türk müziğinin temel dokusu göz önünde bulundurularak öğrencilerin nihavent ve nikriz makamlarını ayırt edebilmelerine yönelik dinleti (türkü, şarkı, alıştırma vb.) çalışmaları yapılmalıdır” açıklaması doğrultusunda öğrencilere nihavent ve nikriz makamlarının ve bu makamların kullanıldığı türkülerin öğretilmesi hedeflenmiştir. Kazanımın diğer bir amacı ise öğrencilerin bu makamların ayırımını yapabilecek seviyeye ulaşabilmesi yönündedir.
- Mü.6.D.1. kazanımının “Türk halk müziği, Türk sanat müziği, dinî müzik, mehter müziği ve çok sesli Türk müziklerinden seçkin örnekler (Örneğin Muharrem Ertaş, Neşet Ertaş, Tanbûrî Cemil Bey, Çekiç Ali, Zeki Müren gibi önemli müzisyenler tarafından icra edilen eserler) öğrencilerin ses sınırlarına ve sınıf düzeyine uygun olarak verilmelidir” açıklaması doğrultusunda öğrencilere farklı yörelere ve bestecilere ait Türk halk müziğinin temel türkülerinin öğretilmesi hedeflenmiştir.
- Mü.6.D.4. kazanımının “Türk müziği kültürüne felsefesi ve eserleriyle katkıda bulunmuş; Dede Efendi, Tanbûrî Cemil Bey, Âşık Veysel gibi şahsiyetler vurgulanmalıdır” açıklaması doğrultusunda öğrencilere geleneksel Türk halk müziği aşıklarını da kapsayan Türk müziği bestecilerinin tanıtılması ve öğretilmesi hedeflenmektedir.
- Mü.6.D.6. kazanımının “Eserler Kırmızı Gülün Alı Var, Vardar Ovası, Estergon Kalâ’sı gibi Atatürk’ün sevdiği türkü ve şarkılardan seçilir” açıklaması doğrultusunda öğrencilere Atatürk’ün sevdiği Türk halk müziği örneklerinin öğretilmesi hedeflenmektedir.

İncelenen Öğretim Programında 7. Sınıf Müzik Dersi İçin Bulgular ve Yorumlar

- Mü.7.A.4. kazanımının “Türk müziğinin temel dokusu göz önünde bulundurularak öğrencilerin segâh ve hüzzam makamlarını ayırt edebilmelerine yönelik dinleti (türkü, şarkı, alıştırma vb.) çalışmaları yapılmalıdır” açıklaması doğrultusunda

segâh ve hüzzam makamlarında bestelenmiş geleneksel Türk halk müziği örnekleri verilerek öğrencilerin bu iki makamı ayırt edebilmesi hedeflenmektedir.

- Mü.7.A.5. kazanımının “Türk halk müziği, Türk sanat müziği, dinî müzik, mehter müziği ve çok sesli Türk müziklerinden seçkin örnekler (Örneğin Hacı Taşan, Nida Tüfekçi, Kâni Karaca, Bekir Sıtkı Sezgin, Selahattin İçli gibi önemli müzisyenler tarafından seslendirilmiş eserler) öğrencilerin ses sınırlarına ve sınıf düzeyine uygun olarak verilmelidir” açıklaması doğrultusunda geleneksel Türk halk müziğinin belli başlı sanatçılarından, belli başlı eserlerin öğretilmesi hedeflenmektedir.
- Mü.7.B.4. kazanımının “Türk müziği, Türk Dünyası ve Batı müziği çalgı türleri ve toplulukları sınıf düzeyine uygun olarak verilmelidir” açıklaması doğrultusunda öğrencilere geleneksel Türk halk müziği çalgılarını da kapsayan Türk müziği çalgılarını öğrenerek ayırt edebilmesi hedeflenmektedir.
- Mü.7.C.4. kazanımının “öğrencilerden türkülerin yaşanmış öykülerini araştırmaları ve bu öyküleri drama vb. yöntemlerle sunmaları istenebilir” açıklaması doğrultusunda öğrencilerden geleneksel Türk halk müziği türkü hikayelerini drama, piyes, tiyatro vb. sanatsal aktivitelerle canlandırabilmenin öğretilmesi hedeflenmektedir.
- Mü.7.D.5. kazanımının a maddesi “Farklı bölgelere ait türkülerimizden (Çanakkale Türküsü vb.) örnekler verilir” açıklaması doğrultusunda öğrencilere türkülerin öykülerinin nasıl araştırılacağının öğretilmesi hedeflenmektedir.

İncelenen Öğretim Programında 8. Sınıf Müzik Dersi İçin Bulgular ve Yorumlar

- Mü.8.A.4. kazanımının “Türk müziğinin temel dokusu göz önünde bulundurularak öğrencilerin eviç (misket) makamını ayırt edebilmelerine yönelik dinleti (türkü, şarkı, alıştırma vb.) çalışmaları yapılmalıdır” açıklaması doğrultusunda geleneksel Türk halk müziğinde kullanılan misket makamının diğer makamlardan nasıl ayırt edileceğinin öğretilmesi hedeflenmektedir.
- Mü.8.A.5. kazanımının “Türk halk müziği, Türk sanat müziği, dinî müzik, mehter müziği ve çok sesli Türk müziklerinden seçkin örnekler, öğrencilerin ses sınırlarına ve sınıf düzeyine uygun olarak verilmelidir” açıklaması doğrultusunda seçkin türkü örneklerinin öğretilmesi hedeflenmektedir.
- Mü.8.A.8. kazanımının “Türk müziği kültürüne felsefesi ve eserleriyle katkıda bulunmuş; İtrî, Yesârî Âsım Arsoy, Safiye Ayla, Vecihe Daryal, Ziya Taşkent, Bekir Sıtkı Sezgin, Cinuçen Tanrıkorur, Neşet Ertaş, Talip Özkan, Yılmaz İpek,

Özay Gönlüm gibi şahsiyetlerden eserler dinletilmelidir” açıklaması doğrultusunda öğrencilere cumhuriyet dönemi Türk halk müziği besteci ve icracılarının dinletilmesi hedeflenmektedir.

- Mü.8.C.1. kazanımının “yaşadığı çevredeki kültürel zenginlikleri, müziğin birleştirici etkisini kullanarak tanınması ve öğrencilerin araştırmacı kişiliklerini ortaya çıkarması sağlanmalıdır” açıklaması doğrultusunda öğrencilerin türkü hikayelerini drama, piyes, tiyatro gibi sanatsal aktiviteler aracılığı ile canlandırması hedeflenmektedir.
- Mü.8.C.2. kazanımının b maddesinde yer alan “müziklerde düzeye uygun üç bölümlü şarkı, türkü vb. müzik biçimlerine yer verilmelidir” açıklaması doğrultusunda öğrencilere, üç bölümlü türküler kullanılarak ritim kalıplarını öğrenme ve kullanabilme becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.
- Mü.8.D.1. kazanımının “Mevlevî ayini, peşrev, saz semaisi, longa, kırık hava, uzun hava, şarkı, ilahi, nefes, deyiş vb. müzik biçimleri (formları) dinletiler yoluyla tanıtılır” açıklaması doğrultusunda öğrencilere geleneksel Türk halk müziği örnekleri de kullanılarak Türk müziği biçimlerinin tanıtılması hedeflenmektedir.
- Mü.8.D.4. kazanımında yer alan “Öğrencilerin müzikle ilgili araştırmalarında bilgisayar, internet ve kütüphanelerden yararlanabilmelerine ilişkin yönlendirmeler yapılır” açıklaması doğrultusunda öğrencilerin bilişim sistemlerinden yararlanarak araştırma becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir.

şeklinde tespit edilmiştir.

Tablo 8. *İlkokul ve Orta Okul Müzik Dersi Öğretim Programında Türk Halk Müziği Kazanımlarının Oranına Yönelik Bilgiler*

Öğrenme Alanları		Genel Kazanım Sayısı (f)	Türk Halk Müziği Kazanım Sayısı (f)	Türk Halk Müziği Kazanım Oranı (%)
1. Sınıf	A. Dinleme – Söyleme	11	3	%27
	B. Müziksel Algı ve Bilgilenme	3	1	%33
	C. Müziksel Yaratıcılık	5	1	%20
	D. Müzik Kültürü	5	0	%0
	Toplam	24	5	%21
2. Sınıf	A. Dinleme – Söyleme	7	1	%14
	B. Müziksel Algı ve Bilgilenme	5	2	%40
	C. Müziksel Yaratıcılık	2	-	%0
	D. Müzik Kültürü	4	1	%25
	Toplam	18	4	%22
3. Sınıf	A. Dinleme – Söyleme	7	1	%14
	B. Müziksel Algı ve Bilgilenme	7	2	%28
	C. Müziksel Yaratıcılık	4	1	%25
	D. Müzik Kültürü	4	4	%100
	Toplam	22	8	%36
4. Sınıf	A. Dinleme – Söyleme	5	1	%20
	B. Müziksel Algı ve Bilgilenme	6	-	%0
	C. Müziksel Yaratıcılık	5	-	%0
	D. Müzik Kültürü	5	1	%20
	Toplam	21	2	%9,5
5. Sınıf	A. Dinleme – Söyleme	6	2	%33
	B. Müziksel Algı ve Bilgilenme	7	0	%0
	C. Müziksel Yaratıcılık	6	1	%16
	D. Müzik Kültürü	4	1	%25
	Toplam	23	4	%17
6. Sınıf	A. Dinleme – Söyleme	7	2	%28
	B. Müziksel Algı ve Bilgilenme	4	0	%0
	C. Müziksel Yaratıcılık	6	0	%0
	D. Müzik Kültürü	6	3	%50
	Toplam	23	5	%22
7. Sınıf	A. Dinleme – Söyleme	7	2	%28
	B. Müziksel Algı ve Bilgilenme	4	1	%25
	C. Müziksel Yaratıcılık	5	1	%20
	D. Müzik Kültürü	6	1	%16
	Toplam	22	5	%22
8. Sınıf	A. Dinleme – Söyleme	10	3	%30
	B. Müziksel Algı ve Bilgilenme	2	-	%0
	C. Müziksel Yaratıcılık	4	2	%50
	D. Müzik Kültürü	9	2	%22
	Toplam	23	7	%30
Genel Toplam		176	40	%23

Tablo 8. incelendiğinde “1. sınıf A. Dinleme–Söyleme” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 11, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 3, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının % 27 olduğu gözlemlenmiştir “B. Müziksel Algı ve Bilgilenme” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 3, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 1, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %33 olduğu tespit edilmiştir. “C. Müziksel Yaratıcılık” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 5, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 1, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %20 olduğu ve “D. Müzik Kültürü” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 5, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 0, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk müziği kazanım sayısı oranının %0 olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca, 1. sınıf toplam kazanım sayısının 24, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 5 olduğu, toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %21 olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

“2. sınıf A. Dinleme–Söyleme” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 7, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 1, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %14 olduğu tespit edilmiştir. “B. Müziksel Algı ve Bilgilenme” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 5, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 2, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %40 olduğu tespit edilmiştir. “C. Müziksel Yaratıcılık” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 2, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 0, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %0 olduğu ve “D. Müzik Kültürü” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 4, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 1, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %25 olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca, 2. sınıf toplam kazanım sayısının 18, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 4 olduğu, toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %22 olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

“3. sınıf A. Dinleme–Söyleme” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 7, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 1, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %14 olduğu tespit edilmiştir. “B. Müziksel Algı ve Bilgilenme” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 7, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 2, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %28 olduğu tespit edilmiştir. “C. Müziksel Yaratıcılık” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 4, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 1, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %25 olduğu ve “D. Müzik Kültürü” öğrenme

alanında genel kazanım sayısının 4, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 4, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %100 olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca, 3. sınıf toplam kazanım sayısının 22, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 8 olduğu, toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %36 olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

“4. sınıf A. Dinleme–Söyleme” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 5, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 1, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %20 olduğu tespit edilmiştir. “B. Müziksel Algı ve Bilgilenme” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 6, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 0, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk müziği kazanım sayısı oranının %0 olduğu tespit edilmiştir. “C. Müziksel Yaratıcılık” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 5, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 0, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %0 olduğu ve “D. Müzik Kültürü” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 5, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 1, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %20 olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca, 4. sınıf toplam kazanım sayısının 21, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 2 olduğu, toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %0.9 olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

“5. sınıf A. Dinleme–Söyleme” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 6, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 2, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk müziği kazanım sayısı oranının %33 olduğu tespit edilmiştir. “B. Müziksel Algı ve Bilgilenme” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 7, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 0, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %0 olduğu tespit edilmiştir. “C. Müziksel Yaratıcılık” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 6, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 1, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %16 olduğu ve “D. Müzik Kültürü” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 4, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 1, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %25 olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca, 5. sınıf toplam kazanım sayısının 23, Türk Halk müziği kazanım sayısının 4 olduğu, toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %17 olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

“6. sınıf A. Dinleme–Söyleme” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 7, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 2, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk müziği kazanım sayısı oranının %28 olduğu tespit edilmiştir. “B. Müziksel Algı ve Bilgilenme”

öğrenme alanında genel kazanım sayısının 4, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 0, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk müziği kazanım sayısı oranının %0 olduğu tespit edilmiştir. “C. Müziksel Yaratıcılık” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 6, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 0, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %0 olduğu ve “D. Müzik Kültürü” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 6, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 3, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %50 olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca, 6. sınıf toplam kazanım sayısının 23, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 5 olduğu, toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %22 olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

“7. sınıf A. Dinleme–Söyleme” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 7, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 2, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk müziği kazanım sayısı oranının %28 olduğu tespit edilmiştir. “B. Müziksel Algı ve Bilgilenme” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 4, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 1, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %25 olduğu tespit edilmiştir. “C. Müziksel Yaratıcılık” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 5, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 1, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %20 olduğu ve “D. Müzik Kültürü” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 6, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 1, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk müziği kazanım sayısı oranının %16 olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca, 7. sınıf toplam kazanım sayısının 22, Türk Halk müziği kazanım sayısının 5 olduğu, toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %22 olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

“8. sınıf A. Dinleme–Söyleme” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 10, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 3, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %30 olduğu tespit edilmiştir. “B. Müziksel Algı ve Bilgilenme” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 2, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 0, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk müziği kazanım sayısı oranının %0 olduğu tespit edilmiştir. “C. Müziksel Yaratıcılık” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 4, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 2, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %50 olduğu ve “D. Müzik Kültürü” öğrenme alanında genel kazanım sayısının 9, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 2, bu alandaki toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk müziği kazanım sayısı oranının %22 olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca, 8. sınıf toplam kazanım sayısının 23, Türk Halk Müziği kazanım

sayısının 7 olduğu, toplam kazanım sayısı oranı içerisinde Türk Halk Müziği kazanım sayısı oranının %30 olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

2. Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt problemini “MEB müzik ders kitaplarında yer alan Türk halk müziği kazanımlarına ilişkin kullanılan etkinlikler nelerdir?” sorusu oluşturmaktadır.

İlkokul ve Ortaokul Müzik Ders Kitaplarına Yönelik Bulgular ve Yorum.

İncelenen 1. sınıf müzik ders kitabında geleneksel Türk halk müziğine yönelik tespit edilen etkinlikler aşağıdaki gibidir.

Şekil 1. Tren Gelir Hoş Gelir Türküsü

Yukarıdaki şekilde 1. Sınıf müzik ders kitabının 2. Ünitesinde yer alan “şarkı söyleme etkinliği” kapsamında şarkıya ritmik vücut hareketleriyle eşlik ederek ritim becerisi kazanımına yönelik bir türkü örneği verildiği tespit edilmiştir. Verilen türkü örneğinin dinleme yoluyla öğretilmesi hedeflenmiştir.

Şekil 2. Değirmen Üstü Çiçek Türküsü

2. ÜNİTE

2. ETKİNLİK

Etkinlik Adı : Dinleme - söyleme etkinliği
Etkinlik Amacı : Şarkı söylerken ritmik vücut hareketleriyle eşlik etmek
Araç ve Gereç : Şarkının sesli / görüntülü kaydı

"Değirmen Üstü Çiçek" türküsünü dinleyelim, söylerken alkış yaparak eşlik edelim.

Değirmen üstü çiçek oy kızlar naz eyleme

Orak getirin biçek ölürem kızlar naz eyleme

DEĞİRMEN ÜSTÜ ÇİÇEK

Türkü
Yöresi: Erzurum

Değirmen üstü çiçek, oy kızlar naz eyleme.
Orak getirin biçek, ölürem kızlar naz eyleme.

Yukarıdaki şekilde 1. Sınıf müzik ders kitabının 2. Ünitesinde yer alan “şarkı söyleme etkinliği” kapsamında, şarkıya ritmik vücut hareketleriyle eşlik ederek ritim becerisi kazanımına yönelik bir türkü örneği verildiği tespit edilmiştir. Verilen türkü örneğinin dinleme yoluyla öğretilmesi hedeflenmiştir.

Şekil 3. Türk Halk Müziği Çalgıları ve Çanakkale Türküsü

Müzik dersi için Mehmet bağlamasını, Buse udunu, Merve de kavalını getirmişti. Şarkı söylemeyi çok seven Ayşe'nin aklına parlak bir fikir gelmişti. Ayşe Çanakkale türküsünü söyleyecek, arkadaşları da çalgıları ile türküye eşlik edeceklerdi. Böylece hem şehitlerimizi anacak hem de öğretmenlerini ve arkadaşlarını mutlu edeceklerdi.

45

Yukarıdaki örnekte öğrencilerden, 1. Sınıf müzik ders kitabının 3. Ünitesinde yer alan “Ortama uygun müzik dinleme ve yapma davranışlarını kavramak” etkinliğine yönelik hikâye okuma ve canlandırma yapmaları istendiği ve verilen hikâyede Çanakkale türküsü, bağlama ve kaval temalarının işlendiği tespit edilmiştir.

Şekil 4. Dandini Dandini Dastana Ninnisi

Etkinlik Adı : Şarkı söyleme kuralları
Etkinlik Amacı : Bulunduğu ortama göre şarkı söyleme kurallarını uygulamak
Araç ve Gereç : Ders kitabı, akıllı tahta

Ninni söylerken nelere dikkat etmeliyiz?
Arkadaşlarımızla paylaşalım.

Bilgi Köşesi

Ninniler; bebeklerin uyumasına yardımcı olması için söylenen türkülerdir. Bu yüzden yavaş hızda hafif bir sesle söylenir.

"Dandini Dandini Dastana" ninnisini dinleyelim, birlikte söyleyelim.

Dandini Dandini Dastana

Dandini dandini dastana
Danalar girmiş bostana
Kov bostancı danayı
Yemesin lahanayı
Huuu huuu huuu

Yukarıdaki örnekte 1. sınıf müzik ders kitabının 3. ünitesinde yer alan "şarkı söyleme kuralları" etkinliği kapsamında geleneksel Türk halk müziği örneklerinden "ninni" öğretimi yapıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 5. Türk Halk Müziği Çalgıları

Etkinlik Adı : Çalgılar
Etkinlik Amacı : Çalgıları tanımak
Araç ve Gereç : Ders kitabı, ritim çalgıları ve müzik aletleri

Resimleri inceleyelim. Çalgıların benzerlerini yan sayfada bulalım, numaralarını boş kutucuklara yazalım.

Yukarıdaki örnekte 1. sınıf müzik ders kitabının 4. ünitesinde yer alan "çalgıları tanımak" etkinliği kapsamında geleneksel Türk halk müziği çalgılarından bağlama, kaval, kemeçe, kaşık, zil, zurna ve davulun görsel olarak tanıtılarak öğretilmeye çalışıldığı tespit edilmiştir.

İncelenen 2. sınıf müzik ders kitabında geleneksel Türk halk müziğine yönelik tespit edilen örnekler aşağıdaki gibidir.

Şekil 6. Bağlamanın Tanıtılması

4. ÇALGILARI TANIYALIM

DÜŞÜNELİM, PAYLAŞALIM

Çevrenizde kullanılan çalgılar nelerdir? Bu çalgıları nerede ve ne zaman gördünüz? Düşüncelerimizi arkadaşlarımızla paylaşalım.

Müzik eserlerini seslendirirken çeşitli çalgılar kullanınız. Bu çalgılardan telli, vurmali ve üflemeli olanları inceleyelim.

A. Telli Çalgılar

Baglama (Saz): Türk müziği çalgısıdır. Genellikle yedi teli vardır. Ülkemizde yaygın olarak kullanılan çalgılardandır. Parmaklarla veya mızrap ile çalınır.

Şekil 7. Kavalın Tanıtılması

B. Üflemeli Çalgılar

Kaval: Türk müziği çalgısıdır. Yedisi önde, biri arkada olmak üzere sekiz deliği vardır.

Ney: Türk müziği çalgısıdır. Altısı önde, biri arkada olmak üzere yedi deliği vardır.

Şekil 8. Davul, Darbuka ve Kaşığın Tanıtılması

C. Vurmali Çalgılar

1. Vurmali Ezgisiz Çalgılar

Davul: Silindirik biçimindedir. Tokmak ve çubuk, davula vurularak çalınır.

Darbuka: Metalden veya topraktan yapılır. Doğal veya yapay deriyle kaplanır. Parmak vuruşları ile çalınır.

Marakas: Sallanırca içinde bulunan malzemelerin birbirine çarpmasıyla ses oluşur. Sallanarak çalınır.

Kasıks: İki tahta kasık birbirine vurularak çalınır.

Yukarıdaki örnekte 2. sınıf müzik ders kitabının 1. ünitesinde yer alan “çalgıları tanıyalım” etkinliği kapsamında geleneksel Türk halk müziği çalgılarından bağlama, kaval, kaşık, darbuka ve davulun görsel olarak tanıtılarak öğretilmeye çalışıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 9. Uzun İnce Bir Yoldayım Türkü Sözleri ve Etkinlik Şeması

1. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: Farklı Türlerdeki Müzikleri Dinliyorum
Etkinliğin Amacı: Geleneksel müzik türlerimizi tanımak.
Kullanılan Araç ve Gereçler: Ders kitabı, etkileşimli tahta vb.

A. Aşağıdaki Türk halk müziğine ait “Uzun İnce Bir Yoldayım” adlı türküyü dinleyelim.

UZUN İNCE BİR YOLDAYIM
Yöresi: Sivas Derleyen: TRT Müzik Dairesi
Kaynak Kişi: Aşık Veysel ŞATIROĞLU

Uzun ince bir yoldayım,
Gidiyorum gündüz gece,
Bilmiyorum ne hâldeyim,
Gidiyorum gündüz gece.

Dünyaya geldiğim anda,
Yürüdüm aynı zamanda,
İki kapılı bir handa,
Gidiyorum gündüz gece.

Yukarıdaki örnekte 2. sınıf müzik ders kitabının 2. ünitesinde yer alan “farklı türlerdeki müzik türlerini dinliyorum” etkinliği kapsamında geleneksel Türk halk müziğinin tanınan âşıklarından Aşık Veysel’e ait “uzun ince bir yoldayım” türküsünün dinleme yoluyla öğretilmeye çalışıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 10. Dandini Dandini Dastana Ninnisi Örneği ve Etkinlik Şeması

1. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: Dandini Dandini Dastana
Etkinliğin Amacı: Ninni şarkısındaki ince ve kalın sesleri ayırt etmek.
Kullanılan Araç ve Gereçler: Ders kitabı, etkileşimli tahta vb.

“Dandini Dandini Dastana” adlı ninniği dikkatlice dinleyelim. Ninnideki kalın ve ince sesleri ayırt etmeye çalışalım.

Yukarıdaki örnekte 2. Sınıf müzik ders kitabının 2. Ünitesinde yer alan “ince ses ve kalın seslerin öğretilmesi” etkinliği kapsamında geleneksel Türk halk müziği ürünlerinden ninni örneğinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 11. Atatürk'ün Sevdiği Şarkı ve Türkülerin Öğretilmesine Yönelik Etkinlik Şeması

2. ATATÜRK VE MÜZİK

DÜŞÜNELİM, PAYLAŞALIM
Atatürk ile ilgili bildiğimiz şarkıları arkadaşlarımızla paylaşalım.

1. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: Belirli Gün ve Haftalarda Atatürk
Etkinliğin Amacı: Belirli gün ve haftalarda Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerinde şarkılar dinlemek ve söylemek.
Kullanılan Araç ve Gereçler: Ders kitabı, etkileşimli tahta vb.

Şekil 12. Sarı Zeybek Türküsü

SARI ZEYBEK

Yöresi: Rumeli Derleyen: Muzaffer SARISÖZEN

Kaynak Kişi: Osman PEHLİVAN

Sarı zeybek aman şu dağlara yaslanır aman
Yağmur yağar silahları efem ıslanır
Bir gün olur aman deli gönül uslanır aman

Eyvah olsun telli de doru efem şanına
Eğil bir bak mor cepkenin efem kanına

Karşı dağı aman duman duman bürüdü aman
Üç yüz atlı beş yüz yaya efem yürüdü
Sarı zeybek aman şu cihanda bir idi aman

Eyvah olsun telli de doru efem şanına
Eğil bir bak mor cepkenin efem kanına

Yukarıdaki örnekte 2. Sınıf müzik ders kitabının 2. Ünitesinde yer alan “ belirli gün ve haftalarda Atatürk” etkinliği kapsamında Atatürk’ün sevdiği türkülerden birisi olan Rumeli yöresine ait “sarı zeybek” türküsünün dinleme yoluyla öğretilmeye çalışıldığı tespit edilmiştir.

İncelenen 3. sınıf müzik ders kitabında geleneksel Türk halk müziğine yönelik tespit edilen örnekler aşağıdaki gibidir.

Şekil 13. Türk Halk Müziği Çalgılarını Da Kapsayan Sınıflandırma

Yukarıdaki örnekte 3. sınıf müzik ders kitabının 3. bölümünde, genel olarak çalgıların çalınma şekillerine sınıflandırılması yapılmıştır. Bu sınıflandırma örneğinde vurmalı halk müziği çalgılarından zil, darbuka, davul, tef; yaylı halk müziği çalgılarından kemeçe, üfleli halk müziği çalgılarından zurna, kaval ve telli halk müziği çalgılarından bağlama örneklerinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 14. Cilveloy ve Deliloy Türkülerinin Öğretilmesi ve Etkinlik Şeması

4. BÖLÜM

Etkinliğin Adı : "Cilveloy"

Etkinliğin Amacı : Farklı ritmik yapıdaki ezgilere uygun hareket etme

Araç ve Gereçler : "Cilveloy" adlı türkünün sözü, türkünün ses kaydı, etkileşimli tahta, EBA dokümanları

3. ETKİNLİK

Aşağıda sözleri verilen "Cilveloy" adlı türküyü dinleyelim ve birlikte seslendirelim. Türküye uygun hareketlerle eşlik edelim.

CİLVELOY

Türkü
Yöresi: ARTVİN

İndim dere ırmağa hoy nanayda cilveloy nanayda
Zeytin dalı kırmağa hoy nanayda cilveloy nanayda
Geldim seni almaya hoy nanayda cilveloy nanayda
Başladın ağlamaya hoy nanayda cilveloy nanayda
Nayda nayda nidayda hoy nanayda cilveloy nanayda
...

4. BÖLÜM

Etkinliğin Adı : "Delilo"

Etkinliğin Amacı : Kendi kültürümüzden oyunlar oynayarak şarkı ve türküler söyleme

Araç ve Gereçler : "Delilo" adlı türkünün sözü, türkünün ses kaydı, etkileşimli tahta, EBA dokümanları

4. ETKİNLİK

Aşağıda sözleri verilen "Delilo" adlı türküyü dinleyelim ve birlikte coşkuyla seslendirelim. Türküye uygun dans hareketleriyle eşlik edelim.

DELİLO

Türkü
Yöresi: DİYARBAKIR

Dam başında hezen var delilo delilo destane
Hezende bir gezen var delilo delilo destane
Hezen seni kırarım delilo delilo destane
Gezdiğimi sezen var delilo delilo destane
...

Yukarıdaki örnekte 3. sınıf müzik ders kitabının 4. ünitesinde yöresel türküler ve danslarının öğretilmesi amacıyla iki farklı yöreye ait türkü örneği verildiği tespit edilmiştir. Öğrenmenin dinleme ve akıllı tahta aracılığıyla gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır.

Şekil 15. Kâtip Türküsü ve Aslan Mustafa'm Türkülerinin Öğretilmesi ve Etkinlik Şeması

Etkinliğin Adı : Türk Sanat Müziği

Etkinliğin Amacı : Farklı türdeki müzikleri dinleyerek müzik kültürünü geliştirme

Araç ve Gereçler : "Kâtip" adlı türkünün sözü, türkünün ses kaydı, etkileşimli tahta, EBA dokümanları

1. ETKİNLİK

a) Aşağıda sözleri verilen "Kâtip" adlı türküyü öğretmenimizin rehberliğinde dinleyelim. Birlikte seslendirelim.

KÂTİP

Türkü
Yöresi: İstanbul

Üsküdar'a gider iken aldı da bir yağmur,
Kâtibimin setresi uzun, eteği çamur.
Kâtip uykudan uyanmış, gözleri mahmur.
Kâtip benim, ben kâtibin el ne karışır.
Kâtibime kolalı da gömlek ne güzel yaraşır.

Etkinliğin Adı : Türk Halk Müziği

Etkinliğin Amacı : Farklı türdeki müzikleri dinleyerek müzik kültürünü geliştirme

Araç ve Gereçler : "Aslan Mustafa'm" adlı türkünün ses kaydı, etkileşimli tahta, EBA dokümanları

3. ETKİNLİK

Türk halk müziği türünde derlemesi Nida Tüfekçi'ye ait "Aslan Mustafa'm" adlı türküyü öğretmenimizin rehberliğinde dinleyelim.

Yukarıdaki örnekte 3. Sınıf müzik ders kitabının 5. Ünitesinde yer alan "farklı türdeki müzikleri dinleyerek müzik kültürünü geliştirme" amaçlı etkinlikte, İstanbul yöresine ait "Kâtip" türküsü ve Nida Tüfekçi'ye ait "Aslan Mustafa'm" türkülerinin verildiği tespit edilmiştir. Öğrenmenin dinleme ve akıllı tahta aracılığıyla gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır.

Şekil 16. Sarı Zeybek Türküsü Öğretimi Etkinlik Şeması

Etkinliğin Adı : "Sarı Zeybek"

Etkinliğin Amacı : Atatürk ile ilgili düzeyine uygun müzikleri dinleme

Araç ve Gereçler : "Sarı Zeybek" adlı türkünün ses kaydı, etkileşimli tahta, EBA dokümanları

2. ETKİNLİK

Atatürk, "Sarı Zeybek" türküsü eşliğinde oynamayı severdi. Atatürk'ün sevdiği bu türküyü öğretmenimizin rehberliğinde dinleyelim.

Yukarıdaki örnekte 3. sınıf müzik ders kitabının 5. ünitesinde yer alan "Atatürk ile ilgili düzeyine uygun müzikleri dinleme" amaçlı etkinlikte "sarı zeybek" türküsünün dinletilerek öğretilmeye çalışıldığı tespit edilmiştir.

İncelenen 4. sınıf müzik ders kitabında geleneksel Türk halk müziğine yönelik tespit edilen örnekler aşağıdaki gibidir.

Şekil 17. Aşık Veysel ve Neşet Ertaş'ın Tanıtılması

ETKİNLİK ADI : Türk Halk Müziği

ETKİNLİK AMACI : Türk halk müziği örnekleri dinleyerek müzik kültürünü geliştirme.

ARAÇ-GEREÇ : Etkileşimli tahta, türkülerin müzik eşliği

1. ETKİNLİK

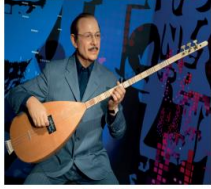
Aşağıda verilen türküler öğretmenin rehberliğinde dinleyelim. Bu tür eserleri radyo, televizyon yayınlarından, konserlere giderek ve müzik albümleri olarak dinleyebiliriz.

G Güzelliğin On Para Etmez (Aşık Veysel)

Aşık Veysel

G Neredesin Sen (Neşet Ertaş)

Neşet Ertaş

Yukarıdaki örnekte 4. sınıf müzik ders kitabının 3. Ünitesinde yer alan “Türk halk müziği” etkinliği kapsamında, öğrencilere türkü örnekleri dinletilerek müzik kültürlerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Etkinlik içerisinde Aşık Veysel’e ait “güzelliğin on para etmez” ve Neşet Ertaş’a ait “neredesin sen” türkülerini dinleme yoluyla öğretilmeye çalışılmıştır. Aynı örnek, kitabın içeriğinde Türk halk müziği ile ilgili yer alan tek örnek olarak tespit edilmiştir.

İncelenen 5. sınıf müzik ders kitabında geleneksel Türk halk müziğine yönelik tespit edilen örnekler aşağıdaki gibidir.

Şekil 18. Kara Basma İz Olur Türkü Notası ve Etkinlik Şeması

2. Bölüm

2. ETKİNLİK

Etkinlik Adı : Ritim Kalıbı ile Eşlik

Etkinlik Amacı : Kendi oluşturduğu ritim kalıbı ile türküyü eşlik edebilmek

Araç ve Gereçler : Ders kitabı, akıllı tahta, ritim çalgıları ve şarkının dijital ses kaydı

a “Kara Basma İz Olur” türküsünü dinleyelim.

b Türküye uygun $\frac{2}{4}$ ’lük ritim kalıbı oluşturalım.

c Oluşturduğumuz ritim kalıbıyla türküyü eşlik edelim.

KARA BASMA İZ OLUR

Türkü
Yöresi: Bayburt

Orta

1. Ka... na... bas... ma... iz... o... lur
Gü... zel... ler... de... raz... o... lur
Gün... düz... gel... me... ge... ce... gel
Et... ler... du... yar... söz... o... lur

Başlama

Hop... nin... na... yı... nin... na... yı
Gel... oy... na... yı... oy... na... yı

Hop... nin... na... yı... nin... na... yı
Gel... oy... na... yı... oy... na... yı

Yukarıda verilen örnekte 5. sınıf müzik ders kitabının 2. bölümünde yer alan “ritim kalıbı ile eşlik etme” etkinliği kapsamında Bayburt yöresine ait kara basma iz olur türküsü verilmiştir. Öğrencilerden bu türkünün ritim kalıbına uygun olarak dizeler üzerinde kendi oluşturacakları ritim kalıbını kullanmaları istenmiştir.

Şekil 19. Bizim Eller ve Gökte Yıldız Ay Mısın Türküleri

3. ETKİNLİK

Etkinlik Adı : "Bizim Eller Ne Güzel Eller" Türküsü
Etkinlik Amacı : $\frac{5}{8}$ 'lık türküyü seslendirmek ve uygun hareketlerle eşlik etmek
Araç ve Gereçler : Ders kitabı, akıllı tahta ve şarkının dijital ses kaydı

$\frac{5}{8}$ 'lık "Bizim Eller" türküsünü dinleyelim. Türküyü ritim çalgılarıyla eşlik ederek seslendirelim.

BİZİM ELLER NE GÜZEL ELLER

Yöresi: Van

Bizim eller ne güzel eller,
 Söylesin şirin diller,
 Oynasın koç yığıtler,
 (Oh) Bizim eller ne güzel eller.

Bu dağda maral gezer,
 Zülfünü tarar gezer,
 Dağ bizim maral bizim,
 Avcı burda ne gezer.

4. ETKİNLİK

Etkinlik Adı : "Gökte Yıldız Ay Mısın" Türküsü
Etkinlik Amacı : $\frac{7}{8}$ 'lık türküyü seslendirmek ve ritim çalgılarıyla eşlik edebilmek
Araç ve Gereçler : Ders kitabı, akıllı tahta, şarkının dijital ses kaydı ve ritim çalgıları

$\frac{7}{8}$ 'lık "Gökte Yıldız Ay Mısın" türküsünü dinleyelim. Türküyü ritmine uygun hareketlerle seslendirelim.

GÖKTE YILDIZ AY MISUN

Yöresi: Rize

Gökte yıldız ay misun da,
 Kemençeme yay misun.
 Alsam seni elime şşşt şşşt (ıslık),
 Baksam çalayı misun.

Kemençeme tel misun da,
 Dordimi bilir misun.
 Hayde gidelim desem,
 Benimle gelir misun.

Yukarıda verilen örnekte 5. sınıf müzik ders kitabının 2. bölümünde yer alan "ritim kalıbı ile eşlik etme" etkinliği kapsamında Van yöresine ait $\frac{5}{8}$ 'lik ritim kalıbındaki "bizim eller ne güzel eller" ve Rize yöresine ait $\frac{7}{8}$ 'lik ritim kalıbındaki "gökte yıldız ay mısın" türküleri örnek olarak verilmiştir. Öğrencilerden, kendilerine daha önce öğretilen bu ritim kalıplarını kullanarak verilen türkülere eşlik etmeleri sağlanarak ilgili ritim kalıplarının öğretilmeye çalışıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 20. Rast Makamı Öğretiminde Kullanılan Şarkı ve Türküler Etkinlik Şeması

1. ETKİNLİK

Etkinlik Adı : Rast Makamında Şarkılar ve Türküler
Etkinlik Amacı : Rast makamının makamsal yapısını fark edebilmek
Araç ve Gereçler : Ders kitabı, akıllı tahta ve şarkının dijital ses kaydı

a Aşağıda isimleri verilmiş olan rast makamındaki eserleri dinleyelim.

1. Unutulmuş Birer Birer Eski Dostlar
2. Yine Bir Gölünhal
3. Bahar Gelir Bülbül Öter

Yukarıda verilen örnekte 5. sınıf müzik ders kitabının 3. bölümünde yer alan "rast makamındaki şarkılar ve türküler" etkinliği kapsamında rast makamındaki şarkılara yer verilmiştir. Türkü örneği tespit edilememiştir.

Şekil 21. Hüseyini Makamı Öğretiminde Kullanılan Türkü Dağarcığı ve Etkinlik Şeması

2. ETKİNLİK

Etkinlik Adı : Hüseyini Makamında Şarkılar ve Türküler
Etkinlik Amacı : Hüseyini makamının, makamsal yapısını fark edebilmek
Araç ve Gereçler : Ders kitabı, akıllı tahta, şarkının dijital ses kaydı

a Aşağıda isimleri verilmiş olan "Hüseyini" makamındaki eserleri dinleyelim.

1. Ha Buradan Aşağı
2. Meşeli Dağlar Meşeli
3. Havada Bulut Yok

b Hüseyini makamında farklı örnekleri araştıralım, paylaşalım.

Yukarıda verilen örnekte “hüseyini makamında şarkılar ve türküler” etkinliği kapsamında öğrencilerin hüseyini makamını diğer makamlardan ayırt edebilmelerini sağlamak için ismi geçen hüseyini makamındaki türkülerin dinletildiği tespit edilmiştir.

Şekil 22. Makaram Sarı Bağlar Türküsünün Sözleri ve Etkinlik Şeması

1. ETKİNLİK

Etkinlik Adı : “Makaram Sarı Bağlar” Türküsü
Etkinlik Amacı : Belirli gün ve haftalarda düzenlenecek etkinliklere hazırlık yapmak
Araç ve Gereçler : Ders kitabı, akıllı tahta, şarkının görüntü ve ses kaydı

a “Makaram Sarı Bağlar” türküsünü dinleyelim, söyleyelim.
b Halk dansları figürlerine uygun olarak oynayalım, okulumuzda düzenlenecek olan etkinliklerde sergileyelim.

MAKARAM SARI BAĞLAR

Türkü
Yöresi: Diyarbakır

Makaram sarı bağlar (oy)
Kız söyler gelin ağlar
Niye ben ölmüşmüyem (lo)
Asyem karalar bağlar

O perde o perde
Zülfün yüzüne perde
Devriyeler sardı da bizi
Meğer kaderim böyle

Sarı gülü derende (oy)
İnsaf senin nerende
Kabahat sende değil (lo)
Sana gönül verende

Makarada ipliğim (oy)
Asye benim keklğim
Hiç akıldan çıkmıyor (lo)
Tenhalarda gezdiğim

O perde o perde
Zülfün yüzüne perde
Devriyeler sardı da bizi
Meğer kaderim böyle

Yukarıda verilen örnekte 5. sınıf müzik ders kitabının 4. bölümünde yer alan ve “belirli gün ve haftalarda düzenlenecek etkinliklere hazırlık yapmak” amacıyla hazırlanan etkinlikte öğrencilere, Diyarbakır yöresine ait olan “makaram sarı bağlar” türküsü ve dansının öğretilmesi amaçlanmıştır.

Şekil 23. Hey Onbeşli Türküsünün Notası ve Etkinlik Şeması

4. ETKİNLİK

Etkinlik Adı : “Hey Onbeşli Onbeşli” Türküsü
Etkinlik Amacı : Belirli gün ve haftalarda düzenlenecek etkinliklere hazırlık yapmak
Araç ve Gereçler : Ders kitabı, akıllı tahta, şarkının ses kaydı

“Hey Onbeşli Onbeşli” türküsünü dinleyelim, söyleyelim.

HEY ONBEŞLİ ONBEŞLİ

Türkü
Yöresi: Tokat

Orta

1. Hey on-beş - li on - beş - li To - kat yol - la - nı taş - ılı
 2. Gi - de - rim e - li - niz - den Kur - lu - lam di - li - niz - den

On - beş - li - ler gi - di - yor Kız la - rın gö - zü - yaş - ılı
 Ye - şil - baş Ö - dek ol - sam Su - iç - mem gö - lü - nüz - den

Bağlantı As - lan - ya - rım kız se - nin a - dın He - di - ye

Ben do - lan - dım sen - de do - lan - gel ge - di - ye

Fis - lan - al - dım en - da ze - si - on ye - di - ye

Yukarıda verilen örnekte 5. sınıf müzik ders kitabının 4. bölümünde yer alan ve “belirli gün ve haftalarda düzenlenecek etkinliklere hazırlık yapmak” amacıyla hazırlanan etkinlikte

öğrencilere, Tokat yöresine ait olan “hey onbeşli” türküsünün notasıyla birlikte öğretildiği tespit edilmiştir.

Şekil 24. Bahçalarda Börülce Türküsünün Sözleri ve Etkinlik Şeması

1. ETKİNLİK

Etkinlik Adı : “Bahçalarda Börülce” Türküsü
Etkinlik Amacı : Türküdeki farklı bölümleri belirleyerek dansa dönüştürmek
Araç ve Gereçler : Akıllı tahta, ders kitabı, şarkının görüntü ve ses kaydı

a “Bahçalarda Börülce” türküsünü dinleyelim, söyleyelim ve bölümlere ayıralım.

BAHÇALARDA BÖRÜLCE

Türkü
Yöresi: Tekirdağ

Bahçalarda börülce
Oynar gelin görümce
Oynasınlar bakalım
Bir araya gelince

Hişt mori ye le lelli yar nina nininam
Çık mori ye le lelli yar nininan

Bahçalarda eğreli
Oynarlar iki elti
İkisi de bir boyda
Bulunmuyor kıymeti

Hişt mori ye le lelli yar nina nininam
Çık mori ye le lelli yar nininan

Bahçalarda kara taş
Oynarlar kardağ kardaş
İkisi de bir boyda
Bulunmuyor arkadaş

Hişt mori ye le lelli yar nina nininam
Çık mori ye le lelli yar ninina

Yukardaki örnekte 5. sınıf müzik ders kitabının 4. bölümünde yer alan etkinlikte öğrencilerin türkülerdeki farklı bölümleri belirleyerek dansa dönüştürebilmeleri amacıyla örnek olarak Tekirdağ yöresine ait “bahçalarda börülce” türküsünün verildiği tespit edilmiştir. Türkü notasız bir şekilde sadece sözleriyle verilmiştir.

İncelenen 6. sınıf müzik ders kitabında geleneksel Türk halk müziğine yönelik tespit edilen örnekler aşağıdaki gibidir.

Şekil 25. Yörük Ali Türküsünün Notası ve Etkinlik Şeması

1. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı : “Yörük Ali” türküsü.

Etkinliğin Amacı : “Yörük Ali” türküsünü nefes yerlerine uyarak söyleyiniz.

Kullanılan Araçlar : Ders kitabı, müzik çalar ya da eşlik çalgısı.

- Kurtuluş Savaşı sırasında gösterdiği kahramanlıkları Mustafa Kemal Atatürk’ün takdirini kazanmış Yörük Ali Efe’yi anlatan “Yörük Ali” türküsünü dinleyiniz.
- Türküyü nefes yerlerine uyarak söyleyiniz.
- Mustafa Kemal Atatürk’ün sevdiği şarkı ve türküler kütüphane, genel ağ (internet) vb. kaynakları kullanarak araştırınız.
- Yaptığınız araştırma sonucu edindiğiniz bilgileri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

YÖRÜK ALI

Orta Yöresi: Nazi i
Der eyen: Muzaffer Sar sözün

Şu Dal_ ma-dan geç_ tin mi So-ğuk_ su-lar iç_ tin mi
Şu Dal_ ma-nın çeş_ me-si Ne hoş_ o-lur iç_ me-si
Cep-ke_ ni-min kol_ la-ri Pa-ni_ di-yor pul_ la-ri

E - fe_ le-rin i_ çin-de Yö-rük A-li - yi seç_ tin_ mi
Yö-rük A-li - yi so_ rarsan E - fe_ le-rin seç_ me_ si
Yö-rük de A-li ge_ li - yor A - çil_ Ay-dın yol_ la_ ri

Hey gi-di-nin e - fe_ si e_ fe_ si E - fe-le-rin e - fe_ si

Yukardaki örnekte 6. sınıf müzik ders kitabının 2. bölümünde yer alan etkinlikte Atatürk’ün sevdiği türkülerden “Yörük Ali” türküsünün notasıyla birlikte verildiği tespit edilmiştir. Çalışmada türkünün nefes yerlerine uygun olarak okunuşunun öğretilmesi ve Atatürk’ün sevdiği türkülerin araştırılması amaçlanmıştır.

Şekil 26. *Deniz Üstü Köpürür Türküsünün Notası ve Etkinlik Şeması*

Etkinliğin Adı
“Deniz Üstü Köpürür” türküsü.

Etkinliğin Amacı
Ses değiştirici işaretleri tanımak, müzik eserinde fark etmek ve seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, renkli kalem, müzik çalar ya da eşlik çalgısı.

4. ETKİNLİK

- “Deniz Üstü Köpürür” türküsünün notalarını inceleyiniz.
- Türkü içerisinde ses değiştirici işaret alan notaları renkli kalemle işaretleyiniz.
- Türküyü dinleyiniz ve nefes yerlerine uyarak söyleyiniz.

DENİZ ÜSTÜ KÖPÜRÜ (*)

Derleyen: Şerafettin Civelek
Yöresi: Muğla-Ula

Yukardaki örnekte 6. sınıf müzik ders kitabının 3. bölümünde yer alan etkinlikte ses değiştirici işaretleri tanımak, fark etmek ve seslendirmek için Muğla yöresine ait “deniz üstü köpürür” türküsünün notasıyla birlikte verildiği tespit edilmiştir.

Şekil 27. *Sen Bu Yaylaları Yaylıyamazsun Türküsünün Notası ve Etkinlik Şeması*

7. ETKİNLİK

- “Sen Bu Yaylaları Yaylıyamazsun” türküsünde kullanılan gürlük terimlerini renkli kalemle işaretleyiniz.
- Türküyü dinleyiniz.
- Türküyü nefes yerlerine ve gürlük terimlerine uyarak söyleyiniz.

SEN BU YAYLARI YAYLIYAMAZSUN

Derleyen: Cemile Cevher
Yöresi: Trabzon

Yukardaki örnekte 6. sınıf müzik ders kitabının 3. bölümünde yer alan etkinlikte, müzik eserlerindeki gürlük terimlerini fark etmek ve eseri gürlük terimlerine uyarak seslendirmek için

Şekil 28. *Türk Halk Müziği Çalgılarının Tanıtılması*

Baglama	Cura	Candzly	Katak kemarre	Kerandiz kemengos
Kaval	Zurna	Tulum	Sipsi	Kagok
Zil	Bendir	Darbuka	Tef	Davul

Şekil 29. *Nar Danesi Türküsünün Notası ve Etkinlik Şeması*

NAR DANESI(*)

Neşet ERTAŞ

Çocuk

Sev - da - o - ma - say - di da gö - nü - le - dol - ma - say - di
Ç yar zül - fü - nü dar - rar da gö - nü den - gi - ni a - rar

Dün - ya ne - ye ya - rar - di da gü - ze - li ol - ma - say - di
Bu dün - ya - da sev - me - yen ler ah - ret - te - ne - ye ya - rar

Nar - da - ne - si da - ne - si de se - vi - yom mer - da - ne - si

Gü - zel - le - rin i - çin - de - de sev - di - ğim bir - da - ne - si

41

Şekil 30. Tiridine Bandım Türkü Notası ve Etkinlik Şeması

3. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı
"Tiridine Bandım" türküsü.

Etkinliğin Amacı
"Tiridine Bandım" türküsünü seslendirmek ve türkünün farklı bölümlerini dans ile eşlik etmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, müzik çalar ya da eşlik çalgısı.

• "Tiridine Bandım" türküsünü dinleyiniz.
• Türküyü nefes yerlerine uyarak söyleyiniz.
• Türkünün farklı bölümlerini belirleyerek bu bölümlere değişik dans figürleri ile eşlik ediniz.

TİRİDİNE BANDIM (*)

Derleyen: Muzaffer Sarısözen
Yöre: Kastamonu - Toros

Çabuk

A - şa - ğ - dan ge - yor Türk - men go - yu - mu a -
Men - da yu - va yap - mış göt - da - na a -
man - a - man Se - v - ye ben zik - t m ya - r n
man - a - man Yar - ru - su - nu ş - nek kap - mış
bo - yu - nu a - ma - n n... yan - d m a - ma - n n... a - ma - n n... yan - d m
gör - dün mü a - ma - n n... yan - d m a - ma - n n... a - ma - n n... yan - d m
T - r - d - ne t - r - d - ne t - r - d - ne ban - d m be - da - va m san - d n... pa - ra ver - p a - d m

Yukarıdaki örnekte 6. sınıf müzik ders kitabının 4. bölümünde yine “ülkemize ait başlıca müzik türleri” konusu kapsamında Kastamonu yöresine ait “tiridine bandım” türküsünün öğretildiği tespit edilmiştir.

Şekil 31. Çanakkale Türküsü Notası ve Etkinlik Şeması

5. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı
Çanakkale Türküsü.

Etkinliğin Amacı
"Çanakkale Türküsü"nin notaları içindeki hece bağlarını renklerle işaretleyiniz.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, renkli kalem, müzik çalar ya da eşlik çalgısı.

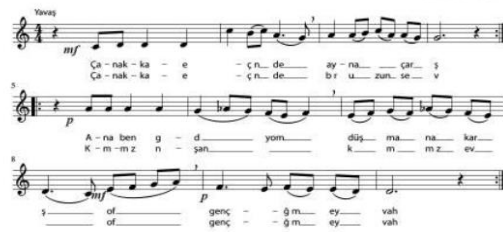
• "Çanakkale Türküsü"nin notalarındaki hece bağlarını renkli kalemle işaretleyiniz.
• Türküyü dinleyiniz.
• Türküyü nefes yerlerine uyarak söyleyiniz.

ÇANAKKALE TÜRKÜSÜ (*)

Derleyen: Muzaffer Sarısözen
Yöre: Kastamonu

Yavaş

Ca - nak - ka - e - ç n... de... ay - na... Gf... ş
Ca - nak - ka - e - ç n... de... b f... za... se... v
A - na ben g - d... yom... düz... ma... na... kar...
K - m - m - z n - şan... k... m... m... z... ev...
ş... of... genç... - ğ m... ey... vah
genç... - ğ m... ey... vah

Yukarıdaki örnekte 6. sınıf müzik ders kitabının 4. bölümünde yine “hece bağı ve uzatma bağı” konusu kapsamında Kastamonu yöresine ait “Çanakkale” türküsüne yer verildiği tespit edilmiştir.

Şekil 32. Hoş Gelişler Ola Türkü Notası ve Etkinlik Şeması

8. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı
"Hoş Gelişler Ola" türküsü.

Etkinliğin Amacı
"Hoş Gelişler Ola" türküsünü nefes yerlerine uyarak doğru seslerle seslendirmek.

Kullanılan Araçlar
Ders kitabı, müzik çalar ya da eşik çalgısı.

- "Hoş Gelişler Ola" türküsünü dinleyiniz.
- Türküyü nefes yerlerine uyarak söyleyiniz.

4. BÖLÜM

HOŞ GELİŞLER OLA (*)

Derleyen: Muzaffer Sarısözen
Yöresi: Kars

Yukarıdaki örnekte 6. sınıf müzik ders kitabının 4. bölümünde yine “nefes yerlerine uyarak doğru okuma” konusu kapsamında Kars yöresine ait “hoş gelişler ola” türküsüne yer verildiği tespit edilmiştir.

İncelenen 7. sınıf müzik ders kitabında geleneksel Türk halk müziğine yönelik tespit edilen örnekler aşağıdaki gibidir.

Şekil 33. Ayletme Beni Türkü Notası ve Etkinlik Şeması

1. ETKİNLİK

HATIRLAYALIM

Öğülerin vuruş özelliklerine göre ikiserli ve üçerli gruplara ayrıldığını öğrenmiştik. Basit ölçülerin vuruşları ikiserli, birleşik ölçülerin vuruşları üçerliydi. Bunların dışında ikiserli ve üçerli vuruşların bir arada bulunduğu ölçüler de vardır. Bu ölçülere aksak ölçü adı verilir. Bunlardan 5/8'lik ölçü birimini hatırlayalım:

Beş zamanlıdır. Biri ikiserli, biri üçerli vuruştan oluşur. 2+3 veya 3+2 şeklindedir.

veya

veya

1. ETKİNLİK

Adı: Ayletme Beni **Amacı:** 5/8'lik aksak ölçüyü hatırlama. **Araç - Gereç:** Ders kitabı, akülü tahta

Aşağıdaki "Ayletme Beni" adlı eseri seslendiriniz.

AYLETME BENİ

Anon m Türkü
Yöres : Rume

Yukardaki örnekte 7. sınıf müzik ders kitabının 1. bölümünde, daha önceki konularda yer verilen “ritim kalıplarının öğretilmesi” konusu kapsamında öğretilen 5/8’lik ritim kalıbını hatırlatmak amacıyla Rumeli yöresine ait “ayletme beni” türküsünün verildiği tespit edilmiştir.

Şekil 34. 7/8’lik Kartım Kalıbı ve Kiremide Su Düşti Türkü Notası

BİLGİ DUVARI

7/8’lik aksak ölçü: Yedi zamanlıdır. İkiisi ilkerli, biri üçerli zamanan oluşan aksak ölçüdür. Genellikle üçerli birim sonra olacak şekilde kullanılır. Ancak üçerli birimin ortada ve başta kullanıldığı da görülmektedir.

2 + 2 + 3 2 + 3 + 2 3 + 2 + 2

2. ETKİNLİK
Adı: Kiremide Su Düşti Amacı: 7/8’lik aksak ölçüyü kavrama. Araç - Gereç: Ders kitabı, akülü tahta

Aşağıdaki “Kiremide Su Düşti” adlı türküyü seslendiriniz.

KİREMİDE SU DÜŞTÜ

Çabuk (A. egro)

Anon m. Türkü
Yöres : R. ze
Der. eyen: Muzaffer SABİSÖZEN

K - re - m - de su dü- tü de E - m - ne ev- den uç- d Za - va - an-
ne - s - n - de e - tek- e- ri tu- tuş- di e - tek- e- r tu- tuş- d

Yukarıdaki örnekte 7. sınıf müzik ders kitabının 1. bölümünde Türk halk müziğinde de kullanılan 7/8’lik ritim kalıbının öğretildiği ve Rize yöresine ait “kiremide su düştü” türküsü örneği ile pekiştirildiği tespit edilmiştir.

Şekil 35. Toycular Türküsü Notası ve Etkinlik Şeması

BİLGİ DUVARI

Hız (tempo) müziğin önemli öğelerinden biridir. Bir müzik eserinin beklenen etkiyi verebilmesi, eserin anlamına uygun hızda seslendirilmesine bağlıdır. Hız aynı zamanda eserin karakterini etkiler. Bir eserin hangi çabuklukta söyleneceği hız terimine göre belirlenir. Eserin hızını kesin olarak belirleyebilmek için ise metronom kullanılır.

HIZ TERİMLERİ	ANLAMI
Adagio	Yavaş
Andante	Orta Yavaş
Moderato	Orta
Allegro	Çabuk

1. ETKİNLİK
Adı: Toycular Amacı: Hız basamaklarını uygulama. Araç - Gereç: Ders kitabı, akülü tahta

Aşağıdaki “Toycular” adlı türküyü hız basamaklarını uygulayarak seslendiriniz.

TOYÇULAR

Çabuk (A. egro)

Anon m. Türkü
Yöres : Van
Der. eyen: Hüsamettin SUBAŞ

Ev - e - r - yo ös - tü - dür ka - me r - be ös - tü dür Her dem g - dem
o - yâ - re koy - de - si - er dos - tu - dur öp - cu - ar yâr can ko - un da
mer can Ben sa - na hay ran uy a - man a - man

Yukarıdaki örnekte 7. sınıf müzik ders kitabının 1. bölümünde yer alan “hız terimleri” konusu öğretilmiş ve Van yöresine ait “toycular” türküsü öğretilerek konunun pekiştirildiği tespit edilmiştir.

Şekil 36. Entarisi Dım Dım Yar Türkü Notası ve Etkinlik Şeması

2. ETKİNLİK
Adı: Entarisi Dım Dım Yar **Amaç:** Müziklere kendi oluşturduğu ritimleri yazmak. **Araç - Gereç:** Ders kitabı, kalem

a. Aşağıdaki "Entarisi Dım Dım Yar" adlı türküyü seslendiriniz.
b. Türkünün ritim dizisine kendi ritim eşliğinizi yazınız.
c. Türküyü çeşitli ritim çalgıları eşliğinde seslendiriniz.

ENTARİSİ DİM DİM YAR

Orta (Moderato) Anon m Türkü
Yöresi : Sivas
Der eyer: Ömer ŞAN

Yukarıdaki örnekte 7. sınıf müzik ders kitabının 2. bölümünde öğrencilerin müziklere kendi oluşturduğu ritimleri yazmaları öğretilmiş ve örnek olarak Sivas yöresine ait “entarisi dım dım yar” türküsü kullanılmıştır.

Şekil 37. Çalgıların Tanıtılması

BİLGİ DUVARI

Müzikal sesler üretmek amacıyla yapılmış, belirli biçim, kullanım ve tını özellikleri olan aletlere çalgı denir. Dilimizdeki eski kullanımıyla “saz” ya da Fransızca karşılığıyla “enstrüman” da denir.

GELENEKSEL TÜRK MÜZİĞİ ÇALGILARI				KLASİK BATI MÜZİĞİ ÇALGILARI				
VURMALI ÇALGILAR	ÖFLEMELİ ÇALGILAR	TELLİ - TEZENELİ ÇALGILAR	YAYLI ÇALGILAR	VURMALI ÇALGILAR	ÖFLEMELİ ÇALGILAR	TELLİ - TEZENELİ ÇALGILAR	TUŞLU ÇALGILAR	YAYLI ÇALGILAR
Davul	Ney	Bağlama	Kemençe	Çelik üçgen	Saksafon	Gitar	Piyano	Viyola
Zil	Mey	Ut	Rebab	Def	Tuba	Arp	Org	Keman
Tef	Kaval	Tar	Kemane	Ksilofof	Obua		Akordiyon	Kontrbas
Kaşık	Zurna	Cura	Klasik kemençe	Timpani	Korno			Viyolonsel
Bendir	Tulum	Kanun		Tramper	Trompet			
Darbuka		Tambur		Kastanyet	Klarnet	Flüt		

Yukarıdaki örnekte 7. sınıf müzik ders kitabının 3. bölümünde müzik enstrümanları, görseller kullanılarak tanıtılmıştır. Tanıtılan çalgılar içerisinde davul, kaval, zurna, bağlama, cura, tar, kemençe ve def gibi Türk halk müziği çalgılarının da tanıtıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 38. Türk Halk Müziği Çalgı Topluluğu

6. Geleneksel Türk Müziği Çalgı Toplulukları
Bu topluluklar çalgı türü özelliğine göre ikiye ayrılır.

a) Türk Halk Müziği Çalgı Toplulukları
Türk halk müziği eserlerini seslendirmek amacıyla oluşturulan çalgı topluluklarıdır. Bu topluluklarda genellikle bağlama, tar, kemençe, darbuka, tef, zil, kudüm, bendir, zurna, mey, sipsi, kaval gibi çalgılar kullanılır.

Yukarıdaki örnekte 7. sınıf müzik ders kitabının 3. bölümünde “çalgı toplulukları” konusu kapsamında Türk halk müziği çalgı topluluklarının amacı ve topluluğun üyeleri öğretilmiştir.

Şekil 39. *Hüzzam Makamı Dizisi ve İndim Havuz Başına Türkü Notası*

3. Bölüm

BİLGİ DUVARI

Hüzzam Makamı: 15. yüzyıla kadar bilinmeyen hüzzam makamı 16. yüzyılda büyük besteci Gazi Giray Han ile birlikte ortaya çıkmıştır. Günümüzde sevilen ve çok kullanılan bir makamdır. Yapısı itibarıyla segâh makamı ile benzerlik gösterse de insanda bıraktığı etki farklıdır. Hüzzam makamının dizisi aşağıdaki şekildedir:

4. ETKİNLİK

Adı: İndim Havuz Başına **Amaç:** Hüzzam makamını kavrama. **Araç - Gereç:** Ders kitabı, akülü tahta vb.

Aşağıdaki “İndim Havuz Başına” adlı hüzzam şarkısı dinleyiniz ve seslendiriniz.

İNDİM HAVUZ BAŞINA

Çabuk (A egro)

Anonim Türkü
Yöresi: İstanbul
Der eyen: Ahmet YAMACI

Yukarıdaki örnekte 7. sınıf müzik ders kitabının 3. bölümünde Türk halk müziğinde de kullanılan hüzzam makamı hakkında bilgi verilmiş ve hüzzam makamındaki İstanbul yöresine ait “indim havuz başına” türküsünün öğretildiği tespit edilmiştir.

Şekil 40. *Altın Hızma Mülâyim Türküsünün Notası ve Etkinlik Şeması*

2. ETKİNLİK

Adı: Altın Hızma Mülâyim **Amaç:** Türk halk müziği örneğini seslendirme. **Araç - Gereç:** Ders kitabı, akülü tahta vb.

Aşağıdaki “Altın Hızma Mülâyim” adlı türküyü seslendiriniz.

ALTIN HIZMA MÜLAYİM

Orta (Moderato)

Anonim Türkü
Yöresi: Korkuk
Der eyen: N. de TÜFEKÇİ

Yukarıdaki örnekte 7. sınıf müzik ders kitabının 4. bölümünde yer alan “yurdumuzda müzik” konusu kapsamında Kerkük yöresine ait “altın hızma mülâyim” türküsünün öğretildiği tespit edilmiştir.

Şekil 41. Dere Geliyor Dere Türküsünün Notası ve Etkinlik Şeması

BİLGİ DUARI

ÇOK SESLİ TÜRK MÜZİKLERİ
Kültürümüzü yansıtan ezgilerin armoniyle çok sesli hale getirilmesi sonucu oluşan müzik türüdür. Çok sesli Türk müziğinin oluşumunda cumhuriyetin ilanından sonra Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde müzik alanında yapılan çalışmalar etkili olmuştur.

6. ETKİNLİK
Adı: Dere Geliyor Dere Amacı: Çok sesli Türk müziğini kavrama. Araç - Gereç: Ders kitabı, akıllı tahta
Çok sesli Türk müziği örneği olan “Dere Geliyor Dere” adlı eseri seslendiriniz.

DERE GELİYOR DERE
Çabuk (A. egrö) Anonim Türkü Yöresi: Kerkük Düzenleyen: Muammer SUN

Yukarıdaki örnekte 7. sınıf müzik ders kitabının 4. bölümünde “Çok sesli Türk müzikleri” etkinliği kapsamında Kırklareli yöresine ait “dere geliyor dere” türküsünün çok seslendirmeli düzenleme örneğinin verildiği tespit edilmiştir.

Şekil 42. Yemen Türküsü ve Bitlis'te Beş Minare Türkülerinin Notaları ve Etkinlik Şemaları

1. ETKİNLİK
Adı: Yemen Türküsü'nün Hikayesi Amacı: Türkü hikayelerini öğrenme. Araç - Gereç: Ders kitabı
“Yemen Türküsü”nün hikayesini sınıfta canlandırınız.

2. ETKİNLİK
Adı: Yemen Türküsü Amacı: Halk türküsünü söyleme. Araç - Gereç: Ders kitabı, akıllı tahta
Aşağıdaki “Yemen Türküsü”nü birlikte dinleyiniz ve seslendiriniz.

YEMEN TÜRKÜSÜ
(Havada Bulut Yok)
Yavaş (Adagio) Anonim Türkü Yöresi: Muş Derleyen: Muzaffer SARISOZEN

3. ETKİNLİK
Adı: Bitlis'te Beş Minare Türküsü'nün Hikayesi Amacı: Türkü hikayelerini öğrenme. Araç - Gereç: Ders kitabı
Aşağıdaki “Bitlis'te Beş Minare” adlı türkünün hikayesini sınıfta canlandırınız.

4. ETKİNLİK
Adı: Bitlis'te Beş Minare Amacı: Halk türküsünü söyleme. Araç - Gereç: Ders kitabı, akıllı tahta
Aşağıdaki “Bitlis'te Beş Minare” adlı türküyü seslendiriniz.

BİTLİSTE BEŞ MİNARE
Orta (Moderato) Anonim Türkü Yöresi: Bitlis Derleyen: Nazım ZÜLFİKAR

Yukarıdaki örnekte 7. sınıf müzik ders kitabının 5. bölümünde yer alan “türkülerimizin yaşanmış öyküleri” konusu kapsamında öğrencilerden, Muş yöresine ait “Yemen türküsü” ve Bitlis yöresine ait “Bitlis'te beş minare” türkülerinin hikayelerini canlandırmaları ve türkülerin öğretilmesi amaçlanmıştır.

Şekil 43. Geçti Dost Kervanı ve Uzun İnce Bir Yoldayım Türkülerinin Notaları ve Etkinlik Şemaları

2. ETKİNLİK

Adı: Geçti Dost Kervanı **Amacı:** Türk müziği kültürünü tanıma. **Araç - Gereç:** Ders kitabı, akıllı tahta

Pir Sultan Abdal'ın eserlerinden biri olan "Geçti Dost Kervanı" adlı türküyü dinleyiniz ve seslendiriniz.

3. ETKİNLİK

Adı: Uzun İnce Bir Yoldayım **Amacı:** Türk müziği kültürünü tanıma. **Araç - Gereç:** Ses kayıtları

Aşık Veysel'in eserlerinden biri olan "Uzun İnce Bir Yoldayım" adlı türküyü dinleyiniz ve seslendiriniz.

GEÇTİ DOST KERVANI

Orta (Moderato)

Anonim Türkü
Yöresi: Erzincan / Terzan
Derleyen: Muammer TURKING

UZUN İNCE BİR YOLDAYIM

Orta (Moderato)

Yöresi: Sivas / Şarkışla
Aşık Veysel Şatıroğlu

Yukarıdaki örnekte 7. sınıf müzik ders kitabının 5. bölümünde “Türk müzik kültürünü tanıma” etkinliği kapsamında Türk halk müziği örneklerinden Erzincan yöresine ait “geçti dost kervanı” ve Sivas yöresine ait “uzun ince bir yoldayım” türküleri notaları ile birlikte verilerek öğretilmiştir.

İncelenen 8. sınıf müzik ders kitabında geleneksel Türk halk müziğine yönelik tespit edilen örnekler aşağıdaki gibidir.

Şekil 44. İzmir’in Kavakları ve Kahveyi Kavururlar Türkülerinin Notaları ve Etkinlik Şemaları

2. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: İzmir’in Kavakları türküsü **Etkinliğin Amacı:** 9/8’lik akak ölçüyü kavrama **Araç - Gereçler:** Ders kitabı, akıllı tahta, mp3 çalar vb.

Aşağıdaki “İzmir’in Kavakları” adlı türküyü dinleyiniz ve seslendiriniz.

3. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: Kahveyi Kavururlar türküsü **Etkinliğin Amacı:** 9/8’lik akak ölçüyü kavrama **Araç - Gereçler:** Ders kitabı, akıllı tahta, mp3 çalar vb.

Aşağıdaki “Kahveyi Kavururlar” adlı türküyü dinleyiniz ve seslendiriniz.

İZMİR’İN KAVAKLARI

Orta yavaş (Andante)

Anonim Türkü
Yöresi: İzmir
Derleyen: Muzaffer SARISOZEN

KAHVEYİ KAVURURLAR(*)

Orta (Moderato)

Anonim Türkü
Yöresi: Eski şehir
Derleyen: A. Fuat AYDIN

Yukarıdaki örnekte 8. sınıf müzik ders kitabının 1. bölümünde “9/8’lik ritim ölçüsü öğretimi” etkinliği kapsamında örnek olarak 9/8’lik ritim kalıbı ile yazılmış İzmir yöresine ait

“İzmir’in kavakları” ve Eskişehir yöresine ait “kahveyi kavururlar” türkülerinin verildiği tespit edilmiştir.

Şekil 45. Malatya Türküsü Notası ve Etkinlik Şeması

2. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: Malatya türküsü

Etkinliğin Amacı: Bilgi ezgilere ritim yazabilme

Araç - Gereçler: Ders kitabı, kalem, çeşitli ritim çalgıları

Aşağıdaki “Malatya” adlı türküyü basit ritim kalıpları yazarak ritim çalgılarıyla seslendiriniz.

MALATYA

Orta yavaş (Andante) $\text{♩} = 80$

Anon m. 916
Yöre: Malatya
Derleyen: Se. Alattin ALPAY

Ma at ya Ma at ya bu un maz e ş n
Ma at ya y baş tan ba şa ç çek bü nü müş

Gö nü e r coş tu nur ay a gü ne ş n
Ma at ya n n genç e r a m ş yü nü müş

A man a man a man a man Ker nek m s n

Ker ne ge ge me ye de ye m n m s n

Yukarıdaki örnekte 8. sınıf müzik ders kitabının 1. bölümünde öğrencilerden, “ritim yazıyorum” etkinliği kapsamında öğrendikleri ritim yazma becerilerini Malatya yöresine ait “Malatya” türküsü üzerinde uygulamalarının istendiği tespit edilmiştir.

Şekil 46. Kürdi Makamı Dizisi ve Evlerinin Önü Yıldız Piyade Türkü Etkinliği

Kürdi Makamı: Basit makamdır. Makam dizisi çıkıcı bazen de çıkıcı - inicidir. Kürdi makamı günümüzde arabesk ve güncel müziklerde sıklıkla kullanılan bir makamdır.

Türk sanat müziğinde diziler makam, Türk halk müziğinde ise ayak olarak adlandırılır. Örneğin Türk sanat müziğinde evic makamı dizisi, Türk halk müziğinde misket olarak adlandırılır.

1. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: Evlerinin Önü Yıldız Piyade türküsü

Etkinliğin Amacı: Evic makamını ayırt edebilme

Araç - Gereçler: Akıllı tahta, mp3 çalar vb.

“Evlerinin Önü Yıldız Piyade” adlı türküyü dinleyiniz.

Yukarıdaki örnekte 8. sınıf müzik ders kitabının 3. bölümünde kürdi makamının ve Çankırı yöresine ait kürdi makamındaki “evlerinin önü yalnız piyade” türküsünün dinleyerek öğretildiği tespit edilmiştir.

Şekil 47. Türk Halk Müziği ve Türlerinin Tanımı

DÜŞÜNELİM - KONUŞALIM

1. Türk kültürüne ait müziklerimiz hakkında neler biliyorsunuz? Bildiklerinizi paylaşınız.

BİLGİ KÖŞESİ

Türk halk müziği, Türk sanat müziği ve tasavvuf (dini) müziği yüzyılları kapsayan köklü kültürel özelliklere sahiptir.

TÜRK HALK MÜZİĞİ

Türk halkının düşüncelerini, duygularını ve yaşantısını dile getiren, yaşadığı yörenin geleneklerini ve kendine özgü özelliklerini ifade eden sözlü ya da sözsüz ezgilerdir. Bu ezgiler kuşaktan kuşağa ve kulaktan kulağa aktararak günümüze ulaşmıştır.

Halk müziğinin bestecileri genellikle bilinmez, halk müziği eserleri anonimdir. Anonim özellikleriyle toplulukları temsil eder, onların bölgesel ya da yöresel dil ve tavır özelliklerini yansıtır.

Türk halk müziğini uzun hava ve kırık hava olmak üzere ikiye ayırabiliriz.

* **Uzun Hava**
Ritmik ve ölçüsü belli olmayan, serbest olarak çalınan söylenen ezgilerdir. Uzun havalar ezgi ve okuyuş biçimi (ağız - üslup) yönünden ait olduğu bölgenin özelliklerini yansıtır. Ağır olarak hemen her yörede mevcuttur. Ağırın dışında uzun havalar yöresine göre maya, bozlak, hoyrat gibi adlarla anılır.

* **Kırık Hava**
Halk müziğinde belli bir ritmi ve ölçüsü olan, sözlü ve sözsüz olarak çalınan söylenen ezgilerdir. Bunlar kendi içinde türküler ve oyun havaları olarak gruplandırılır.

- **Türkü**
Halkın sevincini, özlemlerini, mutluluğunu, üzüntüsünü, acısını, ayrılığını dile getiren ölçülü halk müziği eserleridir. Türküler halk şairlerinin yine halk ezgileriyle birleşmesinden oluşur. Türküler, Anadolu'nun her yöresinde değişik adlarla anılır. Deyiş, semah, halay, zeybek, horon, bar bunlardan bazılarıdır.

1. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: Uzun hava	Etkinliğin Amacı: Uzun havayı dinleme yoluyla öğrenme	Araç - Gereçler: Akıllı tahta, mp3 çalar vb.
---	---	--

"Şad Olup Gülmedim De" ve "Hüma Kuşu Yükseklerden Seslenir" adlı uzun havaları dinleyiniz.

Yukarıdaki örnekte 8. sınıf müzik ders kitabının 4. bölümünde Türk müziği biçimlerinden Türk halk müziği ve türleri hakkında bilgi verildiği tespit edilmiştir. "Uzun havayı dinleme yoluyla öğrenme" etkinliğinde ise Kırşehir yöresine ait "şad olup gülmedim de" ve Erzurum yöresine ait "Huma kuşu yükseklerden seslenir" adlı uzun havalar dinletilerek öğrencilerin uzun hava türünü tanımaları amaçlanmıştır.

Şekil 48. Şu Dalma'dan Geçtin Mi Türkü Notası ve Etkinlik Şeması

2. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: Şu Dalma'dan Geçtin mi? türküsü	Etkinliğin Amacı: Türküyü dinleme yoluyla öğrenme	Araç - Gereçler: Akıllı tahta, mp3 çalar vb.
---	---	--

🎵: "Şu Dalma'dan Geçtin mi?" adlı türküyü dinleyiniz ve seslendiriniz.

ŞU DALMA'DAN GEÇTİN Mİ?
(YÖRÜK ALI)

Çok yavaş (Largo) 50 Anonim Türkü
Yöresel : Naz
Derleyen: Muzaffer SARISÖZEN

Şu Da - ma - dan ge - ç - tin m So - ğuk - su - ar - ç - tin m
Cep - ke - n - n ko - a - r Pa - r - d - yor pu - a - r

E - fe - e - r n - ç n - de Yö - rük A - - y se - ç - tin m
Yö - rük de A - ge - - yor A - ç - Ay - d n yö - a - r

Hey g - d - m n e - fe - s e - fe - s e - fe - e - r n e - fe - s

Yukarıdaki örnekte 8. sınıf müzik ders kitabının 4. bölümünde Türk halk müziği örneklerini dinleyerek öğrenme etkinliğinin yapıldığı, bu etkinlik kapsamında Aydın yöresine

ait “Şu Dalma’dan geçtin mi” türküsü notasıyla birlikte verilerek öğretilmeye çalışıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 49. Seherde Bir Bağa Girdim Türkü Notası ve Etkinlik Şeması

6. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: Seherde Bir Bağa Girdim deyişi

Etkinliğin Amacı: Deyiş biçimini hissetme

Araç - Gereçler: Akıllı tahta, mp3 çalar vb.

Aşağıdaki “Seherde Bir Bağa Girdim” adlı deyişi dinleyiniz ve seslendiriniz.

SEHERDE BİR BAĞA GİRDİM

Orta (Moderato) 120

Anon m Türkü
Yöres : Tercan / Erzincan
Derleyen: N. da TÜFEKÇİ

Yukarıdaki örnekte 8. sınıf müzik ders kitabının 4. bölümünde Türk halk müziği türlerinden deyiş türünün öğretilmesi ve hissedilmesi amacıyla hazırlanan etkinlikte Erzincan yöresine ait “seherde bir bağa girdim” türküsünün notası ile birlikte verildiği tespit edilmiştir.

Şekil 50. Muzaffer Sarısözen ve Neşet Ertaş’ın Tanıtılması

BİLGİ KOŞESİ

MUZAFFER SARISÖZEN (1899 - 1963)

Halk müziği araştırmacısı, topluluk yönetmeni, folklor arşivi kurucusu, halk dansları öğretmeni, bağlama sanatçısı, eğitimci ve müzik yazarı. Sivas’ın tanınmış bir ailesinden gelen Muzaffer Sarısözen Sivas’ta ilkökul öğretmenliği yapmıştır. Daha sonra İstanbul Belediye Konservatuvarında öğrenim görmüştür. 1940 yılında Ankara Radyosunda kurulan “Yurttan Sesler” adlı halk müziği korosunu yönetmeye başlamıştır. İsmi “Yurttan Sesler” programıyla özdeşleşmiştir.

Muzaffer Sarısözen 1937 ile 1953 yılları arasında, on binden fazla halk ezgisini derledi ve kaydetti. Derlediği bu türkülerini tasnif ederek çok sesli bir arşiv oluşturdular. Seçme Köy Türküleri, Türk Halk Musikisi Usulleri, Bağlamada Çok Seslilik, İki Sesli Halk Türküsü yayımlanmış kitaplarından bazılarıdır.

Görsel 4.14 : Muzaffer Sarısözen

7. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: Konma Bülbül Konma Nergis Dalına türküsü

Etkinliğin Amacı: Türk kültürüne ait müzikleri öğrenme

Araç - Gereçler: Akıllı tahta, mp3 çalar vb.

Muzaffer Sarısözen’in derlemiş olduğu “Konma Bülbül Konma Nergis Dalına” adlı türküyü dinleyiniz.

BİLGİ KOŞESİ

NEŞET ERTAŞ (1938 - 2012)

Türk halk ozanı ve halk müziği sanatçısı olan Neşet Ertaş, 1938 yılında Kırşehir’in Çiçekdağı ilçesinin Kırballar köyünde doğdu. Babası saz ustası Muharrem Ertaş’tır. Neşet Ertaş yedi çocuklu ailenin ikinci çocuğudur. Çocukluğunda ailesiyle birlikte Kırşehir, Nevşehir, Niğde, Kırıkkale, Keskin, Yerköy, Kayseri, Yozgat ve köylerini gezdi. Bu yüzden okula gidemedi. Babası Muharrem Ertaş’tan halk müziği kültürünün inceliklerini öğrendi.

Neşet Ertaş bozlak türkülerini feryat olarak nitelerdi. Anadolu insanının acı ve kederini dile getiren onun sesi idi. Yoğun yöresel özellikler taşıyan bu müziğin ülke genelinde ve yurt dışında tanınmasını sağlamıştır. UNESCO tarafından “Yaşayan İnsan Hazinesi” kabul edilen Neşet Ertaş, 25 Nisan 2011 tarihinde İstanbul Teknik Üniversitesi Devlet Konservatuvarı tarafından “Fahri Doktora” ödülüne layık görüldü. Hayata veda ettiğinde arkasında kendisinin de tam olarak sayısını bilemediği yüzlerce türkü (plak, kaset, CD vs. şeklinde), onlarca gitar bırakmıştır.

Tekrarla düşmeden, sürekli yenileyerek yaptığı doğaçlama icra, onun görkemli sanatının en önemli yönlerinden biridir. Neşet Ertaş, bu özelliğiyle okuduğu her türküyü damgasını vurmuş ve bugün herkes tarafından kullanılan “Neşet Ertaş Türküsü” isimlendirmesini hayatımıza sokmuştur.

Görsel 4.15 : Neşet Ertaş

Şekil 51. Bahçe Duvarından Aştım Türkü Notası ve Etkinlik Şeması

8. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: Bahçe Duvarından Aştım türküsü

Etkinliğin Amacı: Türk kültürüne ait müzikleri öğrenme

Araç - Gereçler: Akıllı tahta, mp3 çalar vb.

Neşet Ertay'ın "Bahçe Duvarından Aştım" adlı türküsünü dinleyiniz ve seslendiriniz.

BAHÇE DUVARINDAN AŞTIM

Orta (Moderato) 108

Yöres : K rşeh r
Neşet ERTAY

Şekil 52. Özey Gönülüm'ün Tanıtılması

BİLGİ KÖŞESİ

ÖZAY GÖNLÜM (1940 - 2000)

1940'ta Erzurum'da dünyaya gelen Özey Gönülüm, baba tarafından Denizlilidir. Küçük yaşta ağız armonikası çalarak müziğe başladı, ortaokul yıllarında keman çaldı. Daha sonra bağlama çalmaya başladı.

Özellikle Denizli yöresinin türkülerini sesi ve sazı ile mikrofonlara taşıdı. Çalıp söylediği Ege türkülerini kadar taklit yeteneği, fıkraları ve Denizli ağızıyla folkloru zenginlik kattı.

Radyo oyunlarında ve tiyatrolarında rol alan Özey Gönülüm, radyo ve televizyonda yayımlanan "Nineden Mektuplar" tiyatrosuyla çok sevildi.

Türkülerıyla otuz dört yıldır gönülleri fetheden Özey Gönülüm 2000 yılında hayata gözlerini yumdu.

Görsel 4.17 : Özey Gönülüm

Şekil 53. Kara Üzüm Salkımı Türkü Notası ve Etkinlik Şeması

10. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: Kara Üzüm Salkımı türküsü

Etkinliğin Amacı: Türk kültürüne ait müzikleri öğrenme

Araç - Gereçler: Akıllı tahta, mp3 çalar vb.

Özey Gönülüm'ün "Kara Üzüm Salkımı" adlı türküsünü dinleyiniz ve seslendiriniz.

KARA ÜZÜM SALKIMI (Azimem)

Orta yavaş (Andante) 100

Anonim Türkü
Yöresi: Honaz / Denizli
Derleyen: Özey GÖNLÜM

Yukarıda verilen örneklerde 8. sınıf müzik ders kitabının 4. bölümünde, “Türk kültürüne ait müzikleri öğrenme” etkinliği kapsamında Türk halk müziği araştırmacısı Muzaffer Sarısözen, Türk halk müziği sanatçıları Neşet Ertaş ve Özay Gönülüm hakkında bilgiler verildiği, Neşet Ertaş’a ait “bahça duvarından aştım” ve Özay Gönülüm’ün derlediği Denizli yöresine ait “kara üzüm salkımı” türkülerinin notasıyla birlikte verildiği tespit edilmiştir.

Şekil 54. Ordu’nun Dereeleri Türküsünün Hikayesi ve Etkinlik Şeması

OKUMA ZAMANI

ORDU’NUN DERELERİ TÜRKÜSÜNÜN HİKAYESİ

Yıllar önce, Ordu’nun uzak köylerinden birinde iki genç yaşamış. Zengin bir ailenin oğlu olan Mehmet, fakir bir ailenin kızı olan güzeller güzeli Hacer’e aşık olmuş. Bu genç yağız delikanlı Mehmet de çok yakışıklıymış hani. O kadar yakışıklıymış ki genç kızların yüreklerini yakarmış.

Mehmet’le Hacer’in aşkı da geçmişte yaşanan büyük aşklara benzermiş. Her hafta belli günlerde zerdali ağacının dibinde buluşurlarmış. Akıp giden saatlerin farkına bile varamazlarmış. Fakat bu güzel aşkı çekemeyenler de varmış. Hasetlerinden çatlayan köyün diğer kızları çevirdikleri türlü oyunlarla bu masum beraberliğin sonunu hazırlamışlar. Hacer hakkında inanılmaz dedikodular çıkartmışlar ve nihayet Mehmet’in sevdiğini ve de köyünü terk etmesine neden olmuşlar.

Böylesine derin bir acıyla gurbete çıkan Mehmet, geride gözleri yağlı masum bir kız ve dertli, acılı, yüreği yanık, yerinden kalkamayan yatalak bir ana bırakmış. Acılar içinde kalan yüreği yanık Hacer, her gün evinin yakınından akan dere kenarına inermiş, yıkadığı kar beyazı çamaşırları çitlere asarken dudaklarından eksik etmediği bir türkülle bütün köyü inletp durmuş.

“Ordu’nun dereeleri aksa yukarı aksa, vermem seni ellere Ordu üstüne kalksa.” Ne var ki Hacer kızın bu feryadını, ne Mehmet duymuş ne de araya giren iyi niyetli eş dost bu işe bir çare bulmuş. Tüm komşuların gelip gittiği ev matem evine dönmüş.

O günden sonra günler, aylar, yıllar, böyle hızla akıp geçmiş. Ne Mehmet dönmüş ne de Hacer gidebilmiş sevdiğinin yanına. Ama yüreği yanık Hacer kız, dertli dertli söylemiş bu türküyü. “Oy Mehmet’im Mehmet’im, sana küstüm demedim, beni sana geçmişler, vallahi ben demedim.”

Hacer kızın bu feryatlarında gerçeğin ta kendisi yatarmış. Ne çare ki dertli kız, içli türküsüne vurduğu gamını, kederini sevdiğine ulaştıramamış. Araya girenler de işin üstesinden gelememiş. Böylece uzun yıllar geçmiş aradan. Mehmet gurbette kalmış, Hacer kız da dere kenarında hem ağlamış hem söylemiş “Ordu’nun Dereeleri” türküsünü ölünceye kadar.

O günden bugüne bu türkü söylenegelmiştir.

Ordu Türküleri, Türkülerimiz ve Hikâyeleri adlı kaynaklardan derlenerek düzenlenmiştir.

1. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: Ordu’nun Dereeleri türküsünün hikâyesi	Etkinliğin Amacı: Türkülerin yaşanmış hikâyelerini öğrenme	Araç - Gereçler: Ders kitabı, akıllı tahta
--	--	--

“Ordu’nun Dereeleri” adlı türkünün hikâyesini sınıfta canlandırdınız.

Şekil 55. Ordu’nun Dereeleri Türküsünün Notası ve Etkinlik Şeması

2. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı:
Ordu’nun Dereeleri türküsü

Etkinliğin Amacı:
Yurdumza ait türküler seslendirilene

Araç - Gereçler:
Ders kitabı, akıllı tahta, mp3 çalar vb.

“Ordu’nun Dereeleri” adlı türküyü dinleyiniz ve seslendiriniz.

ORDU’NUN DERELERİ

Anonim Türkü
Yöresi - Ordu
Derleyen: Ahmet YAMACI

Şekil 56. Gesi Bağları Türkü Notası ve Etkinlik Şeması

5. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: Gesi Bağları türküsü

Etkinliğin Amacı: Gesi Bağları adlı türküyü öğrenme

Araç - Gereçler: Akıllı tahta, mp3 çalar vb.

Aşağıdaki "Gesi Bağları" adlı türküyü dinleyiniz ve seslendiriniz.

GESİ BAĞLARI

Orta yavaş (Andante) 105

Anonim Türkü
Yöres: Kayseri
Derleyen: Muzaffer SARISÖZEN

Ge- s bağ- a- r n- da do- a- n- yo- rum
B r- ç ft se- a- m- na gö- ve- n- yo- rum

Y- tir- d m- yâ- r- m
Ge- o- tur- ya- n- ma

A- man a- ra- n- yo- rum
Hâ- e- r- m- söy- e- y m

Gesi bağlarında üç top gülüm var.
Hey Allah'tan korkmaz sana ölüm var.
Ölüm varsa şu dünyada zulüm var.

Gel otur yanıma hâllerimi söyleyim.
Hâlimden bilmiyor ben o yâri neyleyim.

Yukarıda verilen örneklerde 8. sınıf müzik ders kitabının 4. bölümünde, türkülerin yaşanmış hikayelerini öğrenme etkinliği kapsamında "Ordu'nun dereleri" türkü hikayesinin verildiği, yurdumuza ait türkülerini öğrenme etkinliği kapsamında ise "Ordu'nun dereleri" ve "Gesi bağları" türkülerinin de notalarıyla birlikte verilerek öğretildiği tespit edilmiştir.

Şekil 57. Garip Bir Kuştı Gönüm Türkü Notası ve Etkinlik Şeması

2. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: Garip Bir Kuştı Gönüm türküsü

Etkinliğin Amacı: Mahalli sanatçılara ait eser seslendirme

Araç - Gereçler: Ders kitabı, akıllı tahta, mp3 çalar vb.

Mahalli sanatçı Kazancı Bedi'han alinan "Garip Bir Kuştı Gönüm" adlı türküyü dinleyiniz ve seslendiriniz.

GARİP BİR KUŞTU GÖNLÜM

Orta (Moderato) 120

Anonim Türkü
Yöresi: Şanlıurfa
Derleyen: Muzaffer SARISÖZEN

(saz)

1. Ga- rı- p bir kuş- tu gön- lüm yâr
e- lî- den uç- tu- gön- lüm Sa- çı- nın tel-
12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029. 2030. 2031. 2032. 2033. 2034. 2035. 2036. 2037. 2038. 2039. 2040. 2041. 2042. 2043. 2044. 2045. 2046. 2047. 2048. 2049. 2050. 2051. 2052. 2053. 2054. 2055. 2056. 2057. 2058. 2059. 2060. 2061. 2062. 2063. 2064. 2065. 2066. 2067. 2068. 2069. 2070. 2071. 2072. 2073. 2074. 2075. 2076. 2077. 2078. 2079. 2080. 2081. 2082. 2083. 2084. 2085. 2086. 2087. 2088. 2089. 2090. 2091. 2092.

Şekil 58. Ben Seni Sevdiğümi Türkü Notası ve Etkinlik Şeması

3. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı:
Ben Seni Sevdüğümü türküsü

Etkinliğin Amacı:
Mahallî sanatçılara ait eserleri seslendirme

Araç - Gereçler:
Ders kitabı, akülü tahta, mp3 çalar vb.

Mahallî sanatçı Hasan TUN'tan alınan "Ben Seni Sevdüğümü" adlı türküyü dinleyiniz ve seslendiriniz.

BEN SENİ SEVDÜĞÜMÜ

Orta yavaş (Andante) 105

Anon m Türk
Nöres - Trabzon
Der eyen: Hasan TUN

Yukarıda verilen örnekte 8. sınıf müzik ders kitabının 4. bölümünde mahalli sanatçılara ait eserleri seslendirme amacıyla oluşturulan etkinlikte Şanlıurfa yöresine ait “garip bir kuştu gönlüm” ve Trabzon yöresine ait “ben seni sevdiğumi” türkülerinin notalarıyla birlikte verildiği tespit edilmiştir.

Şekil 59. *Eziz Dostum ve Ay Saçı Burma Türkülerinin Notaları ve Etkinlik Şemaları*

2. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı:
Eziz Dostum Mennen Küşüb İncidi türküsü

Etkinliğin Amacı:
Türk topluluklarına ait müzikleri dinleme

Araç - Gereçler:
Ders kitabı, akülü tahta, mp3 çalar vb.

Azerbaycan halk türkülerinden biri olan "Eziz Dostum Mennen Küşüb İncidi" adlı türküyü dinleyiniz ve seslendiriniz.

EZİZ DOSTUM MENNEN KÜŞÜB İNCİDİ

Cok yavaş (Largo)
♩ = 40

Anon m Türkü
Yören: Azerbaycan
Dinleyen: Aziziz GURSES

Ez- ziz- den- men- men- men- kü-şüb in- ci- di- Aş- m- lek- yağ- ki- me-
 çob- ti- ye- ri- ek- Ger- ek- gö- yer- le- ri- od- ha- up- in- di-
 vür- di- gö- yer- le- ri- od- ha- up- in- di- U- ge- dir- kul- m- şer-
 Hes- re- tün- de- yem- Hes- re- tün- de- yem- Ne- çe- neğ- me- go- şar-
 ne- çe- di- le- nim- Dost- go- dip- a- zı- ma- ge- le- bel- me- rem-
 Ne- çe- neğ- me- go- şar- ne- çe- di- le- nim- Dost- go- dip- a- zı- ma-
 ge- le- bel- me- rem- U- le- bel- ul- le- rem- yuk- u- bul- me- rem-
 Gö- zü- mün- ya- ye- me- sü- le- hap- me- rem-
 U- le- bel- ul- le- rem- yuk- u- bul- me- rem-
 Gö- zü- mün- ya- ye- me- sü- le- hap- me- rem-

3. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı:
Ay Saçı Burma türküsü

Etkinliğin Amacı:
Türk topluluklarına ait müzikleri dinleme

Araç - Gereçler:
Ders kitabı, akülü tahta, mp3 çalar vb.

Azerbaycan halk türkülerinden biri olan "Ay Saçı Burma" adlı türküyü dinleyiniz ve seslendiriniz.

AY SAÇI BURMA

Çabuk (A egro)
♩ = 180

Anon m Türkü
Yören: Azerbaycan
Der eyer: Fath GUR UN

Ay- sa- çı- bur- ma (saz- ... -) U- zah- da- dur- ma (saz- ... -) ge- ay- sev- g-
 m- boy- nu- mu- bur- ma Dağ- da- du- man- ye- r- var
 ye- r- var baş- ta- ke- man- ye- r- var ye- r- var
 Yä- r- m- men- den- n- c- n- m-ş d- n- p- da- n- ş- ma- y- r- du- man
 ye- r- var du- man- ye- r- var (saz- ... -)
 du- man- ye- r- var (saz- ... -) d- n- p- da- n- ş- ma- y- r-
 du- man- ye- r- var Yä- r- m- men- den- n- c- n- m-ş
 d- n- p- da- n- ş- ma- y- r- du- man- ye- r- var

Şekil 60. Davul Çalar ve Sensen Menim Dilberim Türkülerinin Notaları ve Etkinlik Şemaları

4. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: Davul Çalar türküsü

Etkinliğin Amacı: Türk topluluklarına ait müzikleri dinleme

Araç-Gereçler: Ders kitabı, akülü tahta, mp3 çalar

Kıbrıs halk türkülerinden biri olan "Davul Çalar" adlı türküyü dinleyiniz ve seslendiriniz.

5. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: Sensen Menim Dilberim türküsü

Etkinliğin Amacı: Türk topluluklarına ait müzikleri dinleme

Araç - Gereçler: Ders kitabı, akülü tahta, mp3 çalar vb.

Özbekistan halk türkülerinden biri olan "Sensen Menim Dilberim" adlı türküyü dinleyiniz ve seslendiriniz.

DAVUL ÇALAR

Çabuk (A: egre) 120

Anonim Türkü
Yöres: Kıbrıs
Der eyen: Musazz TURUNG

SENSEN MENİM DİLBİRİM

Cok çabuk (Presto) 168

Anonim Türkü
Yöresi: Özbekistan

Yukarıda verilen örnekte 8. sınıf müzik ders kitabının 5. Bölümünde Türk topluluklarına ait müzikleri dinleme ve seslendirme etkinliği kapsamında Azerbaycan yöresine ait “eziz dostum” ve “ay saçlı burma”, Kıbrıs yöresine ait “davul çalar” ve Özbekistan yöresine ait “sensen benim dilberim” türkülerinin notalarıyla birlikte verildiği tespit edilmiştir.

Tablo 9. İlkokul ve Ortaokul Müzik Ders Kitaplarında Türk Halk Müziği Öğretiminde Kullanılan Etkinliklere Yönelik Bilgiler

	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	5.Sınıf	6.Sınıf	7.Sınıf	8.Sınıf
Tren Gelir Hoş Gelir Türküsü	X	-	-	-	-	-	-	-
Değirmen Üstü Çiçek Türküsü	X	-	-	-	-	-	-	-
Türk Halk Müziği Çalgıları ve Çanakkale Türküsü Örneği	X	-	-	-	-	-	-	-
Dandini Dandini Dastana Ninnisi	X	-	-	-	-	-	-	-
Türk Halk Müziği Çalgıları	X	-	-	-	-	-	-	-
Bağlamanın Tanıtılması	-	X	-	-	-	-	-	-
Kavalın Tanıtılması	-	X	-	-	-	-	-	-
Davul, Darbuka ve Kaşığın Tanıtılması	-	X	-	-	-	-	-	-
Uzun İnce Bir Yoldayım Türkü Sözleri ve Etkinlik Şeması	-	X	-	-	-	-	-	-
Dandini Dandini Dastana Ninnisi Örneği ve Etkinlik Şeması	-	X	-	-	-	-	-	-
Atatürk'ün Sevdiği Şarkı ve Türkülerin Öğretilmesine Yönelik Etkinlik Şeması	-	X	-	-	-	-	-	-
Sarı Zeybek Türküsü	-	X	-	-	-	-	-	-
Türk Halk Müziği Çalgılarını da Kapsayan Sınıflandırma	-	-	X	-	-	-	-	-
Cilveloy ve Deliloy Türkülerinin Öğretilmesi ve Etkinlik Şeması	-	-	X	-	-	-	-	-
Kâtip Türküsü ve Aslan Mustafa'm Türkülerinin Öğretilmesi ve Etkinlik Şeması	-	-	X	-	-	-	-	-
Sarı Zeybek Türküsü Öğretimi Etkinlik Şeması	-	-	X	-	-	-	-	-
Aşık Veysel ve Neşet Ertaş'ın Tanıtılması	-	-	-	X	-	-	-	-
Kara Basma İz Olur Türkü Notası ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	X	-	-	-
Bizim Eller ve Gökte Yıldız Ay Mısın Türküleri	-	-	-	-	X	-	-	-
Rast Makamı Öğretiminde Kullanılan Şarkı ve Türküler Etkinlik Şeması	-	-	-	-	X	-	-	-
Hüseyini Makamı Öğretiminde Kullanılan Türkü Dağarcığı ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	X	-	-	-
Makaram Sarı Bağlar Türküsünün Sözleri ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	X	-	-	-
Hey Onbeşli Türküsünün Notası ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	X	-	-	-
Bahçalarda Börülce Türküsünün Sözleri ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	X	-	-	-
Yörük Ali Türküsünün Notası ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	-	X	-	-
Deniz Üstü Köpürür Türküsünün Notası ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	-	X	-	-
Sen Bu Yaylaları Yaylıyamazsun Türküsünün Notası ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	-	X	-	-
Türk Halk Müziği Çalgılarının Tanıtılması	-	-	-	-	-	X	-	-
Nar Danesi Türküsünün Notası ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	-	X	-	-
Tiridine Bandım Türkü Notası ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	-	X	-	-
Çanakkale Türküsü Notası ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	-	X	-	-
Hoş Gelişler Ola Türkü Notası ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	-	X	-	-
Ayletme Beni Türkü Notası ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	-	-	X	-
7/8'lik Kartım Kalıbı ve Kiremide Su Düştü Türkü Notası	-	-	-	-	-	-	X	-
Toyular Türküsü Notası ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	-	-	X	-
Entarisi Dım Dım Yar Türkü Notası ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	-	-	X	-
Çalgıların Tanıtılması	-	-	-	-	-	-	X	-
Türk Halk Müziği Çalgı Topluluğu	-	-	-	-	-	-	X	-
Hüzzam Makamı Dizisi ve İndim Havuz Başına Türkü Notası	-	-	-	-	-	-	X	-
Altın Hızma Mülayim Türküsünün Notası ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	-	-	X	-
Dere Geliyor Dere Türküsünün Notası ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	-	-	X	-
Yemen Türküsü ve Bitlis'te Beş Minare Türkülerinin Notaları ve Etkinlik Şemaları	-	-	-	-	-	-	X	-
Geçti Dost Kervanı ve Uzun İnce Bir Yoldayım Türkülerinin Notaları ve Etkinlik Şemaları	-	-	-	-	-	-	X	-
İzmir'in Kavakları ve Kahveyi Kavrurlar Türkülerinin Notaları ve Etkinlik Şemaları	-	-	-	-	-	-	-	X
Malatya Türküsü Notası ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	-	-	-	X
Kürdi Makamı Dizisi ve Evlerinin Önü Yıldız Piyade Türkü Etkinliği	-	-	-	-	-	-	-	X
Türk Halk Müziği ve Türlerinin Tanımı	-	-	-	-	-	-	-	X
Şu Dalma'dan Geçtin Mi Türkü Notası ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	-	-	-	X
Seherde Bir Bağa Girdim Türkü Notası ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	-	-	-	X
Muzaffer Sarısözen ve Neşet Ertaş'ın Tanıtılması	-	-	-	-	-	-	-	X
Bahçe Duvarından Aştım Türkü Notası ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	-	-	-	X
Özay Gönlüm'ün Tanıtılması	-	-	-	-	-	-	-	X
Kara Üzüm Salkımı Türkü Notası ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	-	-	-	X

Ordu'nun Dereleri Türküsünün Hikayesi ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	-	-	-	X
Ordu'nun Dereleri Türküsünün Notası ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	-	-	-	X
Gesi Bağları Türkü Notası ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	-	-	-	X
Garip Bir Kuştu Gönlüm Türkü Notası ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	-	-	-	X
Ben Seni Sevdüğümü Türkü Notası ve Etkinlik Şeması	-	-	-	-	-	-	-	X
Eziz Dostum ve Ay Saçı Burma Türkülerinin Notaları ve Etkinlik Şemaları	-	-	-	-	-	-	-	X
Davul Çalar ve Sensen Menim Dilberim Türkülerinin Notaları ve Etkinlik Şemaları	-	-	-	-	-	-	-	X
TOPLAM	5	7	4	1	7	8	11	17
GENEL TOPLAM								60

Tablo 9’da görüldüğü üzere ilkokul ve ortaokul müzik ders kitaplarında Türk Halk Müziği öğretimine yönelik olarak toplam 60 adet etkinliğin 5’i 1. Sınıf ders kitabında (%8.33), 7’si 2. Sınıf ders kitabında (%11.6), 4’ü 3. Sınıf ders kitabında (%6.6), 1’i 4. Sınıf ders kitabında (%1.6), 7’si 5. Sınıf ders kitabında (%11.6), 8’i 6. Sınıf ders kitabında (%13.3), 11’i 7. Sınıf ders kitabında (%18.33) ve 17’si (%28.33) 8. Sınıf ders kitabında yer almaktadır. Türk Halk Müziği çalgılarının tanıtılması konusu 1, 2, 3, 6 ve 7. Sınıflarda tekrarlandığı fakat içeriklerinde farklılıklar bulunduğu tespit edilmiştir.

Sarı Zeybek türküsünün öğretimi, Atatürk’ü anma haftası, Neşet Ertaş’ın tanıtılması etkinliklerinin bazı sınıflarda tekrarlandığı, makam bilgisine yönelik etkinliklerin 5. Sınıftan itibaren başladığı, Türk Halk Müziği türkülerinin öğretimine yönelik etkinliklerin 7. ve 8. sınıflarda artış gösterdiği belirlenmiştir.

3. Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Yapılan bu araştırmanın üçüncü alt problemini “MEB müzik dersi öğretim programında yer alan Türk halk müziği kazanımlarına ilişkin müzik ders kitaplarının içeriğinde yer alan Türk halk müziğine ilişkin verilen etkinlikler birbiriyle uyumlu mudur?” sorusu oluşturmaktadır.

Tablo 10. 1. Sınıf Müzik Ders Kitabında Kullanılan Etkinliklerin Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanlarıyla Karşılaştırılmasına Yönelik Bilgiler

ÖRNEKLER	1.A.1	1.A.5	1.A.10.	1.B.1.	1.C.3.
Tren gelir hoş gelir türküsü					X
Değirmen Üstü Çiçek türküsü					X
Türk Halk Müziği Çalgıları ve Çanakkale Türküsü Ör.		X	X		
Dandini dandini dastana	X				
Türk Halk Müziği Çalgılarının Tanıtılması		X			

1. sınıf müzik ders kitabı ve 1. sınıf müzik dersi öğretim programının karşılaştırılması sonucu şu bulgulara ulaşılmıştır:

- Programda yer alan 1.A.1 kazanımına yönelik “Dandini dandini dastana” ninni etkinliğinin verildiği tespit edilmiştir.
- Programda yer alan 1.A.5 kazanımına yönelik “Türk Halk Müziği Çalgıları ve Çanakkale Türküsü” ve “Türk Halk Müziği Çalgılarının Tanıtılması” etkinliğinin verildiği tespit edilmiştir.
- Programda yer alan 1.A.10 kazanımına yönelik “Çanakkale Türküsü” etkinliğinin verildiği tespit edilmiştir.
- Programda yer alan 1.C.3 kazanımına yönelik “Tren gelir hoş gelir” ve “Değirmen Üstü Çiçek” türkülerinin verildiği tespit edilmiştir.

Tablo 11. 2. Sınıf Müzik Ders Kitabında Kullanılan Etkinliklerin Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanlarıyla Karşılaştırılmasına Yönelik Bilgiler

ÖRNEKLER	2.A.1.	2.B.3.	2.B.5.	2.D.2.
Türk Halk Müziği Çalgılarının Tanıtılması		X		
Uzun İnce Bir Yoldayım Türküsü				X
Dandini Dandini Dastana			X	
Sarı Zeybek Türküsü				

2. Sınıf müzik ders kitabı ve 2. sınıf müzik dersi öğretim programının karşılaştırılması sonucu şu bulgulara ulaşılmıştır:

- Programda yer alan 2.B.3 kazanımına yönelik “Türk Halk Müziği çalgılarının tanıtılması” etkinliğinin tablo halinde verildiği tespit edilmiştir.
- Programda yer alan 2.B.5 kazanımına yönelik “Dandini dandini dastana” ninni etkinliğinin verildiği tespit edilmiştir.
- Programda yer alan 2.D.2. kazanımına yönelik “Uzun ince bir yoldayım” türküsünün verildiği tespit edilmiştir.

Tablo 12. 3. Sınıf Müzik Ders Kitabında Kullanılan Etkinliklerin Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanlarıyla Karşılaştırılmasına Yönelik Bilgiler

ÖRNEKLER	3.A.6.	3.B.1.	3.B.3.	3.C.2.	3.D.1.	3.D.2.	3.D.3.	3.D.4.
Çalgıların sınıflandırılması					X			
Cilveloy ve Deliloy Türküleri	X			X		X	X	
Kâtip türküsü ve Aslan Mustafa'm türküleri							X	
Sarı Zeybek Türküsü								X

3. Sınıf müzik ders kitabı ve 3. sınıf müzik dersi öğretim programının karşılaştırılması sonucu şu bulgulara ulaşılmıştır:

- Programda yer alan 3.A.6. kazanımına yönelik “Cilveloy ve Deliloy” türkülerinin verildiği tespit edilmiştir.
- Programda yer alan 3.C.2. kazanımına yönelik “Cilveloy ve Deliloy” türkülerinin verildiği tespit edilmiştir.
- Programda yer alan 3.D.1. kazanımına yönelik “Çalgıların sınıflandırılması” etkinliğinin tablo olarak verildiği tespit edilmiştir.
- Programda yer alan 3.D.2. kazanımına yönelik “Cilveloy ve Deliloy” türkülerinin verildiği tespit edilmiştir.
- Programda yer alan 3.D.3. kazanımına yönelik “Cilveloy, Deliloy, Katip türküsü ve Aslan Mustafa'm” türkülerinin verildiği tespit edilmiştir.
- Programda yer alan 3.D.4. kazanımına yönelik “Sarı Zeybek” türküsünün verildiği tespit edilmiştir.

Tablo 13. 4. Sınıf Müzik Ders Kitabında Kullanılan Etkinliklerin Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanlarıyla Karşılaştırılmasına Yönelik Bilgiler

ÖRNEKLER	4.A.3.	4.D.3.
Aşık Veysel ve Neşet Ertaş'ın tanıtılması ve türkü örneklerinin dinletilmesi		X

4. Sınıf müzik ders kitabı ve 4. Sınıf müzik dersi öğretim programının karşılaştırılması sonucu şu bulgulara ulaşılmıştır:

- Programda yer alan 4.D.3. kazanımına yönelik “Aşık Veysel ve Neşet Ertaş’ın tanıtılması ve türkülerinin dinletilmesi” etkinliklerinin verildiği tespit edilmiştir.

Tablo 14. 5. Sınıf Müzik Ders Kitabında Kullanılan Etkinliklerin Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanlarıyla Karşılaştırılmasına Yönelik Bilgiler

ÖRNEKLER	5.A.2.	5.A.5.	5.C.5.	5.D.3.
Kara basma iz olur				
Bizim eller ve Gökte Yıldız Aymisun	X			
Rast makamında şarkılar ve türküler		X		
Hüseyini makamında şarkılar ve türküler		X		
Makaram Sarı Bağlar türküsü				
Hey onbeşli türküsü				
Bahçalarda börülce türküsü			X	

5. Sınıf müzik ders kitabı ve 5. Sınıf müzik dersi öğretim programının karşılaştırılması sonucu şu bulgulara ulaşılmıştır:

- Programda yer alan 5.A.2. kazanımına yönelik “Gökte Yıldız Aymisun” türküsünün verildiği tespit edilmiştir.
- Programda yer alan 5.A.5. kazanımına yönelik “Rast ve Hüseyini makamlarının öğretilmesine” ilişkin etkinlikler verildiği tespit edilmiştir.
- Programda yer alan 5.C.5. kazanımına yönelik “Bahçalarda börülce” türküsünün verildiği tespit edilmiştir.

Tablo 15. 6. Sınıf Müzik Ders Kitabında Kullanılan Etkinliklerin Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanlarıyla Karşılaştırılmasına Yönelik Bilgiler

ÖRNEKLER	6.A.4.	6.A.6.	6.D.1.	6.D.4.	6.D.6.
Yörük Ali Türküsü					X
Deniz üstü köpürür türküsü			X		
Sen bu yaylaları yaylayamazsun türküsü			X		
Türk halk müziği çalgılarının öğretilmesi					
Nar danesi türküsü			X		
Tiridine bandım türküsü			X		
Çanakkale türküsü			X		
Hoş gelişler ola türküsü			X		

6. Sınıf müzik ders kitabı ve 6. sınıf müzik dersi öğretim programının karşılaştırılması sonucu şu bulgulara ulaşılmıştır:

- Programda yer alan 6.D.1. kazanımına yönelik “Deniz üstü köpürür, Sen bu yaylaları yaylayamazsun, Nar danesi, Tiridine bandım, Çanakkale türküsü ve Hoş gelişler ola” türkülerinin verildiği tespit edilmiştir.
- Programda yer alan 6.D.6. kazanımına yönelik “Yörük Ali” türküsünün verildiği tespit edilmiştir.

Tablo 16. 7. Sınıf Müzik Ders Kitabında Kullanılan Etkinliklerin Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanlarıyla Karşılaştırılmasına Yönelik Bilgiler

ÖRNEKLER	7.A.4.	7.A.5.	7.B.4.	7.C.4.	7.D.5.
Ayletme beni türküsü		X			
Kiremide su düştü türküsü		X			
Toycular türküsü		X			
Entarisi dım dım yar türküsü		X			
Çalgıların tanıtılması			X		
Türk halk müziği çalgı topluluğunun tanıtılması			X		
İndim havuz başına türküsü	X				
Altın hızma mülayim türküsü		X			
Dere geliyor dere türküsü		X			
Yemen Türküsü				X	
Bitlis’te beş minare türküsü				X	
Geçti dost kervanı türküsü		X			
Uzun ince bir yoldayım türküsü		X			

7. Sınıf müzik ders kitabı ve 7. Sınıf müzik dersi öğretim programının karşılaştırılması sonucu şu bulgulara ulaşılmıştır:

- Programda yer alan 7.A.4. kazanımına ilişkin “İndim havuz başına” türküsünün verildiği tespit edilmiştir.
- Programda yer alan 7.A.5. kazanımına ilişkin “Ayletme beni, Kiremide su düştü, Toycular, Entarisi dım dım yar, Altın hızma mülayim, Dere geliyor dere, Geçti dost kervanı ve Uzun ince bir yoldayım” türkülerinin verildiği tespit edilmiştir.
- Programda yer alan 7.B.4. kazanımına ilişkin “Çalgıların tanıtılması ve Türk halk müziği çalgı topluluklarının tanıtılması” etkinliklerinin verildiği tespit edilmiştir.
- Programda yer alan 7.C.4. kazanımına ilişkin “Yemen türküsü ve Bitlis’te beş minare” türkülerinin verildiği tespit edilmiştir.

Tablo 17. 8. Sınıf Müzik Ders Kitabında Kullanılan Etkinliklerin Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanlarıyla Karşılaştırılmasına Yönelik Bilgiler

ÖRNEKLER	8.A.4	8.A.5	8.A.8	8.C.1.	8.C.2.	8.D.1.	8.D.4.
İzmir'in kavakları türküsü							
Kahveyi kavururlar türküsü							
Malatya türküsü							
Evlerinin önü yaldız piyade türküsü							
Türk halk müziği ve türlerinin tanımı						X	
Şu Dalma'dan geçtin mi türküsü		X					
Seherde bir bağa girdim türküsü		X					
Muzaffer Sarısözen ve Neşet Ertaş'ın tanıtılması			X				
Bahçe duvarından aştım türküsü			X				
Özay Gönlüm'ün tanıtılması			X				
Kara üzüm salkımı türküsü			X				
Ordu'nun dereleri türküsü		X					
Ordu'nun dereleri türküsünün hikayesi				X			
Gesi bağları türküsü		X					
Garip bir kuştı gönlüm türküsü			X				
Ben seni sevdiğimi türküsü			X				
Eziz dostum türküsü							
Ay saçlı burma türküsü							
Davul çalar türküsü							
Sensen benim dilberim türküsü							

8. Sınıf müzik ders kitabı ve 8. sınıf müzik dersi öğretim programının karşılaştırılması sonucu şu bulgulara ulaşılmıştır:

- Programda yer alan 8.A.5. kazanımına ilişkin “Şu Dalma'dan geçtin mi, Seherde bir bağa girdim, Ordu'nun dereleri ve Gesi bağları” türkülerinin verildiği tespit edilmiştir.
- Programda yer alan 8.A.8. kazanımına ilişkin “Muzaffer Sarısözen ve Neşet Ertaş'ın tanıtılması, Bahçe duvarından aştım türküsü, Özay Gönlüm'ün tanıtılması, Kara üzüm salkımı türküsü, Garip bir kuştı gönlüm türküsü ve Ben seni sevdiğimi” etkinliklerinin verildiği tespit edilmiştir.
- Programda yer alan 8.C.1. kazanımına ilişkin “Ordu'nun dereleri türkü hikayesi” etkinliğinin verildiği tespit edilmiştir.
- Programda yer alan 8.D.1. kazanımına ilişkin “Türk halk müziği ve türlerinin tanımı” etkinliğinin verildiği tespit edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Müzik eğitimi alanı sadece çalgı ve ses eğitiminin verildiği bir alan değil, uygulamanın yanı sıra teorik bilgilerinde öğretilmesi gereken bir alandır. Bu bağlamda baktığımız zaman Dinleme-Söyleme, Müziksel Algı ve Bilgilenme, Müziksel Yaratıcılık ve Müzik Kültürü öğrenme alanlarının tamamında öğrenciye eğitim vermek müzik eğitiminin temel prensipleri arasındadır.

Çalışma süresince inceleme ve analizleri yapılan müzik dersi öğretim programı ve ilkokul ve ortaokul müzik ders kitaplarının arasındaki ilişki ele alınmış, farklı öğrenme alanlarında hangi kazanıma, hangi örnekler kullanılarak ve bu kazanımların ve örneklerin hangi oranlarda bulunduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışma hazırlanmadan önce yapılan literatür taraması sonucunda, konuyla içerik olarak benzerlik sağlayan, Müzik Eğitimi Ana bilim Dallarında yapılmış bir lisansüstü çalışma olmadığı; yapılan çalışmaların genellikle makale ve kitap bölümü olduğu sonucundan yola çıkılarak hazırlanan bu çalışmanın sonuçları aşağıda belirtilmiştir.

Yapılan bu araştırmanın sonuçlarına göre ilkokul ve ortaokul müzik dersi öğretim programında Türk Halk Müziği kazanım sayısının, genel kazanım sayısına göre 1. Sınıfta %21 oranında, 2. Sınıfta %22 oranında, 3. Sınıfta %36 oranında, 4. Sınıfta %0,9 oranında, 5. Sınıfta %17 oranında, 6. Sınıfta %22 oranında, 7. Sınıfta %22 oranında ve 8. Sınıfta %30 oranında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıf kazanımlarının genel toplamının 176, Türk Halk Müziği kazanım sayısının 40 ve oranının %23 olduğu tespit edilmiştir. Yanı sıra 1. Sınıf öğrenme alanlarında Türk Halk Müziği kazanım oranının en çok olduğu alanın “Müziksel Algı ve Bilgilenme” (%33), en az olduğu alanın “Müzik Kültürü” (%0) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 2. Sınıf öğrenme alanlarında Türk Halk Müziği kazanım oranının en çok olduğu alanın “Müziksel Algı ve Bilgilenme” (%40), en az olduğu alanın “Müziksel Yaratıcılık” (%0) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 3. Sınıf öğrenme alanlarında Türk Halk Müziği kazanım oranının en çok olduğu alanın “Müzik Kültürü” (%100), en az olduğu alanın “Dinleme-Söyleme” (%14) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 4. Sınıf öğrenme alanlarında Türk Halk Müziği kazanım oranının

en çok olduğu alanların “Dinleme-Söyleme” ve “Müzik Kültürü” (%20), en az olduğu alanların “Müziksel Algı ve Bilgilenme” ve “Müziksel Yaratıcılık” (%0) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 5.sınıf öğrenme alanlarında Türk Halk Müziği kazanım oranının en çok olduğu öğrenme alanının “Dinleme-Söyleme” (%33), en az olduğu alanın “Müziksel Algı ve Bilgilenme” (%0) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 6. Sınıf öğrenme alanlarında Türk Halk Müziği kazanım oranının en çok olduğu öğrenme alanının “Müzik Kültürü” (%50), en az olduğu alanların “Müziksel Algı ve Bilgilenme” ve “Müziksel Yaratıcılık” (%0) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 7. Sınıf öğrenme alanlarında Türk Halk Müziği kazanım oranının en çok olduğu öğrenme alanının “Dinleme-Söyleme” (%28), en az olduğu alanın “Müzik Kültürü” (%16) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 8. Sınıf öğrenme alanlarında Türk Halk Müziği kazanım oranının en çok olduğu öğrenme alanının “Müziksel Yaratıcılık” (%50), en az olduğu alanın ise “Müziksel Algı ve Bilgilenme” (%0) olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ulaşılan sonuçlara göre Türk Halk Müziği kazanım sayısının genel kazanım sayısına oranı olarak %50 ve üzerinde olduğu öğrenme alanları ve sınıfları; 3. Sınıf “Müzik Kültürü” (%100), 6. Sınıf “Müzik Kültürü” (%50) ve 8. Sınıf “Müziksel Yaratıcılık” (%50) şeklindedir.

Yine 1. Alt problemin incelenmesinden sonra ulaşılan bir diğer sonuç, Türk Halk Müziği kazanım sayısının genel kazanım sayısına oranı olarak %1’den az olan öğrenme alanları ve sınıfları; 1. Sınıf “Müzik Kültürü” (%0), 2. Sınıf “Müziksel Yaratıcılık” (%0), 4. Sınıf “Müziksel Algı ve Bilgilenme” ve “Müzik Kültürü” (%0), 5. Sınıf “Müziksel Algı ve Bilgilenme” (%0), 6. Sınıf “Müziksel Algı ve Bilgilenme” ve “Müziksel Yaratıcılık” (%0) ve 8. Sınıf “Müziksel Algı ve Bilgilenme” (%0) şeklindedir. Toplam Türk Halk Müziğine yönelik kazanım oranlarında ise %1’den az olan sınıf ise %0.9 oranı ile 4. Sınıf olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın 2. alt problemi doğrultusunda incelemesi yapılan ilkokul ve ortaokul müzik ders kitaplarında Türk Halk Müziği ile ilgili toplamda 60 tane etkinlik olduğu, bu etkinliklerin 5 tanesinin 1. Sınıf müzik ders kitabında (%8.33), 7 tanesinin 2. Sınıf ders kitabında (%11.6), 4 tanesinin 3. Sınıf ders kitabında (%6.6), 1 tanesinin 4. Sınıf ders kitabında (%1.6), 7 tanesinin 5. Sınıf ders kitabında (%11.6), 8 tanesinin 6. Sınıf ders kitabında (%13.3), 11 tanesinin 7. Sınıf ders kitabında (%18.33) ve 17 tanesinin (%28.33) 8. Sınıf ders kitabında yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. 8. Sınıf müzik ders kitabında yer alan etkinlik oranının diğer sınıflara oranla en yüksek olduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın 3. Alt problemine ilişkin; 1. Sınıf müzik ders kitabında yer alan Türk Halk Müziğine yönelik etkinliklerin, “Dinleme-Söyleme” ve “Müziksel Yaratıcılık” öğrenme alanlarıyla örtüştüğü, “Müziksel Algı ve Bilgilenme” öğrenme alanında Türk Halk Müziğiyle

ilgili kazanım bulunmasına rağmen ders kitabında bu alanla ilgili bir etkinlik bulunmadığı ve öğretim programında ve ders kitabında “Müzik Kültürü” öğrenme alanıyla ilgili bir kazanım ve etkinlik bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. 2. Sınıf müzik ders kitabında yer alan Türk Halk Müziğine yönelik etkinliklerin “Müziksel Algı ve Bilgilenme” ve “Müzik Kültürü” öğrenme alanlarıyla örtüştüğü, “Dinleme-Söyleme” öğrenme alanıyla ilgili kazanım bulunmasına rağmen ders kitabında bu öğrenme alanıyla ilgili bir etkinlik bulunmadığı, öğretim programında ve ders kitabında “Müziksel Yaratıcılık” alanıyla ilgili bir kazanım ve etkinlik bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. 3. Sınıf müzik ders kitabında yer alan Türk Halk Müziği etkinliklerinin “Dinleme-Söyleme”, “Müziksel Yaratıcılık” ve “Müzik Kültürü” öğrenme alanlarıyla örtüştüğü, öğretim programında yer alan “Müziksel Algı ve Bilgilenme” öğrenme alanında Türk Halk Müziğine yönelik kazanım bulunmasına rağmen ders kitabında bir örnek bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. 4. Sınıf müzik ders kitabında yer alan Türk Halk Müziği ilgili toplamda 1 tane etkinliğin “Müzik Kültürü” öğrenme alanıyla örtüştüğü, öğretim programında yer alan “Dinleme-Söyleme” öğrenme alanıyla ilgili kazanım bulunmasına rağmen ders kitabında bir örnek bulunmadığı, öğretim programı ve ders kitabında “Müziksel Algı ve Bilgilenme” ve “Müziksel Yaratıcılık” öğrenme alanlarıyla ilgili bir kazanım ve etkinlik bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. 5. Sınıf müzik ders kitabında yer alan Türk Halk Müziği ile ilgili etkinliklerin “Dinleme-Söyleme” ve “Müziksel Yaratıcılık” öğrenme alanlarıyla örtüştüğü, ders kitabında yer alan bazı etkinliklerin öğretim programında kazanım olarak karşılığının bulunmadığı, öğretim programında yer alan “Müzik Kültürü” öğrenme alanıyla ilgili kazanım bulunmasına rağmen ilgili ders kitabında bir örnek bulunmadığı, öğretim programı ve ders kitabında “Müziksel Algı ve Bilgilenme” öğrenme alanı ile ilgili bir örnek bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. 6. Sınıf ders kitabında yer alan Türk Halk Müziği ile ilgili etkinliklerin yalnızca “Müzik Kültürü” öğrenme alanı ile örtüştüğü, ders kitabında yer alan ve “Dinleme-Söyleme” öğrenme alanındaki kazanımları karşılamasına rağmen öğretim programında “Dinleme-Söyleme” öğrenme alanında Türk Halk Müziği ile ilgili bir kazanım bulunmadığı, ders kitabında ve öğretim programında “Müziksel Algı ve Bilgilenme” ve “Müzik Kültürü” öğrenme alanlarıyla ilgili bir kazanım ve etkinlik bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. 7. Sınıf ders kitabında yer alan Türk Halk Müziği ile ilgili etkinliklerin “Dinleme-Söyleme”, “Müziksel Algı ve Bilgilenme” ve “Müziksel Yaratıcılık” öğrenme alanlarıyla örtüştüğü, ders kitabında “Müzik Kültürü” öğrenme alanını karşılayan bir etkinlik bulunmasına rağmen öğretim programında yer almadığı sonucuna ulaşılmıştır. 8. Sınıf ders kitabında yer alan Türk Halk müziği ile ilgili etkinliklerin “Dinleme-Söyleme”, “Müziksel Yaratıcılık” ve “Müzik Kültürü” öğrenme alanları ile örtüştüğü, ders kitabında yer alan bazı Türk Halk Müziği etkinliklerinin öğretim programında karşılığının bulunmadığı, ders kitabında ve öğretim

programında “Müziksel Algı ve Bilgilenme” öğrenme alanı ile ilgili bir kazanım ve örnek bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır..

Ulaşılan bu sonuçlar doğrultusunda ve konu ile ilgili yapılmış diğer araştırmalar incelendiğinde sunulacak öneriler:

- İncelenen öğretim programında Türk Halk Müziği ile ilgili kazanım bulunmayan (%0) öğrenme alanlarının (1. Sınıf Müzik Kültürü, 2. Sınıf “Müziksel Yaratıcılık, 4. Sınıf Müziksel Algı ve Bilgilenme ve Müzik Kültürü, 5. Sınıf Müziksel Algı ve Bilgilenme, 6. Sınıf Müziksel Algı ve Bilgilenme ve Müziksel Yaratıcılık, 8. Sınıf Müziksel Algı ve Bilgilenme) yeniden gözden geçirilerek Türk Halk Müziği ile ilgili kazanımlara yer verilmesi,
- Öğretim programında kazanım olarak belirtilmesine rağmen ilkököl ve ortaokul müzik ders kitaplarında karşılığı bulunmayan kazanımların tespit edilerek ders kitaplarına yeterli oranda eklenmesi,
- Öğretim programlarını hazırlayan uzmanların ders kitaplarını hazırlayan uzmanlarla iş birliği içinde olması,
- Öğretim programları ve müzik ders kitapları hazırlanırken ilgili akademisyen ve kıdemli öğretmenlerden daha fazla görüş alınması,
- Türk Halk Müziği ile ilgili kazanımlar ve etkinlikler hazırlanırken öğrencilerin beceri düzeylerinin daha fazla göz önünde bulundurulması,
- Müzik ders kitaplarında uygulamalı etkinliklerin sayılarının artırılması,
- Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda Türk Halk Müziği içerikli derslere daha fazla ağırlık verilerek öğretmen adaylarının donanım düzeylerinin artırılması şeklindedir.

KAYNAKÇA

- Akçalı, E., Topal, D., Yamaner, D., Çakar, Ö. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu müzik ders kitabı 6*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- Akınönder, O. (2019). *Uluslararası sertifikalı müzik eğitimi programlarının özengen müzik eğitimindeki yeri ve piyano alanındaki kazanımlar açısından değerlendirilmesi* (Tez No. 645358) [Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi-İzmir]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Albuz, A., Demirci, B. (2018). 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programı ile 2018 ilkokul ve ortaokul müzik dersi öğretim programının karşılaştırmalı kuramsal çerçeve analizi, *Atatürk Üniversitesi güzel sanatlar enstitüsü dergisi*, 41, 86-95.
- Aras, S., Gerçek, B., Kökkeçeci, C., Türkili, K. (2019). *İlkokul müzik ders kitabı 3*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- Aslan, E. (2011). Türkiye Cumhuriyeti'nin ilkokullarda izlediği ilköğretim programı. *İlköğretim Online Dergisi*, 10 (2), 717-734.
- Babaç Ertek, E., Köse, S, H. (2018). Güncellenen ilköğretim müzik dersi öğretim programına göre şarkı söyleme becerisine ilişkin beklentiler (Afyon Karahisar örneği). *İdil dergisi*, 7(51), 1385-1395
- Bağrıaçık, B. (2013). *Ortaöğretim 9. sınıf müzik dersi programının amaçlarına ulaşma düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri* (Tez No.348750) [Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi-Konya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi
- Başaran, İ. E. (1984). *Eğitime giriş*. (Yeniden yazılmış 5. Baskı) Ankara: Sevinç Matbaası
- Baştürk, Z., Candan, P., Gönül, A. M., Öztürk, Ö. M., Tezcan, H. *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu müzik ders kitabı 7*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- Baştürk, Z., Candan, P., Gönül, A. M., Öztürk, Ö. M., Tezcan, H. *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu müzik ders kitabı 8*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- Coşkun, C., Altunışık, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri, SPSS uygulamalı* (8. baskı). Sakarya: Sakarya.
- Çalışkan, K.B., Esen, E., Sevinç, Ç., Tamay, S. (2019). *İlkokul müzik ders kitabı 4*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- Çelik, M., Efendioğlu, Y., Özer, H., Özkan, İ. (2019). *İlkokul müzik ders kitabı 1*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- Çelik, M., Efendioğlu, Y., Özer, H., Özkan, İ. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu müzik ders kitabı 5*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- Demir, B. Y., Nacakcı, Z. (2019). Müzik öğretmenlerinin 2017-2018 ortaokul müzik dersi programına yönelik görüşleri. *Fine Arts (NWSAFA)*, 14(1), 60-70.

- Demircioğlu, N. (2019). *1923'den günümüze ilkököl ve ortaokul müzik dersi programlarında geleneksel Türk müziği unsurlarının incelenmesi ve değerlendirilmesi*, (Tez No. 580279) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi
- Demirel, Ö. (1999). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. Pegem Yayıncılık: Ankara
- Erden, M. (2007). *Eğitim bilimlerine giriş*. Ankara: Arkadaş Yayınevi
- Erden, M. (2011). *Eğitim Bilimlerine Giriş*. (6. Baskı). Ankara: Arkadaş Yayınevi
- Ertürk, S. (1998). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Meteksan A.Ş.
- Fidan, N. (2012). *Okulda öğrenme ve öğretme*. Ankara: Pegem yayınevi
- Gökmen, İ., Marul, Ö., Yavuz, F. (2019). *İlkokul müzik ders kitabı 2*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- Gözütok, D. (2003). Türkiye'de program geliştirme çalışmaları. *Milli Eğitim Dergisi*, 160. 44-64.
- Güven, A. K., Çelenk, K. (2020). Müzik öğretmeni görüşleri doğrultusunda 2018 müzik dersi öğretim programı 8. Sınıf kazanımları üzerine bir değerlendirme. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24 (1), 447-469.
- Hachette, Gelişim Ansiklopedisi. (1983). *Alfabetik Genel Kültür Ansiklopedisi*. İstanbul: Gelişim Yayınları
- https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2020915101511832-%C4%B0leti%C5%9FimVeSosyalBeceriler_Kademe3.pdf (12.05.2021)
- https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_08/26180800_ders_kitaplari_hakinda_brsr.pdf (12.05.2021)
- İnanıcı, M. K. (2020). *Assesment of the learning outcomes related to Turkish music in the secondary education music curriculum*. İstanbul: Hiper yayın, 196-216.
- Koroğlu, G.N. (2014). İlköğretim ikinci kademe müzik öğretmenlerinin 2006 müzik dersi öğretim programına yönelik görüşleri. *Sanat eğitimi dergisi*, 2(1). 127-141
- Küçükahmet, L. (1999). *Eğitimde planlama ve değerlendirme*. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Küçüköncü, H. Y. (2010). *Genel müzik kültürü öğretimi*. Ankara: Efil Yayınevi
- Kulahçı, Ş, G. (1985). Kendi kendine öğretim-programlı öğretim. *Eğitim ve Bilim dergisi*, 10(58)
- Laska, J, A. (1976). *Schooling and education*. New York: Van Nostrand
- Laska, J, A., Gürbüzürk, O. (1989). Eğitim programı ile öğretim arasındaki ilişki, *Ankara Üniversitesi Eğitim bilimleri fakültesi dergisi*, 22(1)
- Özgül, İ. (2007). Türkiye'de ilköğretim müzik dersi öğretim programının çözümlenmesi, *ICANAS 38, Internaitonal congress of Asian and North African studies*, 609-625
- Özkan, U. B. *Eğitim bilimleri araştırmaları için doküman inceleme yöntemi*. (4. Baskı). Ankara: Pegem Yayınevi
- Polat, G. P. (2005). *İlköğretim ikinci kademe müzik dersi müfredat programının amaçlarına ulaşma düzeyine ilişkin öğretmen görüş ve düşüncelerinin incelenmesi*. (Tez No.189090) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi

- Sağır, T. (2002). *Cumhuriyetten günümüze okul şarkıları üzerine bir inceleme*. (Tez No. 113170) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu
- Saylor, J. G., Alexander, W. M., & Lewis, A. J. (1981). *Curriculum Planning for Better Teaching and Learning*. New York: Holt. Rinehart & Winston.
- Sönmez, V. (2001). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*, Ankara: Anı yayınları
- Taba, H. (1962). *Curriculum development*. Theory and practice.
- Türkmen, E. F. (2017). *Müzik eğitiminde öğretim yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınevi
- Uçan, A. (1994). *Müzik eğitimi temel kavramlar, ilkeler, yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları
- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar* (2.Baskı). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, Ali. (1994). *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar, İlkeler, Yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları
- Uçan. A. (2005). *İnsan ve müzik-insan ve sanat eğitimi*. Ankara: Evrensel Müzikeyi
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 23(112), s. 7-17.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. baskı). Ankara: Seçkin.
- Yolcu, O. (2014). *Cumhuriyetten (1923) günümüze (2013) ilköğretim birinci kademe hayat bilgisi ve fen ve teknoloji öğretim programlarının “çevre eğitimi” açısından incelenmesi*. (Tez No. 358526) [Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi-Aydın]. Yükseköğretim Kurulu

EKLER

EK-1. Müzik Dersi Öğretim Programı

Müzik Dersi Öğretim Programı

1. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

MÜ. 1. A. DİNLEME - SÖYLEME

Mü.1.A.1. Ortama uygun müzik dinleme ve yapma kurallarını uygular.

- a) Evde, okulda ve açık havada müzik dinleme ve yapmanın çevreyi rahatsız etmeyecek şekilde olması gerektiği etkinliklerle kavratılmaya çalışılır.
- b) Etkinliklerde çocuk dünyasındaki seslere yönelik ninniler seçilir.

Mü.1.A.2. İstiklâl Marşı'nı saygıyla dinler.

Öğrencilere bayrak törenlerinde İstiklâl Marşı söylenirken nasıl duruş almaları ve saygı göstermeleri gerektiği uygun biçimde açıklanarak uygulamaya yönelik etkinlikler düzenlenir.

Mü.1.A.3. Çevresindeki ses kaynaklarını ayırt eder.

Sesler doğal (hayvan-doğadaki vb.) ve yapay sesler (radyo-televizyon-motorlu araç-makas vb.) şeklinde sınıflandırılarak bunlara değinilir.

Mü.1.A.4 Çevresinde duyduğu sesleri taklit eder.

Doğal ve yapay sesler (doğadaki sesler, hayvan sesleri vb.) vurgulanır. Önce duyduğu varlıkların seslerini sonra ismi verilen varlıkların seslerini taklit eder.

Mü.1.A.5. Çevresinde kullanılan çalgıları tanır.

Sınıfında, okulunda, konser etkinliklerinde ve evinde kullanılan çalgıların (saz/bağlama, kaval, ut, davul, zurna, kemençe, flüt, kaşık, zil vb.) isimleri ve ses tınları vurgulanır.

Mü.1.A.6. Düzenli ve düzensiz sesleri birbirinden ayırt eder.

Öğrencilere rastgele çalınan seslerle (gürültü), uyumlu çalınan (müziksel-estetik) ritim ve sesler arasındaki fark vurgulanır.

Mü.1.A.7. Ses ve nefes çalışmaları yapar.

Ses çalışmaları atlamalı olmayan yanaşık seslerle olmalı ve nefes egzersizleri (balon gibi sönmeye, yılan gibi tıslama, çiçek koklama vb.) kısa, uzun, kesik kesik vb. yaptırılmalıdır.

Mü.1.A.8. Öğrendiği müzikleri birlikte seslendirir.

Şarkı seslendirmeye aynı anda başlamanın ve şarkıyı aynı anda bitirmenin önemi vurgulanarak oyunlarla pekiştirilir. Etkinliklerde özellikle tekerleme, ninni, sayışma, mani vb. sözlere dayanan ritmik ve ezgisel türler kullanılır.

Mü.1.A.9. Vücudunu ritim çalgısı gibi kullanır.

Öğrencilere vücutlarını bir ritim çalgısı gibi kullanabilecekleri gösterilir ve vücutlarını kullanarak farklı sesler üretmeleri istenir (dizlere vurma, parmak şıklatma, el çırpma vb.). Ardından çeşitli doğaçlama vücut hareketleri ile söylenen şarkılara eşlik etmeleri sağlanır.

Mü.1.A.10. Belirli gün ve haftalarla ilgili müzik etkinliklerine katılır.

- a) Millî ve manevî değerlerimizi ve kültürümüzü yansıtan şarkı, türkü, marş, ilahî vb. örnekleri seslendirir veya örnekler katılımlı dinletilir.
- b) Öğrencilerin önemli gün ve haftalar dolayısıyla düzenlenecek Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerine katılmaları için yönlendirmeler yapılır. Bu etkinliklerde öğrenciler, oluşturdukları özgün çalışmalarını da sergileyebilirler.

Mü.1.A.11. Müzik çalışmalarını sergiler.

a) Öğrencilerin hazırladıkları özgün çalışmaları, gönüllü olarak arkadaşlarına sergilemelerini sağlayacak ortamlar oluşturulur. Çalışmalar, önemli gün ve haftalarda sergilenebileceği gibi velilerin de katılabileceği etkinliklerde de sunulabilir.

b) Öğrencilerin duygu, düşünce ve izlenimlerini drama, tiyatro, müzikli oyun, kukla vb. yollarla sunmaları sağlanır.

Mü. 1. B. MÜZİKSEL ALGI VE BİLGİLENME**Mü.1.B.1. Müzik çalışmalarını gerçekleştirdiği ortamı tanır.**

Öğrencilerin Müzik dersini gerçekleştirdikleri sınıfı tanımaları sağlanır. Sınıfın bölümlerini ve içindeki çalgıları (def, bendir, çelik üçgen, kaşık, orff çalgıları vb.) keşfetmesi sağlanır.

Mü.1.B.2. Çevresindeki varlıkları hareket hızlarıyla ayırt eder.

Çevrelerindeki varlıklar hareket hızlarıyla taklit ettirilerek, karşılaştırmayı içeren etkinlikler düzenlenir. Varlıkların, hızlı ve yavaş hareketleri üzerinde durulur. Bu etkinlikler bir öykü veya masaldan yola çıkılarak da (Tavşan ile Kaplumbağa vb.) yaptırılabilir.

Mü.1.B.3. Müziklere uygun hızda hareket eder.

Vurmali bir çalgı ile yavaş ve hızlı tempoda ritim çalınarak öğrencilerin bu ritimlere uygun hareket etmeleri ve hız farklılıklarını hissetmeleri istenir. Bu çalışmadan sonra öğrencilere yavaş ve çabuk hızlarda müzik örnekleri dinletilir ve bu müziklere uygun hızlarda hareket etmeleri beklenir.

Mü. 1. C. MÜZİKSEL YARATICILIK**Mü.1.C.1. Ses oyunları yapar.**

a) Harfler, heceler, tekerlemeler, materyaller ve ritim aletlerinden yararlanarak öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirmesi sağlanır.

b) Öğrencilere yansıma oyunu oynatılır. Örneğin birkaç öğrenci a-a-a-a-a, o-o-o-o-o dedikten sonra diğer öğrenciler arkadaşlarının çıkardığı sesleri taklit eder. Bu uygulama ellerindeki farklı materyaller ve ritim aletleri ile de yaptırılabilir.

Mü.1.C.2. Oluşturduğu ritim çalgısıyla öğrendiği müziklere eşlik eder.

a) Öğrencilerden; tekerleme, sayışma ve ninni gibi müziklere kendi oluşturdukları ritim çalgılarını kullanarak eşlik etmeleri istenir.

b) Öğrenciler önce dörtlük nota değerlerini kullanarak eşlik yapmalıdırlar. Sonraki aşamada ise doğaçlama olarak (hissettikleri gibi) öğrencilerin müziklere eşlik etmeleri sağlanır.

Mü.1.C.3. Basit ritmik yapıdaki ezgileri harekete dönüştürür.

Seçilecek müzikler 2/4'lük ve 4/4'lük gibi basit ritimlerden oluşan sayışma, tekerleme, şarkı ve türküler ile sınırlı olmalıdır.

Mü.1.C.4. Dinlediği / söylediği okul şarkılarının sözlerine uygun hareketler oluşturur.

Öğrencilerin dağarcığındaki okul şarkılarının önce sözlerine dikkat çekilir, sonra bu sözlerin anlamlarına uygun hareketler düzenlenir ve şarkı birlikte seslendirilir.

Mü.1.C.5. Dinlediği öyküdeki olayları farklı ses kaynakları kullanarak canlandırır.

Anlatılan olaydaki varlıklara ait seslerden yola çıkarak ses üretme becerisi üzerinde durulur.

MÜ. 1. D. MÜZİK KÜLTÜRÜ**Mü.1.D.1. İstiklâl Marşı'na saygı gösterir.**

Öğrencilere İstiklâl Marşı okunurken saygı göstermeleri gerektiği uygun biçimde açıklanarak uygulamaya yönelik etkinlikler düzenlenir.

Mü.1.D.2. Çevresindeki müzik etkinliklerine katılır.

Öğrencilerin, çevresinde (sınıf, okul, ev, mahalle vb.) düzenlenen müzik etkinliklerine dinleyici veya görevli olarak katılımlarının önemi vurgulanır. Öğrencilerin okul ve ev dışındaki çevrelerde yapılan etkinliklere veli eşliğinde katılmaları sağlanmalıdır.

Mü.1.D.3. Ortama uygun müzik dinleme ve yapma kurallarını bilir.

Müziğin zaman ve mekâna göre uygun ses hacminde dinlenilmesi ve yapılması gerektiği vurgulanır. Öğrencilerin konserlerde nasıl davranmaları gerektiği oyunlaştırılıp fark ettirilir. Evde, okulda ve açık havada müzik dinleme ve yapmanın çevreyi rahatsız etmeyecek şekilde olması gerektiği, farklı uygulamalarla kavratılmaya çalışılır.

Mü.1.D.4. Ortama uygun müzik dinleme ve yapma davranışları sergiler.

a) Sınıftaki çalgılar kullanıldıktan sonra çalgıların temizlik ve bakımları yapılarak tekrar yerlerine konulmaları vurgulanır.

b) Sınıfında müzik dinlerken veya yaparken çevreyi rahatsız etmeyecek şekilde davranmanın gereğini vurgulayan öyküler dramatize edilir. Öyküde vurgulanan olumsuzlukların neler olduğu, nedenleri ve bu durumda nasıl davranılması gerektiği sınıf içinde tartışma yaptırılarak belirlenir. Öyküler doğru davranış biçimleriyle yeniden kurgulanarak tekrar dramatize edilir. Evde, okulda, konser salonlarında ve açık havada sergilenmesi gereken davranış biçimi üzerinde durulur.

Mü.1.D.5. Atatürk'ün sevdiği türkü ve şarkıları tanır.

Öğrencilere bilişim teknolojisi cihazları aracılığıyla Atatürk'le ilgili şarkılar dinlettirilir. Sözlerdeki anlama dikkat çekilerek Atatürk'le ilgili belli başlı şarkılar tanıtılır.

2. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI**MÜ. 2. A. DİNLEME - SÖYLEME****MÜ.2.A.1. Ses ve nefes çalışmaları yapar.**

Ses çalışmaları re-la aralığında, atlamalı olmayan yanaşık seslerle olmalı ve nefes egzersizleri (kısa, uzun, kesik kesik vb.) yaptırılmalıdır. Ses çalışmalarında örneğin uşşak makamından oluşturulan bir ezgi yapısı kullanılabilir.

MÜ.2.A.2. Vücudunu ritim çalgısı gibi kullanır.

Öğrencilerin, çeşitli doğaçlama vücut hareketleri ile söylenen şarkılara eşlik etmeleri sağlanır.

MÜ.2.A.3. Öğrendiği müzikleri birlikte seslendirir.

a) Birlikte şarkı söylerken dikkat edilecek kurallar, beyin fırtınası yaptırılarak belirlenir ve şarkı daha sonra belirlenen kurallara uygun olarak birlikte seslendirilir.

b) Öğrencilerin seslerini şarkı söylerken uygun ton ve gürültüde (bağırmadan) kullanmaları gerektiğine dikkat çekilir.

c) Öğrencilerin diğer arkadaşlarının seslerini de dinlemeleri gerektiğine dikkat çekilerek sınıfın uyum içinde olması sağlanmalıdır.

MÜ.2.A.4. Belirli gün ve haftalarla ilgili müzik etkinliklerine katılır.

a) Öğrencilerin belirli gün ve haftalarla ilgili müzik etkinliklerine katılmaları (söyleme, dinleme, izleme vb.) için gerekli yönlendirmeler yapılır. Öğrencilerin görevli veya izleyici olarak katıldıkları bu etkinlikler hakkında hissettikleri duygu ve düşüncelerini, arkadaşlarıyla paylaşmaları sağlanır. Öğrencilerin bu etkinlik dışında hangi etkinliklere katılmak istedikleri ve etkinlikler ile ilgili önerileri ifade etmesi sağlanır. Ayrıca öğrencilere farklı bir müzik etkinliği hazırlatılarak bu etkinliği sınıfta sergilemeleri istenir.

b) Öğrencilerin önemli gün ve haftalar dolayısıyla düzenlenecek Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerine katılmaları için gerekli yönlendirmeler yapılır. Bu etkinliklerde öğrenciler, oluşturdukları özgün çalışmalarını da sergileyebilirler.

MÜ.2.A.5. İstiklâl Marşı'nı anlamına uygun söyler.

a) İstiklâl Marşı'nı anlamına uygun şekilde ve gelişimsel özellikleri göz önünde tutularak ses sınırları içinde söylemeleri sağlanır.

b) İstiklâl Marşı'mızın millî birlik ve beraberliğimizi güçlendirici yönü ve önemi vurgulanır. İstiklâl Marşı'mız, içerdiği anlamsal bütünlüğe dikkat çekilerek dinletilir.

c) Bayrak törenlerinde İstiklâl Marşı'mızın esas duruşta dinlenmesi gerektiği anlatılır.

ç) İstiklâl Marşı'mızın önemi vurgulanıp öğrencilere duygu ve düşünceleri sorularak konuyla ilgili sınıf içi paylaşım yaptırılır.

MÜ.2.A.6. Millî, dinî ve manevi günler ile ilgili müzikler dinler.

Millî, dinî ve manevi günlerde bu kazanıma yer verilmelidir.

MÜ.2.A.7. Müzik çalışmalarını sergiler.

Öğrencilerde öz güven gelişimini desteklemek amacıyla bireysel veya toplu olarak müzik çalışmalarını sergileyebilecekleri ortamlar oluşturulur.

MÜ. 2. B. MÜZİKSEL ALGI VE BİLGİLENE**Mü.2.B.1. Doğada duyduğu sesleri, gürlük özelliklerine göre farklı ses kaynakları kullanarak canlandırır.**

Bu kazanımda sesin gürlük özelliği (kuvvetli-hafif) üzerinde durulmalıdır.

Mü.2.B.2. Dağarcığındaki müzikleri anlamlarına uygun hız ve gürlükte söyler.

Müziklerde esere anlam katacak uygun hız ve gürlüğü dikkat edilmelidir.

Mü.2.B.3. Çevresinde kullanılan çalgıları tanıır.

Öğrencilerin çevresindeki telli (saz/bağlama, ut, kanun, tanbur, cümbüş, keman vb.), üflemeli (kaval, zurna, ney, tulum vb.), vurmali ezgili (santur, ksilofon, metalofon vb.), vurmali ezgisiz (kudüm, def, davul, kaşık, zil, darbuka, kastanyet, bendir, marakas, arbena vb.) çalgılarla tanışmaları sağlanmalıdır. Öğrencilere, çevrelerinde kullanılan çalgıların neler olduğu ile bu çalgıları nerelerde ve ne zaman gördükleri sorulur. Sonra, bu çalgıların nasıl kullanıldığı üzerinde durulur.

Mü.2.B.4. Konuşmalarında uzun ve kısa heceleri ayırt eder.

Kelimeleri ritimlendirme üzerinde durulmalıdır. Doğrudan teorik bilgi aktarma şeklinde değil, sezgisel olarak verilmelidir.

Mü.2.B.5. Duyduğu ince ve kalın sesleri ayırt eder.

Ninni ezgilerindeki seslerin arasındaki incelik-kalınlık ilişkisi üzerinde durulmalıdır.

MÜ. 2. C. MÜZİKSEL YARATICILIK**Mü.2.C.1. Dinlediği öyküdeki olayları farklı materyaller kullanarak canlandırır.**

Öyküyü canlandırırken öğrencinin sesini ve farklı materyalleri kullanabilmesini sağlayan etkinliklere yer verilmelidir.

Mü.2.C.2. Oyun müziklerine, özgün hareketlerle eşlik eder.

Öğrencilerin, çeşitli doğaçlama vücut hareketleri ile oyun müziklerine eşlik etmeleri sağlanır.

MÜ. 2. D. MÜZİK KÜLTÜRÜ**Mü.2.D.1. Ortama uygun müzik dinleme ve yapma davranışları sergiler.**

Müzik dinlerken veya yaparken çevreyi rahatsız etmeyecek şekilde davranmanın gereğini vurgulayan öyküler dramatize edilir. Öyküde vurgulanan olumsuzlukların neler olduğu, nedenleri ve bu durumda nasıl davranılması gerektiği sınıf içinde tartışma yaptırılarak belirlenir. Öyküler doğru davranış biçimleriyle yeniden kurgulanarak tekrar dramatize edilir. Evde, okulda, konser salonlarında ve açık havada sergilenmesi gereken davranış biçimi üzerinde durulur. Gereğinden yüksek olan sesin rahatsızlık verici özelliği vurgulanır.

Mü.2.D.2. Farklı türlerdeki müzikleri dinleyerek müzik beğeni ve kültürünü geliştirir.

Geleneksel müzik kültürümüzü yansıtan örneklere yer verilmelidir.

Mü.2.D.3. Okuldaki müzik etkinliklerine katılır.

Öğrencilerin okulda düzenlenen müzik etkinliklerine dinleyici veya görevli olarak katılmalarının önemi vurgulanır. Bu etkinliklerde öğrenciler, oluşturdukları özgün çalışmaları sergileyebilirler.

Mü.2.D.4. Çevresindeki müzik etkinliklerine katılır.

Öğrencilerin çevresinde düzenlenen müzik etkinliklerine dinleyici veya görevli olarak katılmalarının önemi vurgulanır.

3. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI**Mü. 3. A. DİNLEME - SÖYLEME****Mü.3.A.1. Konuşurken ve şarkı söylerken sesini doğru kullanır.**

- a) Öğrencilere, konuşurken ve şarkı söylerken ses ve nefeslerini doğru kullanmalarına yönelik örnek uygulamalar yaptırılır. Örneğin balon üfleme, karın şişirme, çiçek koklama ve ateş söndürme gibi taklit çalışmalarla öğrencilerin diyaframlarını kullanmaları sağlanır.
- b) Öğrencilerin seslerini şarkı söylerken uygun ton ve gürlükte, konuşurken ise çok bağırmadan kullanmalarına ilişkin etkinlikler yaptırılır.

Mü.3.A.2. Birlikte söyleme kurallarına uyar.

Söyleme etkinlikleri sırasında, birlikte başlama ve bitirme, ses üretirken arkadaşını dinleme, kendi ürettiği ses ile topluluğun ürettiği ses arasında denge kurabilme vb. durumlara ilişkin etkinlikler düzenlenir.

Mü.3.A.3. Belirli gün ve haftalarla ilgili müzikleri anlamına uygun söyler.

- a) Öğrencilerden belirli gün ve haftalar konusu hakkında düşüncelerini ifade etmeleri istenir. Bu günlerde söylenen şarkıların konu özelliklerine dikkat çekilir.
- b) Öğrencilerin önemli gün ve haftalar dolayısıyla düzenlenecek Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerine katılmaları için gerekli yönlendirmeler yapılır. Bu etkinliklerde öğrenciler, oluşturdukları özgün çalışmalarını da sergileyebilirler.

Mü.3.A.4. İstiklâl Marşı'nı saygıyla söyler.

İstiklâl Marşı'mızın sözlerinin doğru bir şekilde telaffuz edilmesi sağlanır.

Mü.3.A.5. Oluşturduğu ritim çalgısıyla dinlediği ve söylediği müziğe eşlik eder.

Ritmik yapıları algılamaya yönelik etkinlikler üzerinde durulmalıdır.

Mü.3.A.6. Kendi kültüründen oyunlar oynayarak şarkı ve türküler söyler.

Öğrenciler, yaşadıkları bölgeyi referans alarak kendi kültürlerinden düzeylerine uygun dans figürleri sergilemelidir.

Mü.3.A.7. Müzik çalışmalarını sergiler.

Öğrencilerin bireysel veya grup olarak hazırladıkları müziksel çalışmalarını sergileyecekleri ortamlar oluşturulur. Bu etkinliklere arkadaşlarının yanı sıra velilerin de izleyici olarak katılmaları sağlanabilir. Ayrıca izlenen çalışmalar hakkında öğrencilerin görüşlerini ifade edebilecekleri etkinlikler düzenlenir.

Mü. 3. B. MÜZİKSEL ALGI VE BİLGİLENME**Mü.3.B.1. Müzikteki uzun ve kısa ses sürelerini fark eder.**

Öğrenciler, dağarcıklarındaki sayışma, tekerleme ve okul şarkılarının sözlerinde yer alan uzun ve kısa heceleri (ses sürelerini) belirleyip simgeleştirir. Oluşturulan tartımsal kalıplar, ritim çalgıları kullanılarak seslendirilir.

Mü.3.B.2. Müzikteki ses yüksekliklerini grafikte gösterir.

a) Seslerin incelik ve kalınlıkları fark ettirilmelidir. Çevrelerinde duydukları seslerden ince ve kalın olanlar belirlenir ve öğrencilerden bu sesleri taklit etmeleri istenir. Taklit etme kendi sesleriyle veya "ezgili vurmalı çalgılar" kullanılarak yaptırılabilir. Öğrencilere, çalgılarından çıkardıkları seslerin inceden kalına doğru sıralanış biçimlerine göre oyunlar oynatılabilir. Belirlenen seslere uygun işaret ve simgeler kullanarak grafikler oluşturulur.

b) Sonraki aşamada ise dağarcıklarındaki herhangi bir şarkının sözleri tahtaya yazılıp; şarkıdaki sözlere karşılık gelen sesler, incelik ve kalınlıklarına göre çeşitli simge ve şekiller kullanılarak grafiğe dönüştürülür. Bu grafiklere göre de öğrencilerin müziğe çağılarını kullanarak oyunlaştırma yoluyla eşlik etmeleri sağlanıp şarkı tekrarlanır.

Mü.3.B.3. Duyduğu basit ritim ve ezgiyi tekrarlar.

- a) Öğrencilerden, düzeylerine uygun duydukları ritimleri veya makamsal ezgileri yansılama yöntemiyle tekrarlamaları istenir.
- b) Doğrudan teorik bilgi aktarma şeklinde değil, sezgisel olarak verilmelidir.
- c) Ritim kalıpları ve ezgiler basit ölçülerde olmalı ve iki ölçüyü geçmemelidir.

Mü.3.B.4. Müzikleri uygun hız ve gürültüde seslendirir.

- a) Çabuk-yavaş hız ve kuvvetli-hafif gürültü çalışmaları yapılmalıdır.
- b) Seslendirme kavramı, çalma ve söyleme etkinliklerini kapsamalıdır.

Mü.3.B.5. Müziklerdeki aynı ve farklı söz kümelerini harekete dönüştürür.

Söz kümelerine hareket oluştururken, tekrar eden sözlere aynı, değişen sözlere ise farklı hareket biçimleri kullanılmalıdır.

Mü.3.B.6. Notalar ile renkleri eşleştirir.

- a) Bilişim destekli müzik teknolojilerinin yardımıyla notaların ses yükseklikleri renklerle ilişkilendirilerek verilmelidir.
- b) Notaların isimleri ve dizekteki yerleri verilmemeli, sadece sesler arasındaki incelik ve kalınlık farkları ele alınmalıdır.
- c) Etkinliğin seslendirme kısmında seçilecek sesler öğrencilerin ses sınırları içinde (örneğin "fa, sol, la") olmalıdır.
- ç) Bilişim teknolojileri kullanma imkânı yeterli olmadığı durumlarda etkinlikler renkli kâğıt, karton, kalem vb. araç gereçlerle de yapılabilir.

Mü.3.B.7. Seslerin yüksekliklerini, sürelerinin uzunluk ve kısalıklarını ayırt eder.

Bilişim destekli müzik teknolojileri yardımıyla sesin yüksekliğini, sesin gürültüğünü ve müzik hız basamaklarını sınıf düzeyinde gösterebilir nitelikte uygulamalara (müzik yazılımlarına) yer verilmelidir.

MÜ. 3. C. MÜZİKSEL YARATICILIK

Mü.3.C.1. Dinlediği müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini ifade eder.

Öğrencilerin duygularını drama, resim, şiir, düzyazı vb. yollarla ifade etmeleri sağlanır.

Mü.3.C.2. Müziklerde yer alan farklı ezgi cümlelerini dansa ve oyuna dönüştürür.

- a) Öğrencilere şarkı içinde değişen ezgi cümleleri fark ettirilir (Örneğin "Mutluluk" veya "Jimnastik Oyunu" şarkıları... Şarkının "A" cümlesinde öğrenciler el ele tutuşup halka oluşturarak sağa ve sola doğru yürürler, "B" cümlesinde ise dağılarak serbest hareket yaparlar. Öğrencilerden, şarkı içerisindeki her farklı ezgi cümlesi için farklı hareketler oluşturarak dans etmeleri beklenir.).
- b) Öğrencilerin dans içinde ezgiye uygun doğaçlama hareketler yaparak kendilerini ifade etmeleri sağlanır.
- c) Öğrencilerden, yaşadıkları bölgeyi referans alarak kendi kültürlerinden aşına oldukları müzikleri ve halk danslarından figürleri kullanarak etkinliği zenginleştirmeleri beklenir.

Mü.3.C.3. Ezgi denemeleri yapar.

Öğrencilerden, hissettikleri duygu ve düşüncelerini sınıfta var olan çalgılar veya sesleri ile doğaçlama ezgiye dönüştürmeleri istenir.

Mü.3.C.4. Farklı ritmik yapılardaki ezgilere uygun hareket eder.

Seçilecek ritmik yapı (örneğin 3/4'lük ve 6/8'lik ölçülerde) teorik değil, hissettirilerek verilmelidir.

Mü. 3. D. MÜZİK KÜLTÜRÜ**Mü.3.D.1. Bildiği çalgıları özelliklerine göre sınıflandırır.**

Öğrencilere sınıfta ve çevresinde gördüğü vurmali, nefesli, yaylı, tuşlu ve telli çalgılar tanıtılmalıdır.

Mü.3.D.2. Çevresindeki halk danslarını müzikleri ile tanır.

a) Çevrelerinde yerel halk dansları örnekleri bilişim teknolojisi araçlarından yararlanılarak öğrencilere izlettirilir, dinlettirilir. Halk danslarının müziklerini, dinledikleri diğer müzik türlerinden ayırt edebilmelerine yönelik etkinlik ve dinletiler düzenlenir.

b) Düzeylerine uygun olarak düzenlenmiş (uyarlanmış) halk danslarını oynamaları sağlanır.

Mü.3.D.3. Farklı türlerdeki müzikleri dinleyerek müzik kültürünü geliştirir.

Geleneksel müzik kültürümüzü yansıtan örneklere yer verilmelidir.

Mü.3.D.4. Millî, dinî ve manevî değerler ile ilgili müzik dağarcığına sahip olur.

a) Dağarcık oluşturulurken millî, dinî ve manevî değerlerimizi konu alan örneklere yer verilmelidir.

b) Önde gelen değerlerimize ve müzik şahsiyetlerimize (örneğin Dede Efendi, Muharrem Ertaş) dair biyografiler, ilgi çekici anekdotlar ile ele alınır.

4. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI**Mü. 4. A. DİNLEME - SÖYLEME****Mü.4.A.1. Birlikte söyleme kurallarına uyar.****Mü.4.A.2. İstiklâl Marşı'nı doğru söylemeye özen gösterir.**

Öğrencilerin İstiklâl Marşı'nı ritmine ve ezgisine uygun şekilde ve gelişimsel özellikleri göz önünde tutularak ses sınırları içinde söylemeleri sağlanır.

Mü.4.A.3. Farklı ritmik yapıdaki ezgileri seslendirir.

Öğrencilerin duymaya alışkın oldukları bir makamdan (örneğin kürdi makamı) 5/8'lik ölçüde olan şarkı ve türküler teorik olarak değil, kulaktan öğretilmelidir.

Mü.4.A.4. Belirli gün ve haftaların anlamına uygun müzikler söyler.

a) Millî, dinî ve manevî günler ile belirli gün ve haftalarda bu kazanıma yer verilmelidir.

b) Millî bayramlar (29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı vb.) ile ilgili etkinliklere yer verilir.

c) Öğrencilerin önemli gün ve haftalar dolayısıyla düzenlenecek Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerine katılmaları için yönlendirmeler yapılır. Örneğin Atatürk ile ilgili şarkıları anlamlarına uygun söylemeleri sağlanır.

Mü.4.A.5. Müzik çalışmalarını sergiler.

Öğrenciler, bireysel veya grup olarak hazırladıkları müziksel çalışmalarını sergileyecekleri ortamlar oluşturulur.

Mü. 4. B. MÜZİKSEL ALGI VE BİLGİLENME**Mü.4.B.1. Temel müzik yazı ve öğelerini tanır.**

a) Bu sınıf düzeyinde dizek, sol anahtarı, zaman belirteci (ölçü sayısı), ölçü çizgisi, bitiş işareti, ve notalar (fa, sol, la) verilmelidir.

b) Bu sınıf düzeyinde 2/4'lük basit ölçü, dörtlük-sekizlik nota ve dörtlük-sekizlik sus değerleri verilmelidir.

Mü.4.B.2. Müzikteki ses yüksekliklerini grafikte gösterir.

Şarkının sözlerine karşılık gelen sesler, incelik ve kalınlığına göre grafiğe dönüştürülmelidir.

Mü.4.B.3. Şarkı, türkü ve oyun müziklerinde hız değişikliklerini fark eder.

"Giderek yavaşlama" ve "giderek hızlanma" gibi hız değişiklikleri hissettirilmelidir.

Mü.4.B.4. Öğrendiği seslerin temel özelliklerini ayırt eder.

a) Öğrendiği seslerin (fa, sol, la), önce kısalık ve uzunluk, daha sonra ise incelik ve kalınlık özellikleri üzerinde durulmalıdır.

b) Konu anlatımları oyunlaştırılarak verilmelidir.

c) Öğrenciler, öğrendikleri ses sürelerini içeren sınıf düzeylerine uygun basit yapıda ezgilerin vuruşlarını belirler ve belirledikleri süreleri dizekte ikinci çizgi (sol çizgisi) ya da tek çizgi üzerinde gösterirler. Öğrencilerden, bu süreleri bedensel hareketlerle içselleştirmelerinin ardından, vücut hareketleri ve çeşitli ritim çalgıları ile de seslendirmeleri beklenir.

ç) Öğrencilere, öğrendiği sesler arasındaki incelik ve kalınlığı fark ettirmek için ilgili sesleri içeren bir şarkı üzerinde çalışma yaptırılır. Örneğin öğrencilere hangi sesin diğerinden daha ince veya daha kalın olduğu

buldurulur. Duydukları sesin incelik ve kalınlık özelliğine göre hareket oluşturmaları istenir. Daha sonra ise bu çalışma, şaşırtmalar yaptırılarak oynulaştırılır.

Mü.4.B.5. Dinlediği müziklerdeki gürülük değişikliklerini fark eder.

Gürülük değişikliklerinden, "giderek kuvvetlenme" ve "giderek hafifleme" oynulaştırılarak verilmelidir.

Mü.4.B.6. Temel müzik yazı ve öğelerini (yükseklik, süre, hız, gürülük) bilişim destekli müzik teknolojilerini kullanarak ayırt eder.

a) Kullanılacak uygulama (müzik yazılımı) sınıf düzeyine uygun seçilmelidir.

b) Notaların isimleri ve dizekteki yerleri önce her seferinde renklerle eşleştirilerek verilmelidir. Öğrenciler renklerle eşleştirmelerde belli bir başarı elde ettikten sonra kademeli olarak bazen notalar renksiz olarak da dizek üzerindeki yerlerine eşleştirilmek üzere verilmelidir. Her çalışmanın sonunda ise notalar tamamen renksiz olarak dizek üzerinde verilerek eşleştirme çalışmaları yapılır ve notaların dizekteki yerleri hakkında öğrencilerde farkındalık sağlanır.

Mü. 4. C. MÜZİKSEL YARATICILIK

Mü.4.C.1. Dinlediği müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini ifade eder.

Öğrencinin tercihine bağlı olarak resim yapma, yazılı ve sözlü anlatım, drama ve dans gibi farklı anlatım yolları kullanılabilir.

Mü.4.C.2. Müziklere kendi oluşturduğu ritim kalıpları ile eşlik eder.

Öğrenci müzik seçiminde özgür bırakılır, gerek duyuluyorsa basit ölçülerle sınırlandırılabilir.

Mü.4.C.3. Kendi oluşturduğu ezgileri seslendirir.

Öğrenci müzik seçiminde özgür bırakılır, gerek duyuluyorsa basit ölçülerle sınırlandırılabilir.

Mü.4.C.4. Farklı ritmik yapıdaki ezgilere uygun hareket eder.

Öğrenci müzik seçiminde özgür bırakılır, gerek duyuluyorsa basit ölçülerle sınırlandırılabilir.

Mü.4.C.5. Müziklerde aynı ve farklı ezgi cümlelerini dansa dönüştürür.

Söz kümelerine yönelik hareket oluştururken, tekrar eden sözlere aynı, değişen sözlere ise farklı hareket biçimleri kullanılmalıdır.

Mü. 4. D. MÜZİK KÜLTÜRÜ

Mü.4.D.1. Müzik arşivi oluşturmaının önemini fark eder.

Arşiv hazırlanırken destan, öykü, şiir vb. türlerden esinlenilerek oluşturulmuş örneklerden yararlanılır.

Mü.4.D.2. Sınıfça ortak müzik arşivi oluşturur.

a) Öğrencilerin müzik alanı ile ilgili edindikleri veya ürettikleri her türlü çalışmayı (eser ses kayıtları, nota yazıları vb.) sınıflandırıp çeşitli bilişim teknolojisi gereçlerinin (bilgisayar, çeşitli bellek birimleri vb.) desteğiyle gerek yazılı gerek sayısal (dijital) veri olarak bir müzik arşivi oluşturmaları sağlanır.

b) İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.

Mü.4.D.3. Farklı türlerdeki müzikleri dinleyerek müzik kültürünü geliştirir.

Geleneksel müzik kültürümüzden örneklere yer verilmelidir.

Mü.4.D.4. Öğrenilen müzikler aracılığıyla millî ve manevî bilinç kazanır.

Vatanseverlik değeri ile ilgili bilinç kazandırılır.

Mü.4.D.5. Çevresindeki müzik etkinliklerine katılır.

Öğrencilerin, çevresinde (sınıf, okul, ev, mahalle vb.) düzenlenen müzik etkinliklerine dinleyici veya görevli olarak katılımları konusunda yönlendirmeler yapılır. Daha sonra bu etkinliklerde edindikleri deneyim ve izlenimleri arkadaşları ile paylaşmaları istenir. Öğrencilerin okul ve ev dışındaki çevrelerde yapılan etkinliklere velî eşliğinde katılmaları sağlanmalıdır.

5. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI**Mü. 5. A. DİNLEME - SÖYLEME****Mü.5.A.1. İstiklâl Marşı'nı anlamına uygun söylemeye özen gösterir.**

Öğrencilerin İstiklâl Marşı'nı prozodi kurallarına (tonlama, vurgulama, zamanlama, duraklama vb.) uygun bir şekilde söylemeleri sağlanır.

Mü.5.A.2. Farklı ritmik yapıdaki ezgileri seslendirir.

5/8'lik, 7/8'lik ve 9/8'lik aksak ölçüler/usuller kulaktan öğretme yöntemi ile verilmelidir.

Mü.5.A.3. Belirli gün ve haftalarla ilgili müzik etkinliklerine katılır.

a) Millî, dinî ve manevi günler ile belirli gün ve haftalarda bu kazanıma yer verilmelidir.

b) Öğrencilerin önemli gün ve haftalar dolayısıyla düzenlenecek Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerine katılmaları için gerekli yönlendirmeler yapılır. Bu etkinliklerde öğrenciler, oluşturdukları özgün çalışmalarını da sergileyebilirler.

c) Drama, müzikli oyun, kukla, Hacivat-Karagöz vb. halk oyunlarıyla yardımlaşma, iş birliği, çalışkanlık ve sabır değerleri kazandırılmalıdır.

Mü.5.A.4. Seslendirdiği müziklerde gürlük ve hız değişikliklerini uygular.

"Giderek yavaşlama" ve "giderek hızlanma" gibi hız değişiklikleri hissettirilmelidir.

Mü.5.A.5. Türk müziğinin makamsal yapısını fark eder.

Türk müziğinin temel dokusu göz önünde bulundurularak öğrencilerin rast ve hüseyin makamlarına yönelik dinleti (türkü, şarkı, alıştırma vb.) çalışmaları yapılmalıdır. Örneğin önce sınıf düzeyinde istenen makamlardan birine yönelik dinleti çalışmaları yapılır. Öğrenciler ilk makamı işitsel olarak algıladıktan sonra diğer makama yönelik dinleti yapılır. Sonra her iki makama yönelik karışık eserler dinletilir ve öğrencilerden eserlerin hangi makama ait olduklarını bulmaları istenir. Öğrenciler eserlerin makamlarını belirlemede belli bir başarı elde ettikten sonra bu makamlardan farklı karakterde üçüncü bir makama ait eserler de arada bir sorulur ancak bu makamla ilgili ayrıntıya girilmez. Her çalışma sınıf düzeyinde istenen makamlara yönelik söyleme etkinlikleri ile desteklenerek öğrencilerde makamsal farkındalık sağlanır.

Mü.5.A.6. Müzik çalışmalarını sergiler.

Öğrencilerin bireysel veya toplu olarak yaptıkları müzik çalışmalarını sergileyebilecekleri ortam oluşturulmalıdır.

MÜ. 5. B. MÜZİKSEL ALGI VE BİLGİLENME**Mü.5.B.1. Temel müzik yazı ve öğelerini kullanır.**

a) Bu sınıf düzeyinde 3/4'lük ve 4/4'lük basit ölçüler ile birlik-ikilik nota ve birlik-ikilik sus değerleri verilmelidir.

b) Bu sınıf düzeyinde dizek üzerinde "re-la" aralığındaki notalar verilmelidir.

Mü.5.B.2. Öğrendiği seslerin uzunluk ve kısalık özelliklerini ayırt eder.

a) Bu sınıf düzeyinde birlik, ikilik, dörtlük, sekizlik nota ve birlik, ikilik, dörtlük, sekizlik sus değerleri dizek üzerinde uygulamalı olarak kavratılmaya çalışılır. Sesler arasındaki ilişkiler matematiksel oyunlar şeklinde kartlara yazılarak oynatılabilir.

b) Ritim kartlarından örnekler dağıtılır ve çalınan ritme ait olan kartı elinde bulunduran öğrenciden, kartın kendisinde olduğunu fark etmesi ve kartı havaya kaldırması istenir.

c) Sonraki aşamada ise öğrencilerden öğrendikleri sesler ve nota değerlerinden oluşan şarkıları seslendirmelerine yönelik etkinlikler düzenlenir.

Mü.5.B.3. Öğrendiği seslerin incelik ve kalınlık özelliklerini ayırt eder.

"Re-la" aralığındaki seslerden oluşan bir şarkıda notaların incelik-kalınlık özelliklerini anlamalarına yönelik oyunlar oynatılabilir. Örneğin; "fa" sesi eksen olarak belirlenir ve bu sese göre daha ince olan "sol ve la" seslerini duyduklarında öğrencilerin ayağa kalkmaları, "fa" sesine göre daha kalın olan "re" ve "mi" seslerini duyduklarında ise oturmaları istenir.

Mü.5.B.4. Müzikteki ses yüksekliklerini dizek üzerinde gösterir.

Re-la aralığındaki notalar verilmelidir.

Mü.5.B.5. Müziklerde farklı bölümleri ritim çalgılarıyla ayırt eder.

a) Önce örnek bir şarkı veya türkü öğrenciler tarafından seslendirilir, sonra öğrenciler iki gruba ayrılır ve bu gruplara farklı çalgılar verilerek bölümlerin farklılıklarını çalgılarıyla belirlemeleri istenir.

b) Müzikler iki bölümlü şarkı formunda olmalıdır.

Mü.5.B.6. Müziklerde temel hız ve gürlük basamaklarını ayırt eder.

Orta hız ve orta gürlük kavramları verilmelidir.

Mü.5.B.7. Sesin oluşumunu açıklar.

a) Sesin oluşumunu titreşim, onu oluşturan etmenler (itme, çekme, vurma, üfleme vb.) ve içinde yayıldığı ortamlar açısından kavrar.

b) Öğrencilerden sesin daha net duyulabilmesi için tiyatro ve konser salonlarında neler yapıldığını araştırmaları istenir. Bu konuda bir mekânda yapılabilecek düzenlemelerle ilgili basit materyaller kullanarak modeller geliştirmeleri beklenir.

Mü. 5. C. MÜZİKSEL YARATICILIK

Mü.5.C.1. Dinlediği müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini ifade eder.

Öğrencilerin dinledikleri müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini; yazılı, sözlü anlatım, resim, drama vb. yollarla veya bilişim teknolojilerinden yararlanarak ifade etmelerine ilişkin etkinlikler düzenlenir.

Mü.5.C.2. Kendi oluşturduğu ritim kalıbını seslendirir.

a) Öğrencilerin öğrendikleri ses ve sus değerlerini kullanarak oluşturdukları ritim kalıplarını dizek üzerinde yazarak seslendirmelerine ilişkin etkinlikler düzenlenir. Ritim denemeleri dizek üzerine yazılırken sol çizgisi kullanılmalıdır.

b) Ritim kalıpları yazılırken öğrenilen zaman belirteci, nota ve süre değerleri ile sınırlıdır.

c) Öğrenciler ezgileri ses, beden perküsyonu veya ritim çalgıları vasıtasıyla seslendirirler.

Mü.5.C.3. Müziklerdeki farklı bölümleri dansa dönüştürür.

Seçilecek müziklerde düzeye uygun iki bölümlü şarkı, türkü vb. formlara yer verilmelidir.

Mü.5.C.4. Müziklere kendi oluşturduğu ritim kalıbı ile eşlik eder.

a) Oluşturulacak ritim kalıbı, öncelikle öğrenilen ölçü/usul ve nota değerleri ile sınırlı olmalıdır. Ancak uygulamada doğaçlama aşamasında ölçü/usul ve nota değerlerinde esneklik sağlanmalıdır.

b) Sonraki aşamada öğrenciler ritim denemelerini doğaçlama olarak yapmaları konusunda teşvik edilmelidir.

Mü.5.C.5. Farklı ritmik yapıdaki müziklere uygun hareket eder.

Söz konusu ritmik yapı; 7/8 ve 9/8'lik aksak ölçüler ile sınırlandırılmalı ve bu usuller hissettirilerek verilmelidir.

Mü.5.C.6. Müzikle ilgili araştırma ve çalışmalarında bilişim teknolojilerinden yararlanır.

a) Öğrencilerin kendi çalışmalarını (beste, düzenleme vb.) bilgisayarlı müzik kayıt teknolojilerini kullanarak kaydeder. Örneğin bireysel olarak veya grup oluşturarak, eser çalışmalarını, nota yazım programları ile notaya alma; müzik-ses düzenleme programları ile de kaydetme ve düzenleme etkinlikleri yaparlar.

b) İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.

Mü. 5. D. MÜZİK KÜLTÜRÜ**Mü.5.D.1. İstiklâl Marşı'nın tarihsel sürecini millî ve manevi değerlerle ilişkilendirir.**

Mehmet Âkif Ersoy'un hayatından örneklerle vatan sevgisi, bayrak sevgisi gibi millî ve manevi değerlerin kazandırılmasına yönelik uygulamalar yaptırılabilir. Ayrıca İstiklâl Marşı'nın bestecisi Osman Zeki Üngör'ün hayatından bahsedilmelidir.

Mü.5.D.2. Bireysel müzik arşivini oluşturur.

a) Öğrencilerin müzik alanı ile ilgili edindikleri veya ürettikleri her türlü çalışmayı (eser ses kayıtları, nota yazıları vb.) sınıflandırıp çeşitli bilişim teknolojisi gereçlerinin (bilgisayar, çeşitli bellek birimleri vb.) desteğiyle gerek yazılı gerek sayısal (dijital) veri olarak bir müzik arşivi oluşturmaları sağlanır.

b) İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.

Mü.5.D.3. Farklı türdeki müzikleri dinleyerek beğeni ve müzik kültürünü geliştirir.

Öğrencilere özellikle yakın çevrelerinde ve bölgelerinde dinlenen geleneksel müziklerimize ilişkin örnekleri araştırmaları ve bunları dinlemelerine ilişkin yönlendirmeler yapılır.

Mü.5.D.4. Atatürk'ün müziğe verdiği önemi araştırır.

Öğrencilerin müzikle ilgili araştırmalarında bilgisayar, İnternet ve kütüphanelerden yararlanabilmelerine ilişkin yönlendirmeler yapılır.

6. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

Mü. 6. A. DİNLEME - SÖYLEME

Mü.6.A.1. İstiklâl Marşı'nı birlikte söyler.

- a) Öğrencilerin İstiklâl Marşı'nı nefes yerlerine uygun olarak söylemeleri sağlanır.
- b) Öğrencilerin İstiklâl Marşı'nı söylerken doğru tonlama ve vurgu yapmaları sağlanır.

Mü.6.A.2. Millî birlik ve beraberlik duygusunu güçlendiren marşlarımızı doğru söyler.

- a) Millî, dinî ve manevi günler ile belirli gün ve haftalarda bu kazanıma yer verilmelidir.
- b) Öğrencilerin önemli gün ve haftalar dolayısıyla düzenlenecek Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerine katılmaları için gerekli yönlendirmeler yapılmalıdır. Bu etkinliklerde öğrenciler, oluşturdukları özgün çalışmalarını da sergileyebilirler.

Mü.6.A.3. Öğrendiği notaları seslendirir.

Öğrencilere kalın do-ince do aralığındaki notaları algılamaya yönelik seslendirme çalışmaları öğretmenin çalgı eşliği desteği ile yaptırılmalıdır.

Mü.6.A.4. Farklı ritmik yapıdaki müzikleri seslendirir.

Müzikler kulaktan öğretilmiş basit, bileşik ve aksak ölçülerle sınırlı olmalıdır.

Mü.6.A.5. Seslendirdiği müziklerde hız ve gürlük basamaklarını uygular.

- a) Öğrencilerin dağarcıklarındaki ezgilerden, seviyelerine uygun olanları seslendirmelerine yönelik etkinlikler düzenlenir.
- b) Öğrenilen değişik hız ve gürlük basamaklarının müziksel anlatımdaki yeri ve önemi vurgulanmalıdır.

Mü.6.A.6. Türk müziğinin makamsal bir yapıda olduğunu fark eder.

Türk müziğinin temel dokusu göz önünde bulundurularak öğrencilerin nihavent ve nikriz makamlarını ayırt edebilmelerine yönelik dinleti (türkü, şarkı, alıştırma vb.) çalışmaları yapılmalıdır. Örneğin önce sınıf düzeyinde istenen makamlardan birine yönelik dinleti çalışmaları yapılır. Öğrenciler ilk makamı işitsel olarak algıladıktan sonra diğer makama yönelik dinleti yapılır. Sonra her iki makama yönelik karışık eserler dinletilir ve öğrencilerden eserlerin hangi makama ait olduklarını bulmaları istenir. Öğrenciler eserlerin makamlarını belirlemede belli bir başarı elde ettikten sonra bu makamlardan farklı karakterde üçüncü bir makama ait eserler de arada bir sorulur ancak bu makamla ilgili ayrıntıya girilmez. Her çalışma sınıf düzeyinde istenen makamlara yönelik söyleme etkinlikleri ile desteklenerek öğrencilerde makamsal farkındalık sağlanır.

Mü.6.A.7. Müzik çalışmalarını sergiler.

Öğrencilerin müzikle ilgili eser ve edinimlerini sunabilecekleri ortamlar oluşturulur.

Mü. 6. B. MÜZİKSEL ALGI VE BİLGİLENME

Mü.6.B.1. Temel müzik yazı ve öğelerini kullanır.

- a) Kalın do-ince do aralığındaki notalar, uzatma bağı, hece bağı, tekrar işaretleri (röpriz, dolap), basit ölçü (3/8), bileşik ölçü (6/8) ve aksak ölçü (5/8) ile onaltılık nota ve onaltılık sus değeri verilmelidir.
- b) Değiştirici işaretler (diyez, bemol, natürel) verilmelidir.

Mü.6.B.2. Müziklerde aynı ve farklı bölümleri ritim çalgılarıyla ayırt eder.

Düzeye uygun iki ve üç bölümlü şarkı, türkü vb. örnekler verilmelidir.

Mü.6.B.3. Ergenlik dönemi ses değişim özelliklerini fark eder.

Mü.6.B.4. İnsan sesinin oluşumunu kavrar.

Ses ve solunum organları tanıtilerek bu organların ses kaynakları olduğu vurgulanmalı, ses ile işitme arasındaki ilişki üzerinde durulmalıdır.

Mü. 6. C. MÜZİKSEL YARATICILIK

Mü.6.C.1. Dinlediği farklı türdeki müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini farklı anlatım yollarıyla ifade eder.

Öğrencilerin dinledikleri farklı türlerdeki müzikler ile ilgili düşüncelerini özgün anlatım yollarıyla (resim yapma, harekete dönüştürme, öykü ve şiir yazma vb.) ifade etmeleri istenir.

Mü.6.C.2. Farklı ritmik yapıdaki müzikleri harekete dönüştürür.

Kulaktan öğrenilmiş basit ve aksak ölçüler verilmelidir.

Mü.6.C.3. Ezgilere kendi oluşturduğu ritim kalıbı ile eşlik eder.

Öğrendiği süre değerleri, zaman belirteçleri ve usullerle sınırlı olmalıdır.

Mü.6.C.4. Müziklerde aynı ve farklı bölümleri dansa dönüştürür.

Düzeğe uygun iki ve üç bölümlü şarkı, türkü vb. örnekler verilmelidir.

Mü.6.C.5. Kendi oluşturduğu ezgileri seslendirir.

a) Ezgi denemeleri; öğrenilen zaman belirteçleri ve süre değerleri ile sınırlandırılmalıdır.

b) Öğrencilerin oluşturdukları ezgileri bireysel veya toplu olarak seslendirmeleri sağlanır.

Mü.6.C.6. Müzikle ilgili araştırma ve çalışmalarında bilişim teknolojilerinden yararlanır.

a) Öğrenciler kendi çalışmalarını (beste, düzenleme vb.) bilgisayarlı müzik kayıt teknolojilerini kullanarak kaydeder. Örneğin bireysel olarak veya grup oluşturarak, çalışmalarını nota yazım programları ile notaya alma; müzik-ses düzenleme programları ile de kaydetme ve düzenleme etkinlikleri yaparlar.

b) İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.

Mü. 6. D. MÜZİK KÜLTÜRÜ

Mü.6.D.1. Yurdumuza ait başlıca müzik türlerini ayırt eder.

Türk halk müziği, Türk sanat müziği, dinî müzik, mehter müziği ve çok sesli Türk müziklerinden seçkin örnekler (Örneğin Muharrem Ertaş, Neşet Ertaş, Tanbûrî Cemil Bey, Çekiç Ali, Zeki Müren gibi önemli müzisyenler tarafından icra edilen eserler) öğrencilerin ses sınırlarına ve sınıf düzeyine uygun olarak verilmelidir.

Mü.6.D.2. Atatürk'ün müzikle ilgili temel görüşlerini anlar.

a) Atatürk'ün müzikle ilgili görüşlerini anlamak için Türk müziğinin gelişimi ile ilgili sözlerinden yola çıkılır. Örneğin öğrencilerin Atatürk'ün "Ulusun ince duygularını düşüncelerini anlatan, yüksek deyişlerini, söyleyişlerini toplamak, onları genel musiki kurallarına göre işlemek gerekir, ancak Türk ulusal musikisi böyle yükseltilir, evrensel musiki de yerini alabilir." vb. sözlerinden yola çıkılarak müziğe ilişkin görüşlerini tanımları sağlanır.

b) Öğrencilerin müzikle ilgili araştırmalarında bilgisayar, internet ve kütüphanelerden yararlanabilmelerine ilişkin yönlendirmeler yapılır.

Mü.6.D.3. Yurdumuza ait müzik türlerinin kültürümüzün bir değeri ve zenginliği olduğunu fark eder.

Mü.6.D.4. Türk müziği kültürünü tanır.

Türk müziği kültürüne felsefesi ve eserleriyle katkıda bulunmuş; Dede Efendi, Tanbûrî Cemil Bey, Âşık Veysel gibi şahsiyetler vurgulanmalıdır.

Mü.6.D.5. Dinlediği çeşitli türdeki müziklerden hem bireysel hem de ortak sınıf arşivini geliştirir.

a) Öğrencilerin müzik alanı ile ilgili edindikleri veya ürettikleri her türlü çalışmayı (eser ses kayıtları, nota yazıları vb.) sınıflandırıp çeşitli bilişim teknolojisi gereçlerinin (bilgisayar, çeşitli bellek birimleri vb.) desteğiyle gerek yazılı gerek sayısal (dijital) veri olarak bir müzik arşivi oluşturmaları sağlanır.

b) İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.

Mü.6.D.6. Atatürk'ün sevdiği türkü ve şarkıları tanır.

Eserler "Kırmızı Gülün Alı Var", "Vardar Ovası", "Estergon Kalâ'sı" gibi Atatürk'ün sevdiği türkü ve şarkılardan seçilir.

7. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

MÜ. 7. A. DİNLEME - SÖYLEME

Mü.7.A.1. İstiklâl Marşı'nı doğru söyler.

Öğrencilerin İstiklâl Marşı'nı hız ve gürlük basamaklarına uygun olarak söylemeleri sağlanır.

Mü.7.A.2. Millî birlik ve beraberlik duygusunu güçlendiren marşlarımızı doğru söyler.

- a) Millî, dinî ve manevî günler ile belirli gün ve haftalarda bu kazanıma yer verilmelidir.
- b) Öğrencilerin önemli gün ve haftalar dolayısıyla düzenlenecek Atatürk ile ilgili müzik etkinliklerine katılmaları için gerekli yönlendirmeler yapılmalıdır. Bu etkinliklerde öğrenciler, oluşturdukları özgün çalışmaları da sergileyebilirler.

Mü.7.A.3. Müzikte hız ve gürlük basamaklarını uygular.

- a) Öğrencilerin dağarcıklarındaki ezgilerden, seviyelerine uygun olanları seslendirmelerine yönelik etkinlikler düzenlenir.
- b) Öğrenilen değişik hız ve gürlük basamaklarının müziksel anlatımdaki yeri ve önemi vurgulanmalıdır.

Mü.7.A.4. Türk müziğinin makamsal bir yapıda olduğunu fark eder.

Türk müziğinin temel dokusu göz önünde bulundurularak öğrencilerin segâh ve hüzzam makamlarını ayırt edebilmelerine yönelik dinleti (türkü, şarkı, alıştırma vb.) çalışmaları yapılmalıdır. Örneğin önce sınıf düzeyinde istenen makamlardan birine yönelik dinleti çalışmaları yapılır. Öğrenciler ilk makamı işitsel olarak algıladıktan sonra diğer makama yönelik dinleti yapılır. Sonra her iki makama yönelik karışık eserler dinletilir ve öğrencilerden eserlerin hangi makama ait olduklarını bulmaları istenir. Öğrenciler eserlerin makamlarını belirlemede belli bir başarı elde ettikten sonra bu makamlardan farklı karakterde üçüncü bir makama ait eserler de arada bir sorulur ancak bu makamla ilgili ayrıntıya girilmez. Her çalışma sınıf düzeyinde istenen makamlara yönelik söyleme etkinlikleri ile desteklenerek öğrencilerde makamsal farkındalık sağlanır. Ayrıca Segâh makamında Tekbir ve Salât-ı Ümmiye(İtrî)'nin doğru şekilde seslendirilmesi sağlanmalıdır.

Mü.7.A.5. Yurdumuza ait müzik türlerinden eserler seslendirir.

Türk halk müziği, Türk sanat müziği, dinî müzik, mehter müziği ve çok sesli Türk müziklerinden seçkin örnekler (Örneğin Hacı Taşan, Nida Tüfekçi, Kâni Karaca, Bekir Sıtkı Sezgin, Selahattin İçli gibi önemli müzisyenler tarafından seslendirilmiş eserler) öğrencilerin ses sınırlarına ve sınıf düzeyine uygun olarak verilmelidir.

Mü.7.A.6. Ses grupları oluşturmaya istekli olur.

Öğrencilerin müzik grupları oluşturma için gerekli yönlendirmeler yapılır ve grupların çalışmalarını sunmaları için etkinlikler düzenlenir.

Mü.7.A.7. Müzik çalışmalarını sergiler.

Öğrencilerin müzikle ilgili eser ve edinimlerini sunabilecekleri ortamlar oluşturulur.

MÜ. 7. B. MÜZİKSEL ALGI VE BİLGİLENME

Mü.7.B.1. Temel müzik yazı ve öğelerini kullanır.

Ses değişim dönemi dikkate alınarak kalın la, kalın si, ince re, ince mi notaları; çoğaltma noktası, tekrar işaretleri (senyö, da capo) ve 7/8'lik aksak ölçü/usul verilmelidir.

Mü.7.B.2. Müzikte dizileri tanır.

Tonal dizilerden *do* majör, *la* minör dizileri, makamsal dizilerden de *segâh* ve *hüzzam* makam dizileri verilmelidir. Söz konusu diziler kuramsal boyutta tonalitenin, seyir özellikleri bakımından makamın ayrıntılarına girilmeden sadece dizi olarak ve hissetmeye yönelik verilmelidir.

Mü.7.B.3. İnsan sesi ve ses topluluklarını ayırt eder.

Kadın (*alto*, *mezzo soprano*, *soprano*), erkek (*bas*, *bariton*, *tenor*) ve çocuk sesleri açıklanmalı ve bu seslerden oluşan topluluklar tanıtılmalıdır.

Mü.7.B.4. Çalgı türleri ve çalgı topluluklarını ayırt eder.

Türk müziği, Türk Dünyası ve Batı müziği çalgı türleri ve toplulukları sınıf düzeyine uygun olarak verilmelidir.

MÜ. 7. C. MÜZİKSEL YARATICILIK**Mü.7.C.1. Müziklere kendi oluşturduğu ritim kalıbı ile eşlik eder.**

- a) Öğrencilerin, öğrendikleri veya oluşturdukları tartımları referans alarak müziklere doğaçlama yoluyla eşlik etmeleri sağlanır.
- b) Öğrenciler, örneğin dört gruba ayrılır ve her gruptan öğrendikleri usul ve nota sürelerini kullanarak bir motiflik ritim kalıpları oluşturmaları istenir. Farklı ve tekrarlanan motiflerden oluşan ritim kalıpları oluşturulmalıdır. Ayrıca bu ritim kalıpları ile öğrencilerin farklı formlar oluşturmaları da sağlanır.
- c) Ritim kalıbı oluşturulurken; $m1+m2+m1+m3+m1$ motifsel dizilimi dikkate alınabilir (m = motif).

Mü.7.C.2. Kendi oluşturduğu ezgileri seslendirir.

- a) Oluşturulacak ezgiler öğrenilen zaman belirteci, dizisi, süresi ve küçük şarkı formları ile sınırlı olmalıdır.
- b) Öğrencilerin oluşturdukları ezgileri bireysel veya toplu olarak seslendirmeleri sağlanır.

Mü.7.C.3. Dinlediği farklı türdeki müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini ifade eder.

Türk halk müziği, Türk sanat müziği, popüler müzik, dinî müzik, mehter müziği ve çok sesli Türk müziklerinden örnekler verilmelidir.

Mü.7.C.4. Türkülerin yaşanmış öykülerini canlandırır.

Öğrencilerden türkülerin yaşanmış öykülerini araştırmaları ve bu öyküleri drama vb. yöntemlerle sunmaları istenebilir.

Mü.7.C.5. Müzikle ilgili araştırma ve çalışmalarında bilişim teknolojilerinden yararlanır.

- a) Öğrencilerin kendi yarattıkları çalışmalarını (*beste*, *düzenleme* vb.) bilgisayarlı müzik kayıt teknolojilerini kullanarak kayıt altına almaları sağlanır. Örneğin öğrenciler bireysel olarak veya grup oluşturarak, eser ve çalışmalarını, nota yazım programları ile notaya alma; müzik ve ses düzenleme programları ile de kaydetme ve düzenleme etkinlikleri yaparlar.
- b) İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.

MÜ. 7. D. MÜZİK KÜLTÜRÜ**Mü.7.D.1. Atatürk'ün müziğin geliştirilmesine verdiği önemi açıklar.**

Konunun anlaşılmasına yönelik etkinlikler düzenlenebilir. Örneğin konuyla ilgili olarak Atatürk'ün anılarından alınmış bölümler canlandırılabilir. Cumhuriyet'in ilanından sonra müzik alanında yapılan çalışmalar vurgulanabilir.

Mü.7.D.2. Dünya müziklerini tanır.

- a) Uzak Doğu, Hint, Arap, İran, Balkan, Kafkas, Latin vb. farklı kültürlerle ait müziklerden seçkin örneklerin yer aldığı dinleti etkinlikleri düzenlenir.
- b) Klasik Batı, caz, pop vb. müzikler üzerinde durulmalı ve bu müziklerin doğuşu, genel özellikleri hakkında öğrencilere bilgiler verilmelidir.

Mü.7.D.3. Dinlediği çeşitli türlerdeki müziklerden hem bireysel hem de ortak sınıf arşivini geliştirir.

- a) Öğrencilerin müzik alanı ile ilgili edindikleri veya ürettikleri her türlü çalışmayı (eser ses kayıtları, nota yazıları vb.) sınıflandırıp çeşitli bilişim teknolojisi gereçlerinin (bilgisayar, çeşitli bellek birimleri vb.) desteğiyle gerek yazılı gerek sayısal (dijital) veri olarak bir müzik arşivi oluşturmaları sağlanır.
- b) İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.

Mü.7.D.4. Dinlediği uluslararası müzikleri türlerine göre ayırt eder.

Dinlediği farklı türdeki uluslararası müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini ifade eder.

Mü.7.D.5. Türkülerin yaşanmış öykülerini araştırır.

- a) Farklı bölgelere ait türkülerimizden (Çanakkale Türküsü vb.) örnekler verilir.
- b) Öğrencilerin müzikle ilgili araştırmalarında bilgisayar, internet, kütüphane vb. kaynaklardan yararlanmalarına ilişkin yönlendirmeler yapılır.

Mü.7.D.6. Türk müziği kültürünü tanır.

Türk müziği kültürüne felsefesi ve eserleriyle katkıda bulunmuş; Hacı Bektâş-ı Velî, Yûnus Emre, Mevlânâ, Koroğlu, Karacaoğlu, Abdulkadir-i Merâgî, Fuzûlî, Pîr Sultan Abdal, Ali Ufkî Bey, Âşık Veysel, Dâvud Sulari, Erzurumlu İbrahim Hakkı, Niyaz-i Mısri, Ruhsatî, Ercişli Emrah, Seyrani, Neşet Ertaş gibi şahsiyetler vurgulanmalıdır.

8.SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI**Mü. 8. A. DİNLEME - SÖYLEME****Mü.8.A.1. İstiklâl Marşı'nı doğru söyler.**

İstiklâl Marşı'nı yönetme çalışmalarında bilişim teknolojisi araçlarından çeşitli materyaller izlettirilmesi ve dinlettirilmesi yoluyla yararlanılır.

Mü.8.A.2. Toplum hayatımızda önemli yer tutan marşlarımızı doğru söyler.

- a) Millî birlik ve beraberlik duygusunu güçlendiren marşlarımız verilmelidir.
- b) Milli bayramlar (29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı vb.) ve 10 Kasım Atatürk'ü anma günü ile ilgili etkinliklere yer verilir.

Mü.8.A.3. Türk toplum ve topluluklarının müzik kültürlerinden uygun örnekleri dinler.

Türk ve akraba topluluklarına ait müzik örnekleri dinletilmelidir.

Mü.8.A.4. Türk müziğinin makamsal bir yapıda olduğunu fark eder.

Türk müziğinin temel dokusu göz önünde bulundurularak öğrencilerin eviç (misket) makamını ayırt edebilmelerine yönelik dinleti (türkü, şarkı, alıştırma vb.) çalışmaları yapılmalıdır. Örneğin önce sınıf düzeyinde istenen makamlardan birine yönelik dinleti çalışmaları yapılır. Öğrenciler ilk makamı işitsel olarak algıladıktan sonra diğer makama yönelik dinleti yapılır. Sonra her iki makama yönelik karışık eserler dinletilir ve öğrencilerden eserlerin hangi makama ait olduklarını bulmaları istenir. Öğrenciler eserlerin makamlarını belirlemede belli bir başarı elde ettikten sonra bu makamlardan farklı karakterde üçüncü bir makama ait eserler de arada bir sorulur ancak bu makamla ilgili ayrıntıya girilmez. Her çalışma sınıf düzeyinde istenen makamlara yönelik söyleme etkinlikleri ile desteklenerek öğrencilerde makamsal farkındalık sağlanır.

Mü.8.A.5. Yurdumuza ait müzik türlerinden eserler seslendirir.

Türk halk müziği, Türk sanat müziği, dinî müzik, mehter müziği ve çok sesli Türk müziklerinden seçkin örnekler, öğrencilerin ses sınırlarına ve sınıf düzeyine uygun olarak verilmelidir.

Mü.8.A.6. Müzik eserlerini hız belirteci (metronom) kullanarak uygun hızlarda seslendirir.

- a) Müzik eserini hız belirteciye göre seslendirir.
- b) Hız belirteci yardımıyla müzik eserlerini farklı hızlarda seslendirir.
- c) Hız belirtecini eser ve alıştırma (etüt) çalışmalarında etkin olarak kullanır.

Mü.8.A.7. Ses grupları oluşturur.

Öğrencilerin müzik grupları oluşturması için gerekli yönlendirmeler yapılır ve grupların çalışmalarını sunmaları için etkinlikler düzenlenir.

Mü.8.A.8. Türk kültürüne ait müzikleri dinler.

Türk müziği kültürüne felsefesi ve eserleriyle katkıda bulunmuş; İtrî, Yesârî Âsım Arsoy, Safiye Ayla, Vecihe Daryal, Ziya Taşkent, Bekir Sıtkı Sezgin, Cinuçen Tanrıkorur, Neşet Ertaş, Talip Özkan, Yılmaz İpek, Özay Gönülüm gibi şahsiyetlerden eserler dinletilmelidir.

Mü.8.A.9. Müzik çalışmalarını sergiler.

Öğrencilerin müzikle ilgili eser ve edinimlerini sunabilecekleri ortamlar oluşturulur.

Mü.8.A.10. Mahallî sanatçıları araştırır.

MÜ. 8. B. MÜZİKSEL ALGI VE BİLGİLENME**Mü.8.B.1. Temel müzik yazı ve öğelerini kullanır.**

Senkop, 9/8'lik aksak ölçüler/usuller verilmelidir.

Mü.8.B.2. Müzikte dizileri tanır.

Tonal dizilerden tek diyezli ve tek bemollü diziler, makamsal dizilerden de kürdi, acemkürdi ve muhayyerkürdi makam dizileri verilmelidir. Söz konusu diziler kuramsal boyutta tonalitenin, seyir özellikleri bakımından makamın ayrıntılarına girilmeden sadece dizi olarak ve hissetmeye yönelik verilmelidir. İlgili diziler belirtilen tonal ve makamsal dizilerle sınırlandırılarak, öğrenci ses sınırlarına ve düzeylerine uygun hem şarkı hem de türkülerin dinletilmesi ve seslendirilmesi ile verilmelidir.

MÜ. 8. C. MÜZİKSEL YARATICILIK**Mü.8.C.1. Türkülerin yaşanmış öykülerini canlandırır.**

Yaşadığı çevredeki kültürel zenginlikleri, müziğin birleştirici etkisini kullanarak tanınması ve öğrencilerin araştırmacı kişiliklerini ortaya çıkarması sağlanmalıdır.

Mü.8.C.2. Farklı ve tekrarlanan bölümlerden oluşan ritim kalıpları oluşturur.

- a) Öğrencilerin bildikleri müzikler için basit ritim eşlikleri yazmaları sağlanmalıdır.
- b) Müziklerde düzeye uygun üç bölümlü şarkı, türkü vb. müzik biçimlerine yer verilmelidir.

Mü.8.C.3. Kendi oluşturduğu ezgileri seslendirir.

- a) Ezgi denemeleri; öğrenilen dizi, zaman belirteçleri ve süre değerleri ile sınırlanmalıdır.
- b) Öğrencilerin oluşturdukları ezgileri bireysel veya toplu olarak seslendirmeleri sağlanır.

Mü.8.C.4. Müzikle ilgili araştırma ve çalışmalarında bilişim teknolojilerinden yararlanır.

- a) Öğrencilerin kendi yarattıkları çalışmalarını (beste, düzenleme vb.) bilgisayarlı müzik kayıt teknolojilerini kullanarak kayıt altına almaları sağlanır. Örneğin öğrenciler bireysel olarak veya grup oluşturarak eser ve çalışmalarını, nota yazım programları ile notaya alma; müzik ve ses düzenleme programları ile de kaydetme ve düzenleme etkinlikleri yaparlar.
- b) İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.

MÜ. 8. D. MÜZİK KÜLTÜRÜ**Mü.8.D.1. Türk müziği biçimlerini tanır.**

Mevlevî ayını, peşrev, saz semaisi, longa, kırık hava, uzun hava, şarkı, ilahi, nefes, deyiş vb. müzik biçimleri (formları) dinletiler yoluyla tanıtılır.

Mü.8.D.2. Dinlediği farklı türlerdeki müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini açıklar.

Öğrencilerin dinledikleri müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini yazılı ve sözlü anlatım yollarıyla; drama vb. öğretim yöntemleriyle veya bilişim teknolojilerinden yararlanarak ifade etmelerine ilişkin etkinlikler düzenlenir.

Mü.8.D.3. Müziğin diğer sanatlarla ilişkisini kavrar.

Müziğin diğer sanat dalları (edebiyat, tiyatro, sinema, halk oyunları, halk dansları, opera, bale vb.) ile ilişkisi vurgulanır. Şiir, hikâye, destan vb. türlerden yola çıkılarak veya esinlenilerek bestelenmiş müzik eserlerinden örnekler dinletilir.

Mü.8.D.4. Türkülerin yaşanmış öykülerini araştırır.

Öğrencilerin müzikle ilgili araştırmalarında bilgisayar, internet ve kütüphanelerden yararlanabilmelerine ilişkin yönlendirmeler yapılır.

Mü.8.D.5. Dinlediği farklı türlerdeki müziklerden hem bireysel hem de ortak sınıf arşivini geliştirir.

a) Öğrencilerin müzik alanı ile ilgili edindikleri veya ürettikleri her türlü çalışmayı (eser ses kayıtları, nota yazıları vb.) sınıflandırıp çeşitli bilişim teknolojisi gereçlerinin (bilgisayar, çeşitli bellek birimleri vb.) desteğiyle gerek yazılı gerek sayısal (dijital) veri olarak bir müzik arşivi oluşturmaları sağlanır.

b) Sanatçıların dünyaca (yerelden evrensele) tanınmasında iletişim araçlarının rolü vurgulanır.

c) İnternet ortamında müzik dinlerken siber güvenliğe ve etik kurallara dikkat edilmesi gerekliliği hatırlatılır.

Mü.8.D.6. Atatürk'ün güzel sanatlar içinde müziğe verdiği yeri ve önemi kavrar.**Mü.8.D.7. Müziğin terapi yöntemi olarak da kullanıldığını bilir.**

Makamların müzikle tedavi amacıyla kullanıldığı vurgulanmalıdır.

Mü.8.D.8. Sanat, sanatçı ve sanat eseri kavramlarını açıklar.

Öğrencinin sanat, sanatçı, sanat eseri, müzik ve estetik kavramlarını nitelikleri açısından eleştirel düşünme sürecinden geçirerek değerlendirmesi ve tartışması hedeflenmelidir.

Mü.8.D.9. Müzik alanına ait ana ve yan meslekleri tanıır.

a) Müzik alanı ile ilgili ana meslekler (besteci, yorumcu, orkestra-koro şefliği, eğitmen, film ve oyun müziği besteciliği vb.) ve yan meslekler (şarkı sözü yazarlığı, müzik gazeteciliği, müzik yapımcılığı, çalgı yapımcılığı vb.) tanıtılır.

b) Müzik alanına ait meslekleri tanımaya yönelik geziler düzenlenir.

ÖZGEÇMİŞ

İlk, orta ve lise eğitimimi İzmir’de tamamladım. 2005 – 2010 yılları arasında Ege Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Temel Bilimler bölümünde lisans eğitimimi tamamladım. 2012 yılında Atatürk Üniversitesinde pedagojik formasyon eğitimimi tamamladım. 2014 yılında Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim dalında yüksek lisans eğitimi almaya hak kazandım. Evli ve bir çocuk annesiyim.

